

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΔΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΣΩΠΕΡΙΚΗΣ ΦΕΛΛΗΝΙΑΣ ΦΕΛΛΗΝΙΑΣ από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Ισραήλ και Εκκλησία:
Σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης;

Χριστιανικός Σιωνισμός:
Μια Ιστορική Ανάλυση και Κριτική

Ισραήλ — Άραβες:
Με ποια πλευρά της διένεξης
καλείται η Εκκλησία να είναι;

Η θέση του Χριστιανού
στην εκπλήρωση των βιβλικών
προφητειών των "εσχάτων ημερών"

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Στο φετινό μας αφιέρωμα ασχολούμαστε με ένα πολύ σημαντικό θέμα, το οποίο εκ πρώτης όψεως δίνει την αντίθετη εντύπωση.

Αυτό είναι το θέμα του ποιος είναι πλέον ο εκλεκτός λαός του Θεού. Με τα άρθρα αυτού του τεύχους προσπαθούμε να δείξουμε ότι ο λαός για τον οποίο ο Χριστός έδωσε τη ζωή του πάνω στον Σταυρό, είναι η εκκλησία Του, η εκλεκτή νύμφη του. Με αυτούς, τους πιστούς κάθε λαού και έθνους (και του εβραϊκού) και κάθε εποχής, ο Κύριος έχει συνάψει σχέση αιώνιας αγάπης. Σύμφωνα με την -άκρως διαδεδομένη θεωρία στον κόσμο και στην Ελλάδα, μεταξύ των διαμαρτυρομένων- θεωρία των οικονομικών (dispensationalism), ο εκλεκτός λαός του Θεού παραμένουν οι Εβραίοι, ενώ η εκκλησία είναι μία πολύ σημαντική παρένθεση, αλλά απλώς παρένθεση.

Στο άρθρο του Τζων Χιούμπερς μαθαίνουμε όλο το ιστορικό υπόβαθρο της αναπτύξεως της «θεωρίας των οικονομικών» από τον Ντάρμπι και της εκλαϊκεύσεώς της από τον Σκόφιλντ μέσω της ομώνυμης Βίβλου με σχόλια, που κυκλοφόρησε σε δεκάδες εκατομύρια αντίτυπα σε όλη την υφήλιο.

Στην Ελλάδα, η πρώτη αναφορά σε αυτήν την θεωρία έγινε στην στροφή του 19ου προς τον 20ο αιώνα από τον ιεροκήρυκα της ΕΕΕ Ιωαννίνων, Ιωάννη Μποσδογιάννη. Υπό τα έγκληκτα όμματα των συναδέλφων του στην Γενική Σύνοδο -μεταξύ αυτών και του Μιχαήλ Καλοποθάκη-, σηκώθηκε και εξήγησε όλη την οικονομική εσχατολογία, εικασίες και λεπτομέρειες εντελώς πρωτάκουστες τότε. Κανείς, δεν φαίνεται από τα πρακτικά, να απάντησε τίποτε. Ο Μποσδογιάννης προφανώς έμαθε αυτήν την θεωρία συναστροφεύμενος με κακές παρέες, αποδειχθεί ότι μετεστράφη στον ρωσσελισμό (Μάρτυρες του Ιεχωβά) και έγινε από τους πρώτους ηγέτες του στην Ελλάδα, μεταφράζοντας και το πολύτομο έργο του Ρώσσελ. Ταυτόχρονα, σε μία άλλη διαμαρτυρούμενη ομάδα, επίσης της στροφής του αιώνα, την επιλεγόμενη των «Πλυμούθειων» ή «Κλειστών» αδελφών άρχισε μία τέτοιου είδους διδασκαλία.

Στη συνέχεια, η θεωρία αυτή έγινε ακόμα πιο γνωστή με την μετάφραση, το 1915, του έργου του Μπλάκστον (τον οποίο αναφέρει ο Χιούμπερς στο άρθρο του) «Ο Κύριος Έρχεται», από τον ποιμένα της Α' ΕΕΕ αείμνηστο Πολύκαρπο Λογγινίδη. Το νερό είχε μπει στο αυλάκι, η θεωρία έγινε γνωστή και αγαπητή από όλους και ακόμα αγαπητότερη από την εύγλωττη ρητορεία των ηγετών της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας, που πολλά έμαθαν από τα έργα ενός έτερου οικονομιαστή, του Α.Σ. Γκαμπελάιν. Ας προσθέσουμε και τα σχετικά κηρύγματα του αείμνηστου Χατζηαντωνίου, που εκδόθηκαν στο βιβλίο «Και Πάλιν Ερχόμενον Μετά Δόξης», ο κατάλογος όμως είναι μεγάλος και δεν μπορούμε να τον εξαντλήσουμε. Οι διαμαρτυρούμενες εκκλησίες στην Ελλάδα, δεν είχαν παρά να στραφούν στον οικονομιασμό δεδομένων τριών γεγονότων. Α'. Ότι μέχρι να εμφανιστεί αυτή η θεωρία ήταν περίπου

ανύπαρκτη η διδασκαλία από την Αποκάλυψη, ενώ δεν υπήρχαν καθόλου βιβλία με εσχατολογικό περιεχόμενο (ακόμα και σήμερα όλα τα σχετικά βιβλία είναι οικονομιακά), Β'. Οι δάσκαλοι αυτής, ήταν ευσεβείς και αφιερωμένοι στον Χριστό άνθρωποι, με μεγάλη προσφορά στο έργο του Θεού, Γ'. Η οικονομιακή θεωρία εμφανίζεται πολύ πιο συναρπαστική, περιπετειώδης και λεπτομερής παρά οι άλλες, πράγμα που συνδυαζόμενο με εξαιρετους ομιλητές του διαμετρήματος του Γ. Χατζηαντωνίου ή του Κ. Μεταλληνού, την έκαναν πολύ πιο αποδεκτή από οποιαδήποτε άλλη. Όλοι τους είχαν τα πιο καθαρά ελατήρια διδασκοντας αυτήν την θεωρία. Ήταν και παγκόσμια μόδα. Οι θεωρίες όμως έχουν αποτελέσματα μη προβλέψιμα.

*****

Βγαίνουν μερικά συμπεράσματα από την χρήση και την ανάπτυξη αυτής της θεωρίας από τόσα πολλά εκατομύρια άτομα, ιδίως στο εξωτερικό.

1. Η οικονομιακή εσχατολογία διαμορφώνει ή μάλλον ενισχύει πλέον μία πολιτική, η οποία με δυο λόγια είναι απόλυτη υποστήριξη του Ισραήλ σε όλες τις επιλογές του καλής ή κακής, λόγω του πολιτικού αντικτύπου και σημασίας που έχει αυτή η πολιτική για την εξασφάλιση ψήφων ή εκλεκτόρων.

2. Η πολιτική αυτή οδηγεί σε μία νέου είδους αντισημιτική νοστορπία. Το γεγονός ότι άκριτα υποστηρίζεται το Ισραήλ σε όλες του τις ενέργειες, φέρνει και θα φέρνει αντίθετα αποτελέσματα.

3. Η οικονομιακή εσχατολογία γίνεται κάποτε σχεδόν εγκληματική. Οι οικονομιαστές προκειμένου να λάβει σάρκα και οστά το σχέδιο των Ντάρμπι και Σκόφιλντ -της Βίβλου επιμένουν αυτοί- δεν στεναχωριούνται και πολύ με τις σφαγές και τους βομβαρδισμούς των αμάχων.

4. Το θέμα του ευαγγελισμού αράβων και εβραίων χάνεται.

Είναι απορίας άξιον ότι οι οικονομιαστές πιστεύουν ακράδαντα ότι οποιαδήποτε άλλη εσχατολογική θεωρία είναι εκτός Αγίας Γραφής, ότι εκείνοι που πιστεύουν σε άλλες θεωρίες είναι ορθολογιστές, φιλελευθεριάζοντες, εχθροί της Βίβλου, την στιγμή που αυτή η θεωρία έχει μόνον 150 χρόνια ζωής και διαφέρει από τις τρεις αποδεκτές ιστορικές θεωρίες, τον προχιλιασμό, τον μεταχιλιασμό και τον αχιλιασμό, που έχουν ζωή χιλιετιών.

Το θέμα δεν εξαντλείται σε ένα τεύχος. Ο αιδέσιμος Αδάμ θα συνεχίσει με σχετικά άρθρα στα επόμενα τεύχη. Δίνουμε το ιστορικό υπόβαθρο όμως, με αναπόφευκτα μεγάλα άρθρα, προσφορά σε ένα ευρύτερο κοινό το οποίο αφενός δεν ξέρει την ιστορία του χριστιανικού σιωνισμού, που κινεί τόσα νήματα, αφετέρου δεν ξέρει την γνώμη των ελλήνων ευαγγελικών και ακούγοντας ξένες υπερατλαντικές φωνές νομίζει ότι και εμείς αυτά πρσαβέουσαμε, και τρίτον αρχίζοντας μία συζήτηση, η οποία ελπίζουμε να βοηθήσει πολλούς να δουν την ιστορική εσχατολογία με άλλο μάτι.

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίολου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπούροπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Παν. Κανταρίτζης, Αντ. Κουλούρης,
Μελ. Μελετιάδης, Ευαγ. Μίτσας,
Παρ. Παπαγεωργίου, Ιω. Σακινίδου,
Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέφανος Μοσιχίδης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυριώ Σακινίδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σώκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ALPHA:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ευπρόσδεκτα άρθρα αποχούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύναξη του περιοδικού διασπείρει το δικαίωμα να κάνει συντομειώσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Ισραήλ και Εκκλησία: σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης;

του Αιδ. Γεωργίου Αδάμ

Ποιος είναι ο "εκλεκτός" λαός του Θεού, ο Ισραήλ, ή η Εκκλησία;

Εισαγωγή

Καθώς ξεκινούμε τη μελέτη του θέματος μας, είναι καλό να αναγνωρίσουμε πως πολλοί χριστιανοί θα αναρωτιούνται «γιατί θα έπρεπε να μας ενδιαφέρει το θέμα αυτό;» Αυτή η ερώτηση είναι σωστή. Αλήθεια, τι σχέση έχει αυτό το θέμα με τη ζωή μας; Αυτά αφορούν τους θεολόγους και τους ακαδημαϊκούς. Τι θα αλλάξει στη ζωή μου αν έχω γνώμη και άποψη για την σχέση του λαού Ισραήλ με την Εκκλησία;

Θέματα σαν και αυτό που θα μελετήσουμε, θεωρούνται δευτερεύοντα σε κάποιο βαθμό. Ως πρωτεύοντα θέματα θεωρούμε το μήνυμα του Σταυρού για την σωτηρία του ανθρώπου, το πρόσωπο και το έργο του Ιησού Χριστού, η βεβαιότητα της σωτηρίας, κλπ. Πράγματι, λοιπόν, κάποια θέματα είναι πρωτεύοντα και κάποια δευτερεύοντα.

Θέλω, όμως, σε αυτό το πρώτο άρθρο να δούμε πώς και γιατί το θέμα της σχέσης του λαού Ισραήλ με την Εκκλησία του Χριστού μας ενδιαφέρει και μας αγγίζει όλους. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να δούμε γιατί είναι πρωτεύον. Η απάντηση που θα δοθεί στο θέμα μας θα καθορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό - μεγαλύτερο από όσο φανταζόμαστε - τη θέση μας σε άλλα θέματα της χριστιανικής ζωής, τα οποία είναι πολύ πρακτικά.

Ένας δεύτερος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικός, λόγος είναι πως πρέπει να ορθοτομούμε τον Λόγο του Θεού. Ως ευαγγελικοί χριστιανοί καυχιόμαστε γιατί η Αγία Γραφή είναι ο μοναδικός κανόνας πίστης και ζωής που ακολουθούμε. Πιστεύουμε πως τα δόγματα, οι διδασκαλίες και οι πρακτικές μας έχουν ως βάση τους την Αγία Γραφή. Επιπλέον, το παρελθόν μας ανάγεται στην Αναμόρφωση του 16ου αιώνα και οι Αναμορφωτές πίστευαν πως «η αναμορφωμένη εκκλησία πάντα αναμορφώνεται» (Ecclesia Reformata, semper reformanda). Αυτό σημαίνει πως η εκκλησία, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, πρέπει να ελέγχει κατά πόσο αυτά που πιστεύει, διδάσκει και πράττει, είναι σύμφωνα με τον Θεόπνευστο και αλάθητο Λόγο του Θεού. Τα αναφέρω όλα αυτά, γιατί πιστεύω πως είναι ανάγκη ως Εκκλησία μια φορά ακόμη να πάμε πίσω στις Γραφές και να τις μελετήσουμε προσεκτικά όπως οι Βεροιοίς ώστε να δούμε τι έχει να πει πάνω στο θέμα αυτό.

Τέλος ο τρίτος και πιο σημαντικός λόγος είναι η δόξα του Θεού. Κάθε είδους δραστηριότητα (ανάμεσά

τους και η θεολογία) πρέπει τελικά να μας οδηγεί να δοξάσουμε το Θεό για την πανσοφία Του, την αγάπη Του, την πρόνοιά Του, την κυριαρχία Του. Και αυτό ελπίζω να γίνει καθώς θα μελετούμε το Λόγο του Θεού. Η προσευχή μου είναι καθώς λίγο παραπάνω θα μελετήσουμε τον «ανεξιχνίαστο πλούτο του Χριστού» (Εφ. 3:9) να μπορέσουμε και εμείς να πούμε, «ω βάθος πλούτου και σοφίας και γνώσεως Θεού!» (Ρωμ. 11:33). Η γνώση του Θεού, η αγάπη για την μελέτη της Αγίας Γραφής, πάντα πρέπει να μας οδηγεί σε δοξολογία και λατρεία.

Το θέμα και ο σκοπός της σειράς αυτής

Η βασική ερώτηση που θέλουμε να απαντήσουμε στα μαθήματα αυτά είναι η εξής: Είναι η Εκκλησία συνέχεια και εκπλήρωση του λαού Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη, ή είναι μια παρένθεση στο σχέδιο του Θεού, η οποία λαμβάνει χώρα επειδή ο Ισραήλ απέρριψε τον Χριστό όταν αυτός ήρθε στη γη; Τα σχέδια του Θεού, οι υποσχέσεις Του και οι προφητείες στην Παλαιά Διαθήκη εκπληρώνονται στην Εκκλησία, ή ο Θεός έχει ξεχωριστά σχέδια για το Ισραηλιτικό έθνος τα οποία θα εκπληρωθούν «κυριολεκτικά» εδώ στη γη;

Η απάντηση την οποία θα προσπαθήσουμε να υποστηρίξουμε είναι πως ο Χριστός δημιούργησε την Εκκλησία, όχι παράλληλα με τον Ισραήλ, αλλά ως την φυσική εκπλήρωση του Ισραήλ. Η Εκκλησία τώρα κληρονομεί τις υποσχέσεις και τις ευθύνες αυτής της διαθήκης του Θεού με τον Ισραήλ. Η Εκκλησία του Χριστού δεν είναι μια ξεχωριστή οντότητα από τον Ισραήλ ως τον λαό του Θεού. Είναι όμως μια ξεχωριστή οντότητα από το Ισραήλ ως έθνος.

Με άλλα λόγια, η προφητεία για τη νέα διαθήκη στον Ιερεμία 31:31-34 εκπληρώνεται στην Εκκλησία ή στον Ισραήλ; "Ιδού, έρχονται ημέραι, λέγει Κύριος, και θέλω κάμει προς τον οίκον Ισραήλ και προς τον οίκον Ιούδα διαθήκην νέαν· ουχί κατά την διαθήκην, την οποίαν έκαμον προς τους πατέρας αυτών, καθ' ην ημέραν επίασα αυτούς από της χειρός διά να εξαγάγω αυτούς εκ γης Αιγύπτου· διότι αυτοί παρέβησαν την διαθήκην μου και εγώ απεστράφημ αυτούς, λέγει Κύριος· αλλ' αυτή θέλει είσθαι η διαθήκη, την οποίαν θέλω κάμει προς τον οίκον Ισραήλ· μετά τας ημέρας εκείνας, λέγει Κύριος, θέλω θέσει τον νόμον μου εις τα ενδόμυχα αυτών και θέλω γράψαι αυτόν εν ταις καρδίαις αυτών· και θέλω είσθαι Θεός αυτών και αυτοί

θέλουν είσθαι λαός μου. Και δεν θέλουν διδάσκει πλέον έκαστος τον πλησίον αυτού και έκαστος τον αδελφόν αυτού, λέγων, Γνωρίσατε τον Κύριον· διότι πάντες ούτοι θέλουν με γνωρίζει από μικρού αυτών έως μεγάλου αυτών, λέγει Κύριος· διότι θέλω συγχωρήσει την ανομίαν αυτών και την αμαρτίαν αυτών δεν θέλω ενθυμείσθαι πλέον." Μήπως εκπληρώνονται αυτές οι προφητείες εν μέρει στην Εκκλησία και εν μέρει στον Ισραήλ; Μήπως εκπληρώνεται στον Ισραήλ μόνο και πνευματικά στην Εκκλησία; Μπορεί η Εκκλησία να είναι ο «οίκος Ισραήλ» και ο «οίκος Ιούδα» της προφητείας του Ιερεμιά; Και αν εκπληρώνεται στην Εκκλησία πώς πρέπει να κατανοήσουμε τις υποσχέσεις για επιστροφή στη γη της Επαγγελίας, για αποκατάσταση του Ισραήλ κλπ...

Η σημασία του θέματος για τον κάθε πιστό

Όπως είπαμε το θέμα αυτό αγγίζει άμεσα πολλά άλλα θέματα της χριστιανικής μας ζωής και πίστης. Στη συνέχεια του άρθρου θα προσπαθήσουμε να δούμε ποια είναι τα θέματα αυτά, ώστε να πειστούμε για την ανάγκη του να είμαστε κατατοπισμένοι.

Η κατανόηση της Παλαιάς Διαθήκης

Ανάλογα, λοιπόν, με την απάντηση που θα δώσουμε, στη σχέση της Εκκλησίας με τον Ισραήλ της Παλαιάς Διαθήκης, θα καθοριστεί με ποιο τρόπο μελετούμε, κατανοούμε και υπακούμε την Παλαιά Διαθήκη και πιο συγκεκριμένα, το πως καταλαβαίνουμε (α) τις εντολές, (β) τις προφητείες, και (γ) τις υποσχέσεις του Θεού.

Οι εντολές και ο Νόμος

Ας ξεκινήσουμε εξετάζοντας τις εντολές της Παλαιάς Διαθήκης. Πρέπει ο χριστιανός να υπακούει στις Δέκα Εντολές σήμερα; Ποια πρέπει να είναι η στάση του Χριστιανού ως προς τον Νόμο του Μωυσή; Είναι οι εντολές του νόμου δεσμευτικές για μας σήμερα; Πρέπει να τις διδάξουμε; Ναι, ή όχι και σε ποιο βαθμό; Τις Δέκα Εντολές πρέπει να τις μαθαίνουμε επειδή είναι μια γνωστή περικοπή της Παλαιάς Διαθήκης, ή επειδή είναι νόμος του Θεού για μας και σήμερα; Επίσης, όταν διαβάζουμε τις υπόλοιπες εντολές, ποιες πρέπει να υπακούμε και ποιες όχι; Ποια κομμάτια του Νόμου μας αφορούν και ποια όχι; Ποιες θα πρέπει να είναι οι «αρχές» που θα πρέπει να ακολουθούμε στο διαχωρισμό αυτό;

Αν ο λαός του Θεού στην Παλαιά Διαθήκη ήταν ο Ισραήλ και τώρα είναι η Εκκλησία ως δύο ξεχωριστές οντότητες, αυτό θα μας οδηγήσει στην άποψη πως τώρα ζούμε στην εποχή της χάρις, στην εποχή της Εκκλησίας. Σε αυτή την περίοδο (ή «οικονομία» όπως αλλιώς ονομάζεται) ο Θεός μας σώζει όχι «εξ έργων δικαιοσύνης» αλλά με το έλεος Του. Ο πιστός λοιπόν, ενώ ευλογείται διαβάζοντας τον νόμο του Θεού, εντούτοις δεν δεσμεύεται από αυτόν. Ο λόγος είναι πως η οικονομία του Νόμου είναι Ιουδαϊκή, ενώ η οικονομία της χάρις είναι η οικονομία του ευαγγελίου και της εκκλησίας. Ο Ιουδαϊκός νόμος δεν συγχέεται με

τη χάρι γιατί ο νόμος περιλαμβάνει τις απαγορεύσεις του Θεού, ενώ η χάρι εκθέτει τις προσφορές του Θεού. Ο νόμος κλείνει ενώ η χάρι ανοίγει. Ο νόμος κατακρίνει ακόμη και τον καλύτερο άνθρωπο, ενώ η χάρι δικαιώνει και τον χειρότερο. Ο νόμος επιφέρει κατάρτα και θάνατο, ενώ η χάρι συγχωρεί, λυτρώνει και ζωοποιεί.¹

Ο πιστός λοιπόν ζει με βάση την Καινή Διαθήκη. Διαβάζει την Παλαιά, την μελετά, ευλογείται από αυτήν, αλλά ο νόμος του Θεού ανήκει στην προηγούμενη οικονομία, όχι στην τωρινή. Βεβαίως όσα τμήματα του νόμου σαφώς και ρητώς επαναλαμβάνονται στην Καινή Διαθήκη, υπακούει σε αυτά. Όχι όμως ως Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης, αλλά ως τμήμα του νόμου του Θεού στην Καινή.

Αν, από την άλλη μεριά βλέπουμε την εκκλησία ως την συνέχεια, ως την εκπλήρωση, ως την φυσική κατάληξη του Ισραήλ, τότε η άποψή μας για τον Νόμο του Θεού θα είναι διαφορετική. Σε αυτή την περίπτωση, ο νόμος συνεχίζει να είναι δεσμευτικός και σήμερα. Δεν μας σώζει, δεν μας δικαιώνει η τήρησή του, αλλά τον υπακούμε. Όλο τον νόμο, χωρίς διάκριση; Όχι, μόνο ό,τι μας λέει η Καινή Διαθήκη πως ρητά εκπληρώθηκε, μόνο αυτά δεν είναι δεσμευτικά, π.χ. οι θυσίες, οι τελετές, οι εντολές που αφορούν τον Ισραήλ ως θεοκρατικό έθνος, κλπ. Το ηθικό μέρος του νόμου συνεχίζει να είναι δεσμευτικό για τη ζωή μας.

Οι προφητείες

Επίσης υπάρχουν οι προφητείες. Ένα κλασικό παράδειγμα είναι η προφητεία στον Μιχαία 4:1-5, την οποία βρίσκουμε και στον Ησαΐα 2:2-5. Διαβάζουμε πως «Και εν ταις εσχάταις ημέραις το όρος του οίκου του Κυρίου θέλει στηριχθή επί της κορυφής των ορέων και υψωθή υπεράνω των βουνών και λαοί θέλουν συρρέει εις αυτό. Και έθνη πολλά θέλουν υπάγει και επει, Έλθετε και ας αναβώμεν εις το όρος του Κυρίου, και εις τον οίκον του Θεού του Ιακώβ και θέλει διδάξει εις ημάς τας οδούς αυτού και θέλομεν περιπατήσιν εν ταις τρίβοις αυτού, διότι εκ Σιών θέλει εξέλθει νόμος, και λόγος Κυρίου εξ Ιερουσαλήμ. Και θέλει κρίνει αναμέσον λαών πολλών, και θέλει ελέγξει έθνη ισχυρά, έως εις μακράν και θέλουν σφουρηλατήσιν τας μαχαίρας αυτών διά υνία, και τας λόγχας αυτών διά δρέπανα, δεν θέλει σηκώσει μάχαιραν έθνος εναντίον έθνους, ουδέ θέλουν μάθει πλέον τον πόλεμον. Και θέλουν κάθησθαι έκαστος υπό την άμπελον αυτού, και υπό την συκην αυτού και δεν θέλει υπάρχει ο εκφοβών, διότι το στόμα του Κυρίου των δυνάμεων ελάλησε. Διότι πάντες οι λαοί θέλουν περιπατεί έκαστος εν τω ονομάτι του θεού αυτού, ημείς δε θέλομεν περιπατεί εν τω ονόματι Κυρίου του Θεού ημών εις τον αιώνα και εις τον αιώνα.»

Αν η εκκλησία είναι πράγματι παρένθεση στο σχέδιο του Θεού, τότε θα πρέπει να περιμένουμε την εκπλήρωση προφητειών σαν και αυτή που διαβάσαμε να συμβεί στο μέλλον, στο σύγχρονο έθνος του Ισραήλ κατά τη διάρκεια της χιλιετούς βασιλείας. Μάλιστα η εκπλήρωση αυτή θα πρέπει να συμβεί «κυριολεκτικά.» Δηλαδή ο Ισραήλ ως έθνος θα είναι ο «εκλεκτός» λαός του Θεού. Ο ναός στην Ιερουσαλήμ θα πρέπει να ξαναχτιστεί, οι θυσίες να αρχίσουν να γίνονται και ούτω καθεξής.²

Οι υποσχέσεις

Τέλος, έχουμε τις υποσχέσεις της Παλαιάς Διαθήκης. Πώς πρέπει ο χριστιανός να διαβάζει τις υποσχέσεις που δόθηκαν στον λαό Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη; Ο Θεός μέσω του προφήτη Ησαΐα λέει για παράδειγμα: «Και τώρα ούτε λέγει Κύριος ο δημιουργός σου Ιακώβ, και ο πλάστης σου Ισραήλ. Μη φοβού, διότι εγώ σε ελύτρωσα, σε εκάλεσα με το όνομά σου, εμού είσαι. Όταν διαβαίνης διά των υδάτων, μετά σου θέλω εισθαι, και όταν διά των ποταμών, δεν θέλουνσι πλημμυρίσει επί σε, όταν περιπατήσῃς δια του πυρός, δεν θέλεις καή, ουδέ θέλει εξαφθῆ ἡ φλόξ επί σε. Διότι εγώ εἶμαι Κύριος ο Θεός σου, ο Άγιος του Ισραήλ, ο Σωτήρ σου» (43:1-3). Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα υπόσχεσης την οποία έχουμε οικειοποιηθεί ως χριστιανοί είναι η υπόσχεση στον Ησαΐα 46:3-4, «Ακούσατε μου οίκος Ιακώβ, και άπαν το υπόλοιπο του οίκου Ισραήλ, τους οποίους εσήκωσα από κοιλίας, τους οποίους εβάστασα από μήτρας, και έως του γήρατος σας εγώ αυτός εἶμαι, και εως των λευκών τριχών εγώ θέλω σας βαστάσει, εγώ σας έκαμα, και εγώ θέλω σας σηκώσει, ναι, εγώ θέλω σας βαστάσει και σώσει.»

Μας αφορούν αυτές οι υπόσχεσεις; Μπορεί ο χριστιανός σήμερα όταν προσεύχεται, να αναφέρει αυτές τις υποσχέσεις και να τις χρησιμοποιήσει για τη ζωή του αφού και οι δύο αναφέρονται συγκεκριμένα στον λαό του Θεού στην Παλαιά Διαθήκη; Αν η Εκκλησία είναι μια διαφορετική οντότητα στο σχέδιο του Θεού, ένα ανεξάρτητο στάδιο, και δεν πρέπει να συγχέεται με τον λαό Ισραήλ, τότε πιθανώς αυτές οι υποσχέσεις να μην μας αφορούν και να πρέπει να θεωρούμε τους εαυτούς μας, ως χριστιανούς της Καινής Διαθήκης μόνο! Την ίδια σκέψη πρέπει να κάνουμε για κάθε υποσχέση που δόθηκε στον λαό Ισραήλ στην Παλαιά Διαθήκη.

Συνήθως δεν σκεφτόμαστε έτσι για τις υποσχέσεις, αλλά το κάνουμε για τις εντολές και τις προφητείες! Δεν διαχωρίζουμε δηλαδή στο μυαλό μας τον Ισραήλ από την Εκκλησία όταν μελετούμε τις υποσχέσεις, αλλά το κάνουμε όταν μελετούμε τις εντολές και τις προφητείες (θα δούμε παρακάτω πώς). Αυτός, όμως, ο τρόπος σκέψης δεν έχει συνέπεια. Με ποια λογική μπορούμε να οικειοποιηθούμε τις υποσχέσεις αλλά όχι τις εντολές και τις προφητείες; Είτε είμαστε ως Εκκλησία ο λαός του Θεού, ο νέος λαός Ισραήλ, είτε όχι.

Η κατανόηση της Καινής Διαθήκης

Με παρόμοιο τρόπο, η σχέση του λαού Ισραήλ στην Π.Δ. με την Εκκλησία επηρεάζει και την μελέτη της Καινής Διαθήκης και κατ' επέκταση τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε πολλές από τις διδασκαλίες της. Συγκεκριμένα;

Η κατανόηση της διακονίας του Χριστού στα Ευαγγέλια

Ο διαχωρισμός Ισραήλ και Εκκλησίας οδηγεί σε ένα διαφορετικό τρόπο «ανάγνωσης» των ευαγγελίων

και συγκεκριμένα του Μαθαίου. Δηλαδή: ο Χριστός όταν άρχισε να κηρύττει, κήρυξε πρώτα το ευαγγέλιο της «Βασιλείας» και πρόσφερε την επίγεια βασιλεία στον Ισραήλ γιατί για αυτό ήρθε. Στα κεφάλαια 1-4 του Μαθαίου διαβάζουμε για την ενσάρκωση και προετοιμασία του Βασιλιά. Από το 4:12 ως το 7:29 για την διακήρυξη των αρχών της βασιλείας του Βασιλιά. Μετά (8:1-11:1) ο Βασιλιάς εμφανίστηκε στον λαό κάνοντας θαύματα, διδάσκοντας τους μαθητές και δίνοντας τους εξουσία. Όμως ο Ισραήλ τον απέρριψε (Ματθαίος 11:2-13:53, 21:28-22:10). Ως αποτέλεσμα ο Ματθαίος δείχνει ότι η Βασιλεία «αναβλήθηκε.» Οι υποσχέσεις για τον Ισραήλ δεν ακυρώθηκαν βέβαια επειδή ο Ισραήλ απέτυχε να δεχθεί τον Μεσσία στην πρώτη Του έλευση (Ματθαίος 19:28, 20:20-23, 23:39, 24:29-31, 25:31-46).

Η βασιλεία αυτή θα εγκαθιδρυθεί στην δεύτερη έλευση του Χριστού. Στο μεταξύ ο Θεός ξεκίνησε ένα εντελώς νέο και μέχρι πρότινος άγνωστο σχέδιο, την Εκκλησία. Για την Εκκλησία μίλησε ο Χριστός στο Ματθαίος 16:18.³

Ο Ματθαίος λοιπόν παρουσιάζει το πρόγραμμα της Βασιλείας από τρεις πλευρές. Πρώτα, η επίγεια βασιλεία προσφέρεται στον Ισραήλ στο πρόσωπο του Χριστού. Δεύτερον η επίγεια βασιλεία αναβάλλεται επειδή ο Ισραήλ απέρριψε τον Μεσσία. Ο σταυρωμένος Μεσσίας ήταν «εις τους Ιουδαίους σκάνδαλον» (Α΄ Κορ. 1:23).⁴ Η αναβληθείσα βασιλεία θα πραγματοποιηθεί στην δεύτερη έλευση. Τρίτον, ο Χριστός ασχολήθηκε με την οικοδομή της Εκκλησίας του η οποία αποτελείται από αυτούς που στην παρούσα εποχή είναι οι «κληρονόμοι» της βασιλείας.

Είναι μεγάλο ερώτημα, βέβαια, αν κάποιος μπορεί πράγματι να διαβάσει με αυτόν τον τρόπο το ευαγγέλιο του Μαθαίου. Είναι επιτρεπτό ερμηνευτικά να χωρίσουμε ποια τμήματα των ευαγγελίων αφορούν τον λαό Ισραήλ και ποια την Εκκλησία; Δεν θα απαντήσουμε σε αυτή την ερώτηση. Το αναφέρουμε, όμως, γιατί θέλουμε να δείξουμε πως μια προηγούμενη θεολογική προσέγγιση επηρεάζει την περαιτέρω μελέτη της Αγίας Γραφής. Αν έχουμε υιοθετήσει ως σύστημα προσέγγισης την θεολογία των Οικονομιών θα πρέπει να είμαστε συνεπείς στον τρόπο που μελετούμε και διδάσκουμε τα ευαγγέλια. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επί του Όρους ομιλία.

Η κατανόηση της επί του Όρους ομιλίας

Επειδή ο Χριστός κήρυξε το ευαγγέλιο της Βασιλείας πρώτα στους Ιουδαίους, οι θεολόγοι που διαχωρίζουν την Εκκλησία από τον Ισραήλ πιστεύουν πως η επί του Όρους ομιλία είναι ο νόμος για την χιλιετή βασιλεία. Μπορεί βέβαια όλοι να έχουμε να μάθουμε από την ηθική διδασκαλία που βρίσκεται στα κεφάλαια αυτά εντούτοις υπάρχει διαφορά γιατί δεν υπάρχει αναφορά στον σταυρό του Χριστού, στην δικαίωση εκ πίστεως, στην αναγέννηση, κλπ.⁵

Ως εκ τούτου κάποιιοι αδελφοί μας πιστεύουν πως δεν πρέπει να λέμε την προσευχή του Κυρίου, γιατί η προσευχή αυτή είναι δοσμένη για τους Ισραηλίτες που θα έχουν μείνει εδω στη γη κατά τη διάρκεια της μεγάλης θλίψης όταν η εκκλησία θα έχει αρπαχθεί στον ουρανό.

Η κατανόησή μας για τις «έσχατες μέρες»

Όπως ήδη αναφέραμε όταν μιλήσαμε για την εκπλήρωση των προφητειών, αν η Εκκλησία δεν συγχέεται ούτε ταυτίζεται με το έθνος του Ισραήλ, τότε πρέπει να περιμένουμε οι προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης που δόθηκαν στον Ισραήλ, να εκπληρωθούν στο έθνος του Ισραήλ και κατ' επέκταση στο σύγχρονο έθνος του Ισραήλ κάποια στιγμή μελλοντικά.

Για να λάβει όμως χώρα η εκπλήρωση των προφητειών αυτών, πρέπει πρώτα η Εκκλησία, αφού είναι μια παρένθεση, να «αρπαχθεί» στον ουρανό. Σύμφωνα με την κατανόηση αυτή, οι «έσχατες μέρες» είναι η περίοδος που προηγείται μόλις πριν την δεύτερη έλευση του Χριστού. Τότε θα ξαναχτιστεί και ο Ναός, θα προσφερθούν θυσίες (αναμνηστικές βέβαια) και προφητείες σαν και αυτές του Μιχαία θα βρουν την πλήρη εκπλήρωσή τους, ή όπως αλλιώς υποστηρίζεται, την «κυριολεκτική» εκπλήρωσή τους. Τότε θα λάβει χώρα όχι μόνο η πνευματική αποκατάσταση του λαού Ισραήλ αλλά και η εθνική αποκατάστασή του.

Αν όμως η εκκλησία είναι η συνέχεια του Ισραήλ, αν στη δημιουργία της εκκλησίας εκπληρώνονται οι προφητείες για τη νέα διαθήκη του Ιερεμία και του Ιεζεκιήλ, τότε οι έσχατες μέρες ξεκίνησαν με τον Ιησού Χριστό. Συγκεκριμένα ξεκίνησαν με τον θάνατο και την ανάστασή του. Αυτό συμβαίνει γιατί ο Χριστός ως Υιός του Θεού ήταν ο αληθινός Ισραήλ! Ο Χριστός ήταν «η επιτομή» του Ισραήλ. Ήταν το **ένα** πρόσωπο στο οποίο αντιπροσωπεύθηκε (ενσωματώθηκε, ίσως;) όλος ο λαός Ισραήλ. Η πνευματική και εθνική αποκατάσταση του έθνους ξεκίνησε στο πρόσωπο και στο έργο του Ιησού Χριστού. Περισσότερα θα πούμε παρακάτω καθώς θα μελετήσουμε συγκεκριμένες περικοπές ώστε να δούμε πώς κάτι τέτοιο μπορεί να είναι δυνατό.

Οι έσχατες μέρες λοιπόν ξεκίνησαν με τον θάνατο και την ανάσταση του Ιησού Χριστού και εκτείνονται σε όλη την περίοδο της εκκλησιαστικής ιστορίας άμεσα στην πρώτη και τη δεύτερη έλευση του Χριστού.

Η κατανόησή μας για το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ

Η προηγούμενη ανάλυση πιστεύω να έχει κάνει σαφές πως ο χριστιανός που δεν βλέπει την εκκλησία ως την συνέχεια και εκπλήρωση του λαού Ισραήλ, αλλά την βλέπει ως ενδιάμεσο στάδιο, πρέπει αναπόφευκτα να δει το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ ως τους φυσικούς απογόνους του Αβραάμ. Πρέπει να δει την επανασύσταση του κράτους το 1948 ως εκπλήρωση των προφητειών.⁶ «Το Ισραήλ δεν αφανίστηκε. Το έτος 1948 σήμανε τη θεμελίωση του κράτους Ισραήλ. Επί του παρόντος συγκεντρώνει ο Θεός το λαό Του από όλα τα μέρη της γης και τον επαναφέρει πίσω στην αγία γη»⁷

Ως εκ τούτου, αν το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ είναι πράγματι ο Ισραήλ της Παλαιάς Διαθήκης, τότε πρέπει ως χριστιανοί που υπακούμε στην Αγία Γραφή όχι μόνο να προσευχόμαστε, αλλά και να υποστηρίξουμε πολιτικά και οικονομικά το Ισραήλ. Αυτό ακριβώς είχε πει και ο πρόεδρος Clinton: «Εάν εγκαταλείψεις τον Ισραήλ, ο Θεός δεν θα σε συγχωρέσει ποτέ... είναι θέλημα του Θεού ο Ισραήλ, το βιβλικό σπίτι του λαού

Ισραήλ, να συνεχίσει να υπάρχει για πάντα.» Αυτά ήταν η βιβλική συμβουλή του ποιμένα της Εκκλησίας του Clinton. Μάλιστα ολοκλήρωσε την ιστορική εκείνη ομιλία του λέγοντας, «Το ταξίδι σου (εννοεί τον Ισραήλ) είναι δικό μας ταξίδι, και η Αμερική θα σταθεί στο πλάι σου τώρα και πάντα.»⁸ Μπορούμε, βέβαια, εμείς που διαβάζουμε αυτές τις γραμμές να θεωρούμε τον λόγο του Αμερικανού προέδρου ως «πολιτικό», δεν μπορούμε όμως να αγνοήσουμε πως αυτές οι πολιτικές πεποιθήσεις έχουν διαμορφωθεί αρχικά μέσα στις εκκλησίες που θεολογικά ξεχωρίζουν τον Ισραήλ της Π.Δ. από την Εκκλησία. Να, λοιπόν, μια σύγχρονη περίπτωση που η θεολογία έχει επηρεάσει την πολιτική.⁹ Ο Χριστιανός με αυτή την άποψη πρέπει να δει την επανασύσταση του κράτους το 1947 ως εκπλήρωση των προφητειών. Η γνωστή σειρά «Left Behind» του Tim LaHaye που έχει πουλήσει 57 εκατομμύρια αντίτυπα, έχει κάνει ιδιαίτερα δημοφιλή την άποψη πως το τέλος του κόσμου έρχεται σύντομα και άμεσα σχετίζεται με τα τεκταινόμενα στο Ισραήλ και στο Ιράκ.¹⁰

Το αναφέρω αυτό γιατί πιστεύω πως πράγματι και εμείς ως πιστοί αν πιστεύουμε πως ο Ισραήλ της Π.Δ. δεν συγχέεται με την Εκκλησία, τότε πρέπει και εμείς να υποστηρίξουμε το σύγχρονο Ισραήλ. Αν το κάνουμε αυτό, τότε «επισπεύδουμε» την ημέρα της παρουσίας του Κυρίου μας, γινόμαστε συνεργάτες στο έργο το δικό Του. Και αυτό μας οδηγεί στην επόμενη μας παράγραφο.

Οι προτεραιότητές μας στον ευαγγελισμό

Αν ο Θεός συνεχίζει να έχει σχέδια για το έθνος του Ισραήλ, ξεχωριστά από την Εκκλησία, και αφού αρπαχθεί η Εκκλησία στον ουρανό, τότε προτεραιότητα στην αποστολή της Εκκλησίας στον κόσμο πρέπει είναι ο ευαγγελισμός των σύγχρονων Ιουδαίων. Ένα από τα σημεία των καιρών είναι η επιστροφή των Ιουδαίων στον Χριστό. Όταν θα αρχίσει να γίνεται και αυτό, τότε θα είμαστε πραγματικά κοντά στην δεύτερη έλευση.

Το βάπτισμα των νηπίων

Άφησα το βάπτισμα των νηπίων στο τέλος, όχι γιατί είναι το λιγότερο σημαντικό, αλλά γιατί γνωρίζω πως μας αφορά όλους ως γονείς. Όσοι αδελφοί πιστεύουν πως η Καινή Διαθήκη «σιωπά» θεολογικά πάνω στο θέμα της βάπτισης των νηπίων, στη συντριπτική τους πλειοψηφία πιστεύουν πως η οικονομία του Νόμου (ο Ισραήλ της Παλαιάς Διαθήκης) δεν πρέπει να συγχέεται με την οικονομία της χάρις (Η εκκλησία της Καινής Διαθήκης).

Αν πιστεύουμε πως οι δυο οικονομίες δεν συγχέονται, τότε θα πιστεύουμε ταυτόχρονα πως και οι συμβολικοί τρόποι με τους οποίους κάποιος ξεχωριζόταν ως μέλος του λαού του Θεού, δεν πρέπει να συγχέονται. Στην οικονομία του Νόμου το σύμβολο ήταν η περιτομή. Στην οικονομία της χάρις όμως, το σύμβολο είναι το βάπτισμα το οποίο στην Καινή Διαθήκη χρησιμοποιείται αφού κάποιος μετανοήσει και πιστέψει στον Χριστό. Τότε γίνονται μέλος του λαού του Θεού με την περιτομή. Τώρα γίνεσαι μέλος του λαού του Θεού δια της πίστεως μόνο.

Αν από την άλλη μεριά, υπάρχει «συνέχεια» μεταξύ του Ισραήλ και της Εκκλησίας, τότε υπάρχει συνέχεια μεταξύ περιτομής και βαπτίσματος. Όχι μόνο επειδή υπάρχουν εδάφια στα οποία μπορεί να αναφερθεί κανείς τα οποία συνδέουν τις δύο τελετές, ή επειδή αναφέρονται βαπτίσεις ολόκληρων «οίκων» αλλά επειδή η κατανόηση του τι περιμένει ο Θεός από τους χριστιανούς γονείς είναι παρόμοια, και επειδή η κατανόηση του τι τελικά ήταν και τι σήμαινε η περιτομή είναι διαφορετική.

Η εκπλήρωση των προφητειών στην Καινή Διαθήκη

Πώς πρέπει για παράδειγμα να κατανοήσουμε τα λόγια του Πέτρου στο κήρυγμά του την ημέρα της Πεντηκοστής (Πράξεις 2:17-21), «και εν ταις εσχάταις ημέραις, λέγει ο Θεός, θέλω εκχέει από του πνεύματός μου επί πάσαν σάρκα. Και θέλουσι προφητεύσει οι υιοί σας και αι θυγατέρες σας, και οι νεανίσκοι σας θέλουσιν ιδεί οράσεις και οι πρεσβύτεροι σας θέλουσιν ενυπνιασθεί ενύπνια. Και έτι επί τους δούλους και επί τας δούλας μου εν ταις ημέραις εκείναις θέλω εκχέει από του πνεύματος μου και θέλουσι προφητεύσει. Και θέλω δείξει σημεία και τέρατα εν τω ουρανώ άνω και σημεία επί της γης κάτω, αίμα και πυρ και ατμίδα καπνού, ο ήλιος θέλει μεταστραφή εις σκότος και η σελήνη εις αίμα, πριν έλθη η ημέρα του Κυρίου η μεγάλη και επιφανής Και πως όστις αν επικαλεσθή το όνομα του Κυρίου, θέλει σωθή.»

Αν αυτή η προφητεία που αφορούσε τον Ισραήλ, σύμφωνα με τον απόστολο Πέτρο εκπληρώθηκε την ημέρα της Πεντηκοστής, τι μπορεί να σημαίνει αυτό για την Εκκλησία; Μήπως σημαίνει πως εκπληρώθηκε στην Εκκλησία; Μήπως σημαίνει πως οι έσχατες μέρες δεν είναι απλά η σύντομη περίοδος μόλις πριν την δεύτερη έλευση του Χριστού, αλλά όλη η περίοδος της χριστιανικής εκκλησίας; Και μήπως η «αποκατάσταση» του Ισραήλ λαμβάνει χώρα δια της Εκκλησίας ξεκινώντας από τον θάνατο και την ανάσταση του Χριστού;

Αν βέβαια κάποιοι πιστεύει πως ο Ισραήλ και η Εκκλησία δεν συγχέονται, τότε θα πρέπει κάπως αλλιώς να εξηγήσει τα λόγια του Πέτρου. Η εξήγηση που συνήθως δίνεται πως η προφητεία αυτή εκπληρώνεται «μερικώς». Ο Πέτρος όμως, δεν λέει κάτι τέτοιο.

Παρόμοια όταν διαβάζουμε στις Πράξεις των Αποστόλων για την προφητεία από τον προφήτη Αμώ 9:11-15, πώς την κατανοούμε; Συνήθως η συγκεκριμένη προφητεία από τον Αμώ χρησιμοποιείται για να καταδείξουμε την εκπλήρωσή της όταν ο Ισραήλ επαναστάθηκε ως κράτος.¹¹ Ο απόστολος Πέτρος, όμως, στην ομιλία του πιστεύει πως η προφητεία εκπληρώθηκε όταν ο Ισραήλ «επαναστάθηκε» ως Εκκλησία σε καινούργια βάση με την είσοδο των εθνικών στον 1ο αιώνα μ.Χ.!!

Επίσης, όταν διαβάζουμε τις εσχατολογικές ομιλίες του Χριστού (Ματθαίος 24, Μάρκος 13, Λουκάς 21) τι περιμένουμε να γίνει; Πιστεύουμε πως θα εκπληρωθούν όλα τα σημεία πριν την δεύτερη έλευση του Χριστού; Όταν διαβάζουμε για τα σημεία των καιρών τι καταλαβαίνουμε; Οι απαντήσεις και εδώ εξαρτώνται από το πως βλέπουμε να σχετίζεται ο Ισραήλ με την Εκκλησία.

Συμπέρασμα

Νομίζω πως πρέπει να έχουμε πειστεί ως τώρα για την σημασία που έχει το θέμα αυτό στην κατανόηση της Αγίας Γραφής. Δεν επιδιώξαμε να δώσουμε απαντήσεις, μόνο να θέσουμε τα ερωτήματα και να «ξυπνήσουμε» το ενδιαφέρον για περισσότερη και βαθύτερη μελέτη του Λόγου του Θεού. Ευχή μας είναι, ανεξάρτητα από τις απαντήσεις στις οποίες θα καταλήξουμε, ανεξάρτητα από το αν θα συμφωνήσουμε ή όχι, η μελέτη αυτή να μας οδηγήσει σε περισσότερη αγάπη για τον Λόγο του Θεού και περισσότερη πείνα και δίψα για τη μελέτη του.

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Υποσημειώσεις

- ¹ George Beckwith, *To Προφητικόν Σχέδιον του Θεού Διαμέσου των Αιώνων*, σελ. 76-77. Επίσης, *The First Scofield Reference Bible*, σελ. 1587-1593.
- ² J. Barton Payne, *Encyclopedia of Biblical Prophecy*, (Grand Rapids, Michigan: Baker Books, 1996, 3η εκτύπωση), σελ. 286-287, 428-430.
- ³ Stanley D. Toussaint, *Behold the King, A Study of Matthew*, (Portland, Oregon: Multnomah Press, 1981), σελ. 19-20, 25-29.
- ⁴ Joachim Langhammer, *Τι θα απογίνει ο κόσμος μας;* (Evangeliums-Mission Bad Salzufflen, 1998), σελ. 31, 38-39.
- ⁵ D. A. Carson, *Matthew 1-12, The Expositor's Bible Commentary*, (Grand Rapids, Michigan: ZondervanPublishingHouse, 1995), σελ. 127.
- ⁶ Ηλία Αντωνιάδη, *Τι διδάσκει η Αγία Γραφή* (Εκδόσεις: ο Λόγος, 1998), σελ 80.
- ⁷ Joachim Langhammer, *Τι θα απογίνει ο κόσμος μας;* σελ. 31.
- ⁸ Η ομιλία αυτή εκφωνήθηκε από τον πρόεδρο Bill Clinton στις 27 Οκτωβρίου 1994 και βρίσκεται στο *Vital Speeches* 61 no. 3 (15 Νοεμβρίου, 1995):70 (3).
- ⁹ Δύο χαρακτηριστικά σύγχρονα παραδείγματα θεολόγων αυτής της σχολής είναι ο W. D. Davies και ο Colin Chapman. Ο Davies στον πρόλογο του έργου του *The Territorial Dimension of Judaism* (1982, 1991) αναφέρει ότι τα σύγχρονα γεγονότα στην Γη της Βίβλου τον οδήγησαν στη μελέτη του θέματος αυτού. Μάλιστα αναφέρει πως ένα πρωτότερο έργο του, *The Gospel and the Land* (1974) γράφτηκε επειδή έλαβε μια επιστολή το 1967 στην οποία του ζητούσαν να υποστηρίξει το Ισραήλ εναντίον της Αιγύπτου. Το έργο του *The Territorial Dimension of Judaism* δημοσιεύτηκε το 1982 κάτω από την άμεση επιρροή του πολέμου των 6 ημερών το 1967. Ο Chapman (*Whose Promised Land?* 1983) γράφει πως δεν πρέπει να μας προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι υπουργοί του Ισραήλ θα αναφέρουν εδάφια της Παλαιάς Διαθήκης για να υποστηρίξουν τις διεκδικήσεις του Ισραήλ στην δυτική όχθη, ή ότι η Ισραηλινή κυβέρνηση θα έπρεπε να κάνει υποχρεωτική την ανάγνωση του βιβλίου του Ιησού του Ναυή σε όλα τα σχολεία.
- ¹⁰ Δες εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Κυριακή 5 Οκτωβρίου 2003, σελ. 17, «Περιμένοντας τον 'Αντίχριστο στο Ιράκ» για μια αρκετά ισορροπημένη κριτική στο φαινόμενο της σειράς βιβλίων *Left Behind* η οποία καθρεφτίζει την στάση μιας μεγάλης μερίδας του αμερικανικού ευαγγελικού κοινού.
- ¹¹ Ηλία Αντωνιάδη, *Τι διδάσκει η Αγία Γραφή* (Εκδόσεις: ο Λόγος, 1998), σελ 80.

Χριστιανικός Σιωνισμός

Μια Ιστορική Ανάλυση και Κριτική

του John Hubers

“Της Σιών οπλίται, βαίνετε εμπρός”

Στις 6 Οκτωβρίου 2002, το δημοφιλές αμερικανικό τηλεοπτικό πρόγραμμα «60 Minutes» παρουσίασε στους τηλεθεατές του την ιδεολογία του Χριστιανικού Σιωνισμού σε μια εκπομπή με τίτλο “Zion’s Christian Soldiers” («Οι χριστιανοί οπλίτες της Σιών»). Ο αιδ. Jerry Falwell (Τζέρι Φάλουελ), ο γνωστός ιδρυτής της πολιτικής κίνησης Moral Majority (Ηθική Πλειοψηφία), ήταν ο βασικός προσκεκλημένος. Κατά τη συνέντευξη ο δημοσιογράφος Bob Simon ζήτησε την άποψη του Falwell επάνω σε ποικίλα θέματα που είχαν να κάνουν με τη Μέση Ανατολή. Οι απαντήσεις του εξέπληξαν πολλούς και εξαγρίωσαν ακόμη περισσότερους. Στο τέλος της ίδιας εβδομάδας οι δηλώσεις του αναδημοσιεύτηκαν επανειλημμένα από όλα τα μεγάλα πρακτορεία ειδήσεων ανά τον κόσμο, μάλιστα σε εκείνες τις χώρες όπου το Ισλάμ είναι η κυρίαρχη θρησκεία: «Θεωρώ», είπε ο Falwell, «ότι ο Μωάμεθ ήταν τρομοκράτης». «Έχω διαβάσει αρκετά την ιστορία της ζωής του, γραμμένη τόσο από μουσουλμάνους όσο και από μη-μουσουλμάνους, ώστε να είμαι σε θέση να πω ότι υπήρξε ένας βίαιος, φιλοπόλεμος άνθρωπος».¹

Όσοι, πέρα από τη διαμάχη που προκλήθηκε από τις δηλώσεις αυτές, επικέντρωσαν το ενδιαφέρον τους στο θέμα της εκπομπής, πληροφορήθηκαν ότι εκατομμύρια Αμερικανοί χριστιανοί - 70 εκατομμύρια σύμφωνα με τον Falwell² - εκφράζουν την άνευ όρων υποστήριξή τους στο σύγχρονο κράτος του Ισραήλ. Η στάση τους αυτή υπαγορεύεται κατά ένα μεγάλο μέρος από την πεποίθηση ότι η ύπαρξη του κράτους του Ισραήλ αποτελεί εκπλήρωση των βιβλικών υποσχέσεων που δημιουργούν το σκηνικό για τον επικείμενο πια δεύτερο ερχομό του Χριστού.³ Πληροφορήθηκαν, ακόμα, ότι οι Χριστιανοί Σιωνιστές αντιπροσωπεύουν μια ισχυρή πολιτική δύναμη στην Αμερική. Ο Simon σημείωσε, ως ένα μόνο παράδειγμα, μια εκστρατεία επιστολογραφίας που οργανώθηκε τον Απρίλιο του 2002 από τον Falwell και άλλους, και είχε ως στόχο τον Πρόεδρο Bush, επειδή ο τελευταίος είχε ζητήσει από την ισραηλινή κυβέρνηση να αποσύρει τα τανκς της από την πόλη της Δυτικής Όχθης Τζενίν, μετά το τέλος μιας από τις βιαιότερες εβδομάδες της *ιντιφάντα*. Πάνω από εκατό χιλιάδες επιστολές και ηλεκτρονικά ταχυδρομεία πλημμύρισαν τον Λευκό Οίκο. Αν και δεν μπορεί με βεβαιότητα να προσδιοριστεί αν αυτές οι επιστολές υπήρξαν καθοριστικές για το αποτέλεσμα, ένα είναι βέβαιο: ύστερα από μικρό χρονικό διάστημα, αφού έλαβε τις επιστολές, ο Πρόεδρος Bush υποχώ-

ρησε.⁴ «Τίποτε δεν προκαλεί τόσο πολύ την οργή του χριστιανικού κοινού σ’ αυτή τη χώρα (Η.Π.Α) ενάντια στην κυβέρνηση, όσο το να εγκαταλείπει το Ισραήλ ή να αντιτίθεται σ’ αυτό σε κάποιο κρίσιμο ζήτημα» δήλωσε ο Falwell.⁵

Το εν λόγω τηλεοπτικό πρόγραμμα έδωσε έμφαση σε κάτι που όσοι ασχολούνται με το Ισραήλ γνωρίζουν εδώ και πολύ καιρό: δηλαδή στο μέγεθος του πολιτικού φάσματος των αυτοαποκαλούμενων Χριστιανών Σιωνιστών - ακόμα κι αν οι αριθμοί δεν είναι τόσο υψηλοί όσο διατείνεται ο Falwell. Μια πρόσφατη σφυγμομέτρηση που διενεργήθηκε από την οργάνωση Stand for Israel (Υπερασπίσου το Ισραήλ) (οργάνωση της οποίας ηγείται ο Ralph Reed, πρώην διευθυντής της Christian Coalition), έδειξε ότι μόνο τα δύο τρίτα της Αμερικανικής ευαγγελικής κοινότητας (εκείνων που θα δήλωναν «αναγεννημένοι» - τα 70 εκατομμύρια που επικαλέστηκε ο Falwell) δηλώνουν ότι υποστηρίζουν τα μέτρα που λαμβάνονται από την Ισραηλινή κυβέρνηση ενάντια σε αυτό που η σφυγμομέτρηση όριζε ως «παλαιστινιακή τρομοκρατία» (η ερώτηση βεβαίως, έτσι όπως τέθηκε, προδιέγραψε και τα αποτελέσματα).⁶ Και από αυτά τα δύο τρίτα δεν αισθάνονται απαραίτητως όλοι άνετα με την ετικέτα «Χριστιανός Σιωνιστής». Πενήντα έξι τοις εκατό από εκείνους που εξέφρασαν υποστήριξη για το Ισραήλ πρόβαλλαν πολιτικούς λόγους για να υποστηρίξουν την άποψή τους, ενώ 28 τοις εκατό μίλησαν για τους «έσχατους καιρούς» ως πρωταρχικό παράγοντα (κάτι που τονίζεται συχνά ως θεμελιώδης διδασκαλία των Χριστιανών Σιωνιστών)⁷. Η εικόνα, λοιπόν, είναι πιο συγκεχυμένη απ’ όσο «οι Χριστιανοί Οπλίτες της Σιών» θα ήθελαν να πιστέψουμε.

Ωστόσο, όποιοι και να είναι οι αριθμοί, μεγάλοι ή μικρότεροι, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι πρόκειται για ένα κίνημα με επιρροή, ο αντίκτυπος του οποίου φτάνει πολύ πέρα από τα όρια του εκλογικού του πυρήνα. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως η πλειοψηφία των Αμερικανών Χριστιανών που δηλώνουν την άκριτη υποστήριξή τους για το Ισραήλ σήμερα, έχουν επηρεαστεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από τις αρχές του Χριστιανικού Σιωνισμού, είτε ασπάζονται τις αρχές του είτε όχι.

Ένα ζήτημα που πρέπει να μας ανησυχεί

Το ζήτημα αυτό προκαλεί ανησυχία στη δογματική μας απόχρωση [Σ.τ.Μ.: εννοείται η Αναμορφωμένη Εκκλησία στην Αμερική/Reformed Church in America] για διάφορους λόγους:

Οι Χριστιανοί Σιωνιστές έχουν χρησιμοποιήσει με συνέπεια την υπολογίσιμη πολιτική τους επιρροή, για να μπλοκάρουν οποιαδήποτε συμφωνία μεταξύ Παλαιστίνιων και Ισραηλινών που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια δίκαιη ειρήνη. Οι θέσεις που έχουν υιοθετήσει προηγούμενες Γενικές Σύνοδοι της Εκκλησίας μας (Αναμορφωμένη Εκκλησία στην Αμερική/Reformed Church in America) δείχνουν ότι κάναμε ό,τι μπορέσαμε για να ενθαρρύνουμε τη συμφιλίωση και την ειρήνη: Επικροτήσαμε τόσο τη βαθιά επιθυμία των Εβραίων για ένα «ασφαλές λιμάνι» στην ιστορική πατρίδα τους ύστερα από αιώνες αντισημιτικών διωγμών, όσο και την επιθυμία των Παλαιστινίων για μια δική τους πατρίδα, επισημαίνοντας ειδικότερα τον τραγικό εκτοπισμό που οι τελευταίοι υπέστησαν (και ακόμη υφίστανται) ως αποτέλεσμα της ίδρυσης του εβραϊκού κράτους και των πολέμων που ακολούθησαν.⁸ Οι συνθήκες και οι πληροφορίες που έχουμε σχετικά με τη φύση της σύγκρουσης έχουν αλλάξει από τότε που η Γενική Σύνοδος της Εκκλησίας μας αποφάνθηκε άμεσα για αυτό το ζήτημα (1989). Ωστόσο, η δέσμευσή μας για την υποστήριξη μιας λύσης που αντανακλά τα βιβλικά πρότυπα της δικαιοσύνης και προβάλλει τη συμφιλίωση ως ιδανική έκβαση παραμένει αμετάβλητη.

Ως άνθρωποι που υποτασσόμαστε στη θεϊκή αυθεντία της Αγίας Γραφής, ως πιστοί μαθητές του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να εξετάζουμε προσεκτικά και, όταν είναι απαραίτητο, να ασκούμε κριτική στις διδασκαλίες οποιοδήποτε κινήματος υποστηρίζει ότι μιλά για λογαριασμό του Χριστού, όταν μάλιστα υπάρχουν στοιχεία ότι αυτές οι διδασκαλίες επηρεάζουν αρνητικά τη ζωή του πλησίον μας.

Καλούμαστε να τιμούμε τον Χριστό σε ό,τι λέμε και πράττουμε. Όταν άλλα μέλη του ενός σώματος του Χριστού ενεργούν κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το όνομα Χριστού να ατιμάζεται, δεν μπορούμε να παραμένουμε σιωπηλοί. Η εκκλησία παρέμεινε για υπερβολικά μεγάλο διάστημα σιωπηλή, πριν μιλήσει ξεκάθαρα ενάντια σε εκείνους που διαστρέβλωναν τις Γραφές για να δικαιολογήσουν τη δουλεία ή τα αντισημιτικά πογκρόμ ενάντια στους Εβραίους συνανθρώπους μας. Παρομοίως, στην τρέχουσα σύγκρουση στο Ισραήλ/την Παλαιστίνη διακυβεύονται πάρα πολλά, ώστε να μας επιτρέπεται να κάνουμε το ίδιο λάθος.

Το βασικό σώμα χριστιανικών εκκλησιών της Μέσης Ανατολής με το οποίο συνδεόμαστε, δηλαδή το Συμβούλιο Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής (Middle East Council of Churches), το οποίο αντιπροσωπεύει 90 τοις εκατό του γηγενούς χριστιανικού πληθυσμού της Μέσης Ανατολής και περιλαμβάνει σχεδόν όλους τους Παλαιστίνιους χριστιανούς, έχει τονίσει σε πολλές περιπτώσεις τη ζημιά που θεωρεί ότι τους προκαλούν οι Αμερικανικοί Χριστιανοί Σιωνιστές.

Επισημαίνοντας ότι το κίνημα αυτό αποτελεί πρώτιστα αμερικανικό φαινόμενο, το Συμβούλιο Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής (MECC) μας έχει ζητήσει να τους βοηθήσουμε να αντιμετωπίσουν την απειλή που αυτή η διδασκαλία θέτει στην ύπαρξη και τη μαρτυρία της παλαιστινιακής χριστιανικής κοινότητας. Αν θέλουμε να είμαστε πιστοί στην Αγία Γραφή πρέπει να ανταποκριθούμε θετικά στο αίτημά τους: «... όταν υποφέρει

ένα μέλος [της εκκλησίας του Χριστού], συμπάσχουν όλα τα υπόλοιπα μέλη· κι όταν τιμάται ένα μέλος, χαίρονται μαζί του όλα τα υπόλοιπα μέλη». (Α' Κορινθίους 12: 26)⁹

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΣΙΩΝΙΣΜΟΥ

Η εξέλιξη του χριστιανικού σιωνιστικού κινήματος μπορεί καλύτερα να γίνει κατανοητή ως ένα θεατρικό έργο που εκτυλίσσεται σε τρεις πράξεις:

§ Πράξη 1: ο Χριστιανικός Σιωνισμός ξεκινά στη Μεγάλη Βρετανία με το πάντρεμα της προχλιαστικής εσχολογίας (μια ερμηνεία της Βίβλου που πιστεύει σε μια επίγεια χιλιετή βασιλεία του Χριστού πριν από την τελική ημέρα της Κρίσης) με τον βρετανικό ιμπεριαλισμό του 19ου και πρώιμου 20ού αιώνα.

§ Πράξη 2: ο Χριστιανικός Σιωνισμός μεταπηδά στην Αμερική όταν η θεολογία των οικονομίων (*dispensationalism*) διαδίδεται και αφομοιώνεται ευρέως, πρώτιστα μέσω συνεδρίων με θέμα την προφητεία, με τη διακονία του Moody Bible Institute (Βιβλικό Ινστιτούτο Μούντυ) και άλλων ιδρυμάτων που θεοπίστηκαν με βάση το ίδιο πρότυπο, και με την ευρεία διάδοση της Scofield Reference Bible (Βίβλου με παραπομπές του Σκόφιλντ), που επρόκειτο να γίνει το κατεξοχήν εργαλείο μελέτης της Βίβλου για μια ολόκληρη γενιά συντηρητικών Αμερικανών χριστιανών. Σε αυτή την πράξη, ο Χριστιανικός Σιωνισμός αποτελεί περισσότερο ένα πνευματικό σημείο αναφοράς και λιγότερο ένα πολιτικό κίνημα.

§ Πράξη 3: ο πρώιμος πολιτικός προσανατολισμός του Χριστιανικού Σιωνισμού, που μετατοπίζεται στην Αμερική, επιλέγεται τώρα ως η πρωταρχική βάση του κινήματος. Συμπίπτει με την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ το 1948 και την επέκταση των συνόρων του μετά τον πόλεμο του 1967, τα δύο κρίσιμα ιστορικά σημεία για το κίνημα του Χριστιανικού Σιωνισμού.

Είναι σημαντικό, καθώς εξετάζουμε αυτές τις τρεις «πράξεις», να τονίσουμε ότι οι πρωταγωνιστές δεν βρίσκονται απαραίτητως σε πλήρη συμφωνία επάνω σε όλα τα σημεία. Η προχλιαστική θεολογία των οικονομίων (*dispensational premillennialism*) παρέχει στο κίνημα το θεολογικό του υπόβαθρο, αν και το γεγονός αυτό δεν συνεπάγεται ότι όσοι αυτοαποκαλούνται Χριστιανοί Σιωνιστές αποδέχονται ή γνωρίζουν τα κλασικά δόγματα της θεολογίας των οικονομίων. Ο καθηγητής Gary Burge του Wheaton College επισημαίνει ότι οι σημερινοί Χριστιανοί Σιωνιστές «έχουν παραμερίσει ένα μεγάλο μέρος από το σύστημα της θεολογίας των οικονομίων [...] αν και έχουν σε μεγάλο βαθμό [...] διατηρήσει την εσχολογία της.»¹⁰ Ο καθηγητής Burge συνοψίζει τις βασικές θέσεις της θεολογίας των οικονομίων ως εξής:

1. Η διαθήκη: *Η διαθήκη του Θεού με το Ισραήλ είναι αιώνια και άνευ όρων. Επομένως οι υποσχέσεις που δόθηκαν στον Αβραάμ για τη γη δεν θα αναιρεθούν ποτέ. Αυτό σημαίνει ότι η εκκλησία δεν έχει*

αντικαταστήσει τον Ισραήλ και ότι τα προνόμια του Ισραήλ δεν έχουν ανακληθεί ποτέ παρά την απιστία του.

2. Η εκκλησία: Το σχέδιο του Θεού ήταν πάντοτε η λύτρωση του Ισραήλ. Ωστόσο, όταν ο Ισραήλ απέτυχε να αναγνωρίσει και να ακολουθήσει τον Ιησού, η εκκλησία γεννήθηκε ως μια δεύτερη σκέψη στο νου του Θεού ή ως «παρένθεση». Κατά συνέπεια, κατά την δεύτερη έλευση του Χριστού, η εκκλησία θα αρπαγεί, και ο Ισραήλ θα γίνει για ακόμη μια φορά ο βασικός εκπρόσωπος του Θεού στον κόσμο. Εμείς ζούμε τώρα στην «περίοδο των εθνών», που θα ολοκληρωθεί σύντομα. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν δύο διαθήκες τώρα σε ισχύ: μία διαθήκη, που δόθηκε διά του Μωυσέως, και μια δεύτερη, αυτή του Χριστού. Ωστόσο, η νέα διαθήκη σε καμία περίπτωση δεν αναιρεί την παλαιά.

3. Ευλογία επάνω στο σύγχρονο Ισραήλ: Πρέπει να πάρουμε το χωρίο της Γένεσης 12:3 κυριολεκτικά και να την εφαρμόσουμε στο σύγχρονο Ισραήλ: «Θα ευλογώ όποιον σε ευλογεί και θα καταριέμαι όποιον σε καταριέται.» Επομένως οι χριστιανοί έχουν μια πνευματική υποχρέωση να ευλογούν το Ισραήλ και «να προσεύχονται για την ειρήνη της Ιερουσαλήμ.» Αν δεν ευλογούν το Ισραήλ, με την έννοια της υποστήριξης της πολιτικής επιβίωσης του Ισραήλ σήμερα, θα επισύρουν επάνω τους τη θεική κρίση.

4. Προφητεία: Τα προφητικά βιβλία της Βίβλου περιγράφουν σημερινά γεγονότα και δεν αναφέρονται πρωταρχικά σε γεγονότα των βιβλικών χρόνων. Επομένως όταν εξετάζουμε, για παράδειγμα, το βιβλίο του Δανιήλ κεφ. 7, εάν κατέχουμε τις σωστές ερμηνευτικές δεξιότητες, μπορούμε να παρακολουθήσουμε πώς εκτυλίσσεται η σύγχρονη ιστορία.

5. Σύγχρονο Ισραήλ και Εσχατολογία: Το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ είναι ένας καταλύτης για την εκπλήρωση των προφητειών για τα έσχατα. Εάν οι μέρες που ζούμε είναι οι έσχατες ημέρες, πρέπει να αναμένουμε μια ανάπτυξη του τεχνικού πολιτισμού, την άνοδο του κακού, την απώλεια της διεθνούς ειρήνης και ισορροπίας, τον ερχομό του Αντιχρίστου, και δοκιμασίες της πιστότητάς μας απέναντι στο Ισραήλ. Προ πάντων, η πολιτική μας ευθυγράμμιση σήμερα, θα καθορίσει τη θέση μας τη μοιραία ημέρα του Αρμαγεδδώνα.¹¹

Αυτά συνοψίζουν το πιστεύω εκείνων που θα αυτοπροσδιορίζονταν ως «Χριστιανοί Σιωνιστές». Το πώς έφτασαν σε αυτό το σημείο μπορεί να γίνει καλύτερα κατανοητό, αν ρίξουμε μια συνοπτική ματιά στο ξεδίπλωμα των «τριών θεατρικών πράξεων.»

Πράξη 1: Πρώιμες εξελίξεις στη Μεγάλη Βρετανία

Η στάση των χριστιανών του Μεσαίωνα απέναντι στους Εβραίους καθορίστηκε κατά ένα μεγάλο μέρος από τη «θεολογία της αντικατάστασης», θεολογία που στηρίχθηκε σε μια έντονα αλληγορική ανάγνωση της Παλαιάς Διαθήκης και είχε σκοπό να εδραιώσει την πεποίθηση ότι η εκκλησία είχε «αντικαταστήσει» τον Ισραήλ στα σχέδια σωτηρίας του Θεού. Σύμφωνα με τη συνήθη μεσαιωνική εκδοχή αυτής της διδασκαλίας, οι Εβραίοι βρισκόνταν κάτω από την κατάρα του Θεού εξαιτίας της αποτυχίας τους να δεχτούν τον Χριστό ως

Μεσσία, και επομένως ήταν για πάντα καταδικασμένοι να βρίσκονται σε εξορία ή και να υπομένουν ακόμη χειρότερα δεινά.¹² Οι Χριστιανοί Σιωνιστές (και οι Εβραίοι) σπεύδουν να επισημάνουν τις ολέθριες συνέπειες που είχε αυτή η διδασκαλία για τους Εβραίους: δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ήταν τουλάχιστον εν μέρει υπεύθυνη για τη μακροχρόνια, τραγική ιστορία του αντισημιτισμού, όπως αυτός εκδηλώθηκε στην Ευρώπη.¹³

Κάποιες φωνές διαμαρτυρίας ενάντια σ' αυτή την αντίληψη έκαναν την εμφάνισή τους κατά τον 17ο αιώνα ιδιαίτερα μεταξύ των καλβινιστών, οι οποίοι απέρριπταν την αλληγορική ερμηνεία υπέρ μιας πιο κυριολεκτικής ανάγνωσης των Γραφών. Αυτό διευκόλυνε τους διαμαρτυρόμενους χριστιανούς, ιδιαίτερα τους καλβινιστές, να δουν τους Εβραίους υπό ευνοϊκότερες προϋποθέσεις. Η Rosemary και ο Herman Rieuther αποδίδουν αυτή την αλλαγή, τουλάχιστον εν μέρει, στον εκδημοκρατισμό της βιβλικής επιστήμης κατά τη διάρκεια της Μεταρρύθμισης:

Η ιδιωτική ανάγνωση της Βίβλου, όπως προωθούνταν ανάμεσα στους διαμαρτυρόμενους, δημιούργησε ένα νέο είδος ταύτισης με τον λαό της Εβραϊκής Βίβλου. Οι προφήτες και οι ήρωες της Εβραϊκής Βίβλου αντικατέστησαν τους αγίους της Καθολικής Εκκλησίας ως μορφές χριστιανικής ιστορίας και αυτο-προσδιορισμού. Η γη της επαγγελίας της Εβραϊκής Βίβλου έγινε κατανοητή ως η πραγματική ιστορική γη της Παλαιστίνης και όχι ως αλληγορία που αναφερόταν σε μια υπερβατική πραγματικότητα. Οι Εβραίοι έφτασαν να θεωρούνται λιγότερο ως αντίπαλη θρησκεία και περισσότερο ως ένα άλλο έθνος ισότιμο με τα ευρωπαϊκά.¹⁴

Αυτή η αλλαγή πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια μιας περιόδου μεγάλης αναστάτωσης, που προκλήθηκε από τις πολιτικές αναταραχές που σχετίζονταν με τους θρησκευτικούς πολέμους της εποχής. Μέσα σ' αυτή την αναστάτωση οι πιστοί έγιναν πιο δεκτικοί σε προχλιαστικά εσχατολογικά σχήματα, που με χαρά τα διέδιδαν ορισμένοι δημοφιλείς θρησκευτικοί ηγέτες. Κατά τη διάρκεια του αγγλικού εμφύλιου πολέμου δημοφιλείς πουριτανοί ιεροκήρυκες και «προφήτες» της Μεγάλης Βρετανίας παρήγαν πολυάριθμα φυλλάδια και βιβλία για τους έσχατους καιρούς. Σε μικρότερη έκταση παρόμοια εσχατολογικά βιβλία διαδίδονταν μεταξύ των Ολλανδών καλβινιστών, των Γάλλων Ουγενότων, των πιετιστών της Γερμανίας και της Δανίας.¹⁵ Ένας Δανός διανοούμενος, ο Holder Paulli, διατύπωσε την πρόταση ότι τα ευρωπαϊκά χριστιανικά έθνη «θα έπρεπε να αναλάβουν μια νέα σταυροφορία, για να ελευθερώσουν τη βιβλική γη από τους μουσουλμάνους, έτσι ώστε να μπορέσει να δοθεί στους νόμιμους ιδιοκτήτες της, τους Εβραίους.»¹⁶ Μάλιστα συμμερίστηκε το σχέδιό του με τον Ολλανδό βασιλιά, Γουλιέλμο τον 3ο, ο οποίος εκείνη την περίοδο κατείχε τον αγγλικό θρόνο. Ο Paulli επεσήμανε ότι μια τέτοια εκστρατεία θα καθιστούσε τον βασιλιά Γουλιέλμο εφάμιλλο του Πέρση βασιλιά Κύρου της Παλαιάς Διαθήκης, τον οποίο έχρισε ο Θεός, για να οδηγήσει τον λαό του στη γη της επαγγελίας. Ο βασιλιάς Γουλιέλμος, ωστόσο, δεν αποδέχτηκε τη συμβουλή του Paulli.

Παρά τον πολλαπλασιασμό αυτού του προφητικού προχλιαστικού υλικού κατά τον 16^ο και 17^ο αιώνα,

καμία οργανωμένη κίνηση δεν αναπτύχθηκε εξαιτίας του.¹⁷ Κάτι τέτοιο δεν συνέβηκε ως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, όταν ένας Ιρλανδός πάστορας ονόματι Τζων Νέλσον Ντάρμπυ (1800-1882) ανέπτυξε μια μοναδική παραλλαγή (μερικοί θα έλεγαν «απόκλιση») της προχιλιαστικής διδασκαλίας που επρόκειτο να γίνει γνωστή ως «θεολογία των οικονομιών» («dispensationalism»).

Η θεολογία των οικονομιών του John Darby

Ο Steven Sizer περιγράφει τον John Darby ως τη μορφή που άσκησε τη μεγαλύτερη επίδραση στην ανάπτυξη ... του Χριστιανικού Σιωνισμού.¹⁸ Αυτό αληθεύει όχι μόνο λόγω των θέσεων που δίδαξε αλλά και λόγω του ιεραποστολικού ζήλου με τον οποίο τις διέδωσε. Κατά τη διάρκεια της εξηκονταετούς διακονίας του κήρυττε τις θεολογικές του θέσεις σε ακροατήρια στη Μεγάλη Βρετανία και την ηπειρωτική Ευρώπη καθώς επίσης και στην Αμερική, μάλιστα με τόσο πειστικό τρόπο, ώστε οδήγησε πολλούς ευαγγελικούς ηγέτες με μεγάλη επιρροή να ασπαστούν τη μοναδικά διαστρεβλωμένη βιβλική ερμηνευτική του.

Ο Darby ανήκε σε εκείνους τους συντηρητικούς ευαγγελικούς ηγέτες της Μεγάλης Βρετανίας στην αρχή του 19ου αι., οι οποίοι εναντιώνονταν στην κατ' αυτούς φιλελεύθερη στροφή της βιβλικής επιστήμης, μια στροφή που οδηγούσε μακριά από την κυριολεκτική ερμηνεία της Βίβλου. Απέρριψαν επίσης την αισιοδοξία του μεταχλιασμού¹⁹, που είχε αντικαταστήσει τον προχιλιασμό ως προτιμώμενη εσχατολογία της ευαγγελικής κοινότητας στη Μεγάλη Βρετανία κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα.²⁰

Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση σε συνδυασμό με τους Ναπολεόντειους πολέμους του 1809-15 είχαν ως αποτέλεσμα οι ευαγγελικοί πιστοί να αναθεωρήσουν τη μεταχλιαστική τους αισιοδοξία. Ο Darby και οι προχιλιαστές σύντροφοί του έπιασαν το πνεύμα της εποχής:

Μετά την ταραχώδη περίοδο της Αμερικανικής Επανάστασης και των συνεπειών της, και ειδικά ύστερα από τα καταστρεπτικά αποτελέσματα της άθειας γαλλικής φιλοσοφίας, οι άνθρωποι στράφηκαν και πάλι στη Βίβλο για φωτισμό, ιδιαίτερα στις προφητείες του Δανιήλ και της Αποκάλυψης. Αναζητούσαν μια ικανοποιητική εξήγηση για την επικράτηση του αθεϊσμού στην εποχή τους και έψαχναν να βρουν τη θεϊκή διέξοδο από αυτή την κατάσταση.²¹

Η συμβολή του Darby στην προχιλιαστική σκέψη ήγειρε αμφισβητήσεις — τότε όπως και σήμερα. Η διδασκαλία του, κατά τον Don Wagner, ήταν:

μια προσαρμογή των προηγούμενων μορφών της ιστορικής προχιλιαστικής θεολογίας με διάφορες καινοφανείς διδασκαλίες, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρισμών ότι:

§ τα προφητικά κείμενα και το μεγαλύτερο μέρος της Βίβλου πρέπει να ερμηνεύονται με μια κυριολεκτική και μελλοντολογική ερμηνευτική.

§ ενώ υπάρχουν δύο ξεχωριστές διαθήκες μεταξύ του Θεού και των «εκλεκτών λαών» (του Ισραήλ και της εκκλησίας), η διαθήκη με τον Ισραήλ (και όλα τα παρεπόμενά

της, όπως η γη, το έθνος, κ.λπ.) πρέπει να ερμηνεύεται ως αιώνια και αποκλειστική για τους Εβραίους.

§ «η αληθινή εκκλησία» (οι αναγεννημένοι εν Χριστώ Ιησού) θα αρπαγεί («μεταφερθεί») έξω από την ιστορία, όταν θα επιστρέψει ο Ιησούς για να τη συναντήσει στα σύννεφα (Α' Θεσσαλονικείς 5:1-11). Σε εκείνο το χρονικό σημείο το έθνος του Ισραήλ θα γίνει ο πρωτεύων λαός της διαθήκης μέσα στην ιστορία, αλλά μόνο οι Εβραίοι που θα δεχθούν τον Χριστό ως σωτήρα θα γλυτώσουν από την τελική μάχη.

§ Θα υπάρξουν επτά «οικονομίες» ή ιστορικές εποχές που χαρακτηρίζουν το σύνολο της ιστορίας από τη δημιουργία ως τη χιλιετή βασιλεία του Χριστού στη γη.²²

Πολιτικά παρακλάδια

Εάν η διδασκαλία του Darby και όσων συμμερίζονταν την οπτική του είχε παραμείνει απλώς ένα θέμα συζήτησης μεταξύ των Χριστιανών σχετικά με το πώς πρέπει να ερμηνεύονται οι δύσκολες εσχατολογικές περικοπές της Βίβλου, θα είχε ασκήσει λίγη επίδραση στις παγκόσμιες υποθέσεις. Ωστόσο, άσκησε μεγάλη επιρροή: Η διδασκαλία του Darby έφτασε να επηρεάσει Βρετανούς πολιτικούς του 19^{ου} αι. που κατείχαν θέσεις-κλειδιά, και αυτό σε μία εποχή κατά την οποία η Βρετανική Αυτοκρατορία βρισκόταν στο αποκορύφωμά της.

Ο σημαντικότερος από αυτούς ήταν ο λόρδος Anthony Ashley Cooper, έβδομος κόμης του Shaftesbury.²³ Ο λόρδος του Shaftesbury ασκούσε μεγάλη επιρροή μεταξύ των ευαγγελικών της εποχής του. Είχε επίσης πρόσβαση σε ισχυρούς Βρετανούς πολιτικούς, συμπεριλαμβανομένου του Βρετανού υπουργού εξωτερικών, του λόρδου Palmerston. Ο Shaftesbury αναδείχτηκε σε ακούραστο υποστηρικτή της θεολογίας των οικονομιών τόσο στο έργο του εντός της εκκλησίας όσο και στην πολιτική σκηνή. Ήταν, λέει ο Donald Wagner, η μορφή που άσκησε τη μεγαλύτερη επιρροή στην εποχή του, όσον αφορά την προώθηση των αιτημάτων του Χριστιανικού Σιωνισμού:

Με τα γραπτά του, τους δημόσιους λόγους του και την εν γένει επιρροή του, ο λόρδος Shaftesbury έκανε περισσότερο από οποιονδήποτε, για να μετατρέψει τα ζητήματα του Χριστιανικού Σιωνισμού σε χειροπιαστή πολιτική πρωτοβουλία. Όχι μόνο επηρέασε τις αντιλήψεις των Βρετανών αποικιοκρατών για τη Μέση Ανατολή, αλλά και προδιέθεσε ευνοϊκά την επόμενη γενιά των Βρετανών συντηρητικών πολιτικών απέναντι στο παγκόσμιο σιωνιστικό κίνημα, γεγονός που οδήγησε τη Βρετανία να υποστηρίξει την ιδέα ενός ισραηλινού κράτους.²⁴

Η ειρωνεία της τύχης είναι ότι οι Βρετανοί Εβραίοι αντιμετώπισαν με ψυχρότητα την προσπάθεια που κατέβαλλε ο Shaftesbury, για να ενθαρρύνει τη δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Καθώς στο παρελθόν είχαν υποστεί αναγκαστικούς εκτοπισμούς από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, υποψιάζονταν πως πρόκειται για ακόμη μια προσπάθεια να τους ξεφορτωθούν. Η αμερικανική εβραϊκή κοινότητα αντέδρασε με παρόμοιο τρόπο σε μια μεταγενέστερη προσπάθεια

των Χριστιανών Σιωνιστών να πείσουν τον Πρόεδρο Benjamin Harrison (Μπέντζαμιν Χάρισον) να υποστηρίξει την εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη. Η Διάσκεψη των Αναμορφωμένων Ραββίνων (Reform Rabbis, αποτελούσε την κυρίαρχη φωνή του αμερικανικού ιουδαϊσμού εκείνη την περίοδο) που συγκλήθηκε στο Πίτσμπουργκ το 1885, αποφάνθηκε:

Δεν θεωρούμε τους εαυτούς μας πλέον ένα έθνος αλλά μια θρησκευτική κοινότητα, και επομένως δεν προσδοκούμε ούτε μια επιστροφή στην Παλαιστίνη ούτε έναν τρόπο λατρείας με θυσίες υπό την ηγεσία των υιών του Ααρών ούτε την αποκατάσταση οποιουδήποτε από τους νόμους του [αρχαίου] εβραϊκού κράτους.²⁵

Αυτή η αντίληψη επρόκειτο να αλλάξει βαθμιαία, τουλάχιστον για ορισμένους, κάτω από την επιρροή ενός Εβραίου συγγραφέα και δημοσιογράφου από την Ουγγαρία ονόματι Theodor Herzl (Τέοντορ Χερτσλ). Το βιβλίο του *Der Judenstaat* (Το εβραϊκό κράτος) και ο αντίκτυπος που είχε, επρόκειτο να πείσουν έναν ολοένα αυξανόμενο αριθμό Εβραίων προς τα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ού} αι. ότι η ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους αποτελούσε ιδανικό στόχο για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους.

Ο Herzl ήταν ένας εκκοσμικευμένος Εβραίος. Ο ζήλος του για την εδραίωση ενός εβραϊκού έθνους δεν είχε καμία σχέση με τα χιλιετή θεολογικά σχήματα των Χριστιανών Σιωνιστών ή τις μεσσιανικές προσδοκίες των θρησκευόμενων Εβραίων. Γι' αυτόν αποτελούσε μια πρακτική λύση απέναντι στους εξευτελισμούς, τις ταπεινώσεις, και τη βία του αντισημιτισμού, που είχε κατά την άποψή του γίνει τόσο ενδημικό φαινόμενο στην ευρωπαϊκή κοινωνία, ώστε δεν υπήρχε κανένας άλλος τρόπος, για να αντιμετωπιστεί.

Τα αρχικά σχέδια του Herzl δεν προέβλεπαν απαραίτητως την ίδρυση ενός Εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Ήταν πρόθυμος να εξετάσει και άλλες εναλλακτικές λύσεις. Μια λύση που τη σκέφτηκε αρκετά σοβαρά ήταν η ίδρυση μιας εβραϊκής αποικίας στην Ουγκάντα. Ωστόσο, το αίσθημα της ευρύτερης εβραϊκής κοινότητας τον έπεισε ότι η Παλαιστίνη ήταν η μόνη βιώσιμη επιλογή, αν και αναγνώριζε τις δυσκολίες που αυτή η λύση θα συνεπαγόταν, από την άποψη ότι η περιοχή κατοικούνταν από αραβικούς πληθυσμούς. Στο ημερολόγιό του της 12ης Ιανουαρίου 1895 τονίζει ακριβώς αυτή τη δυσκολία και προτείνει μια πιθανή «λύση», για να προλάβει τη σύγκρουση, που συνεχίζει να ταλανίζει τις ισραηλινοπαλαιστινιακές σχέσεις σήμερα:

Πρέπει να απαλλοτριώσουμε ήπια την ιδιωτική ιδιοκτησία στις περιοχές που θα μας αποδοθούν. Θα προσπαθήσουμε να ενθαρρύνουμε τους φτωχούς [αραβικούς] πληθυσμούς να βγουν από τα σύνορά μας, δημιουργώντας γι' αυτούς θέσεις εργασίας στις χώρες προορισμού, ενώ θα τους αρνούμαστε οποιαδήποτε εργασία στη δική μας χώρα. Τόσο η διαδικασία της απαλλοτρίωσης όσο και η απομάκρυνση των φτωχών πρέπει να πραγματοποιηθούν με διακριτικότητα και προσοχή.²⁶

Ο Herzl δεν ήταν ο πρώτος Εβραίος διανοητής που πρότεινε την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Υπήρξαν και άλλοι, όπως ο Moses Hess και ο Leo Pinsker, οι οποίοι συζήτησαν το ζήτημα, όπως και ο Herzl, από μια κοσμική οπτική γωνία. Και

υπήρξαν εκείνοι, όπως ο Yehudah Alkalai και ο Zvi Hirsch Kalisher, που διατύπωσαν τα επιχειρήματά τους από την προοπτική των ορθόδοξων θρησκευόμενων Ιουδαίων. Όλοι τους έκαναν παρόμοιες προτάσεις στις αρχές της δεκαετίας του 1880.²⁷ Ωστόσο, ο Herzl υπήρξε εκείνη η μεγαλοφυΐα που έβαλε την ιδέα σε εφαρμογή. Το 1897 συγκέντρωσε πάνω από διακόσιους Εβραίους εκπροσώπους κυρίως από ανατολικοευρωπαϊκές χώρες για μια συνδιάσκεψη στη Βασιλεία της Ελβετίας. Εκεί ίδρυσαν την *Παγκόσμια Σιωνιστική Οργάνωση* (World Zionist Organization), η οποία θα χρησίμευε ως το βασικό όργανο για την πραγματοποίηση του ονείρου του Herzl. Η σκηνή για την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη είχε στηθεί.

Δεν είναι στο πλαίσιο αυτού του άρθρου να εξετάσει τις εξελίξεις εντός του Εβραϊκού Σιωνισμού, που θα κατέληγε στην ίδρυση του σύγχρονου κράτους του Ισραήλ. Αυτό που είναι σημαντικό να παρατηρήσει κανείς είναι πώς ο Εβραϊκός Σιωνισμός και ο Χριστιανικός Σιωνισμός συνενώθηκαν, για να θέσουν τα πράγματα σε κίνηση. Τόσο το ένα κίνημα όσο και το άλλο υπήρξαν απαραίτητα στοιχεία στην προώθηση του ζητήματος.

Το γεγονός αυτό δεν υπήρξε πουθενά πιο προφανές απ' όσο στη συγκρότηση ενός κειμένου που επρόκειτο να παράσχει στους Σιωνιστές την πολιτική νομιμοποίηση που χρειάζονταν για να καταστήσουν δυνατή τη δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους.

Το 1905-6, ο Χαΐμ Βάιτμαν, που μετά τον θάνατο του Herzl ανήλθε στην ηγεσία της Παγκόσμιας Σιωνιστικής Οργάνωσης, είχε αρκετές συναντήσεις με έναν άνδρα ο οποίος βρισκόταν τότε στην ηγεσία του Συντηρητικού Κόμματος της Βρετανίας, τον λόρδο Arthur James Balfour. Στόχος του Weitzman ήταν να πείσει τον Balfour, όπως είχε προσπαθήσει να πείσει και άλλους Βρετανούς πολιτικούς, να χρησιμοποιήσουν την επιρροή της αυτοκρατορίας για την πραγματοποίηση των σιωνιστικών αιτημάτων.²⁸ Στην περίπτωση του Balfour αυτό δεν ήταν δύσκολο. Είχε ανατραφεί σε ευαγγελικό σπίτι, όπου κυριαρχούσαν οι πεποιθήσεις της θεολογίας των οικονομικών. Όπως λέει ο Wagner, ο Balfour ασπαζόταν μια απλή λαϊκή εκδοχή της προχίλιαστικής θεολογίας των οικονομικών.²⁹

Ο Weitzman είχε επιλέξει να χρησιμοποιήσει το χάρισμα της πειθούς που τον διέκρινε, στον κατάλληλο άνθρωπο. Ένδεκα χρόνια αργότερα, ο λόρδος Balfour, υπουργός πια των Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας, έγραψε τα λόγια που θα χρησίμευαν πολιτικά ως πράσινο φως για την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη, τη Διακήρυξη του Balfour:

Η κυβέρνηση της Μεγαλειότητάς Του βλέπει ευνοϊκά την ίδρυση στην Παλαιστίνη ενός εθνικού καταφυγίου για τους Εβραίους και θα καταβάλει προσπάθειες για να διευκολύνει την επίτευξη αυτού του στόχου. Παράλληλα πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι τίποτα δεν θα λάβει χώρα, που μπορεί να πλήξει τα αστικά και θρησκευτικά δικαιώματα των υπαρχουσών μη εβραϊκών κοινοτήτων στην Παλαιστίνη, ή την πολιτική θέση και τα δικαιώματα που απολαμβάνουν οι Εβραίοι σε οποιαδήποτε άλλη χώρα.³⁰

Είναι σημαντικό βέβαια να μην υπερτονίσουμε το σημείο αυτό. Η δήλωση του Balfour εκφράζει τόσο τα βρετανικά ιμπεριαλιστικά σχέδια στη Μέση Ανατολή

όσο και τις απόψεις των Χριστιανών Σιωνιστών. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί είναι αυτή της πολιτικής διπλωματίας και όχι της θεολογίας των οικονομικών, η οποία είναι πολύ πιο απόλυτη στις αξιώσεις της για τα εβραϊκά δικαιώματα στην Παλαιστίνη. Αλλά δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η οπτική των Χριστιανών Σιωνιστών επηρέασε τις απόψεις του Balfour, καθώς και άλλων Βρετανών πολιτικών, υπέρ των σιωνιστικών αξιώσεων.

Πράξη 2: Ο Χριστιανικός Σιωνισμός έρχεται στην Αμερική

Από τα μέσα ως τα τέλη του 19^{ου} αι. ο Darby και οι μαθητές του έκαναν μια σειρά από «ιεραποστολικά ταξίδια» στην Αμερική, όπου ήταν συχνά προσκεκλημένοι σε συνέδρια με θέμα την προφητεία και άλλες ευαγγελικές συναθροίσεις. Βασικός οπαδός της θεολογίας των οικονομικών του Darby κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ήταν ο διάσημος πρεσβυτεριανός ιεροκήρυκας και συγγραφέας James Brookes, ο άνθρωπος τον οποίο ο John Gerstner χαρακτηρίζει «πατέρα της αμερικανικής θεολογίας των οικονομικών».³¹ Ο Brookes συνάντησε τον Darby κατά τη διάρκεια πέντε επισκέψεων που πραγματοποίησε ο τελευταίος στο St Louis το 1864-65. Εκεί ο Brookes σύστησε τον Darby σε έναν νέο φοιτητή της θεολογίας ονόματι C. I. Scofield, ο οποίος επρόκειτο με τη σειρά του να γράψει τα σχόλια της ομώνυμης δημοφιλούς σχολιασμένης Βίβλου που ακολουθεί τη θεολογία των οικονομικών.

Ένας από τους μαθητές του Darby, ο Βρετανός ευαγγελιστής Henry Moorehouse, παρουσίασε τη διδασκαλία του Darby στον Ντουάιτ Μούντυ, ο οποίος επίσης την ασπάστηκε. Διαμέσου της διακονίας του Βιβλικού Ινστιτούτου του Moody αλλά και άλλων βιβλικών σχολείων που οργανώθηκαν με βάση το ίδιο πρότυπο, η θεολογία των οικονομικών έφτασε να αποτελεί τον κανόνα της βιβλικής ερμηνευτικής για πολλούς ευαγγελικούς κύκλους:

Το Ινστιτούτο του Μούντυ στο Σικάγο, αν και δεν ήταν το πρώτο από αυτά τα σχολεία, αναδείχτηκε σε πρότυπό τους. Καθώς ο Moody είχε αφομοιώσει μια γερή δόση της θεολογίας των οικονομικών σε μια μάλλον τυπική, όχι τόσο ξεκάθαρα διαρθρωμένη μορφή, και ο συνεργάτης και διάδοχός του με μια πιο συστηματική μορφή, ήταν φυσικό το αναδυόμενο κίνημα των βιβλικών σχολείων, με λίγες εξαιρέσεις, να ακολουθήσει αυτή τη γραμμή σκέψης. Επειδή πολλές από τις θεολογικές σχολές ακολούθησαν αποκλίνουσες απόψεις, τα βιβλικά σχολεία χωρίς να το επιδιώξουν έγιναν κέντρα κατάρτισης για τους κήρυκες του ευαγγελίου και η διδασκαλία του Darby, όσον αφορά τις βιβλικές προφητείες, γνώρισε τόσο ευρεία διάδοση όση δεν είχε αποκτήσει ποτέ ως τότε.³²

Η επιρροή του Darby σε ολόκληρο το σύστημα της φονταμενταλιστικής/ευαγγελικής διδασκαλίας στην Αμερική κατά την περίοδο αυτή και μέσα στον 20^ο αι. υπήρξε εντυπωσιακή. Ο Gary Burge επισημαίνει πως «κατά τη δεκαετία του 1920 και για τα επόμενα 40 χρόνια, η θεολογία των οικονομικών – με επίκεντρο τις απόψεις της για το Ισραήλ και την ερμηνεία των προφητειών – αποτέλεσε για το ευαγγελικό κίνημα τη λυδία λίθο βάσει της οποίας ελεγχόταν η ορθότητα

της πίστης».³³

Η διαφορά ανάμεσα στη θεολογία των οικονομικών της Αμερικής και της Μεγάλης Βρετανίας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ήταν η απουσία ενός επίσημου πολιτικού προγράμματος. Αυτό οφειλόταν σε διάφορους παράγοντες και ιδιαίτερα στην κατά μεγάλο μέρος απολιτική φύση του αμερικανικού φονταμενταλισμού. Μια αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελούσε η πολιτική στάση που κράτησε ένας μαθητής του Darby, ο William Blackstone. Ο Blackstone ήταν ο συγγραφέας του πρώτου best-seller της θεολογίας των οικονομικών "Ο Κύριος έρχεται!" («*Jesus Is Coming!*») (1887).³⁴ Ο Blackstone επίσης είχε καλές πολιτικές διασυνδέσεις και, όπως ο λόρδος Shaftesbury στη Βρετανία, θεωρούσε ότι πρέπει να χρησιμοποιήσει τις γνωριμίες του για την προώθηση της ιδέας να ιδρυθεί ένα εβραϊκό κράτος. Τον Μάρτιο του 1891 ο Blackstone συγκέντρωσε υπογραφές από 413 διασημότητες του επιχειρηματικού, του εκκλησιαστικού και του πολιτικού χώρου, μεταξύ των οποίων και του δημάρχου της Νέας Υόρκης, αρκετών μελών του Κογκρέσου, ενός αναδειγμένου δικαστικού του Ανώτατου Δικαστηρίου, και του D. Rockefeller, σε μια αίτηση που αφορούσε την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη και την οποία παρουσίασε στον Πρόεδρο Benjamin Harrison και στον Υπουργό των Εξωτερικών, James G. Blaine. Μεταξύ άλλων η αίτηση περιλάμβανε και τα εξής:

Γιατί να μην δοθεί η Παλαιστίνη και πάλι πίσω [στους Εβραίους]; Με βάση τη διανομή που έκανε ο Θεός στα έθνη, η γη αυτή είναι το σπίτι τους, μια αναπαλλοτρίωτη ιδιοκτησία από την οποία εκδιώχτηκαν διά της βίας. Όταν τη γη αυτή την καλλιεργούσαν οι Εβραίοι, ήταν εξαιρετικά παραδοφόρα και έτρεφε εκατομμύρια Ισραηλίτες, καθώς αυτοί όργωναν συστηματικά τους λόφους και τις κοιλάδες της. Ήταν γεωργοί και παραγωγοί, καθώς επίσης και έθνος μεγάλης εμπορικής σημασίας – το κέντρο του πολιτισμού και της θρησκείας. Γιατί η εξουσία που παραχώρησε τη Βουλγαρία στους Βουλγάρους και τη Σερβία στους Σέρβους στο συνέδριο του Βερολίνου το 1878, να μην δώσει τώρα και την Παλαιστίνη πίσω στους Εβραίους;³⁵

Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι ο Πρόεδρος Harrison έδωσε πολλή προσοχή σε αυτή την αίτηση. Είχε όμως τεθεί το σκηνικό για την Πράξη 3, κατά την οποία στις αρχές του 20^{ου} αι. οι Χριστιανοί Σιωνιστές στην Αμερική θα έβρισκαν την πολιτική τους έκφραση, όπως το είχαν κάνει και οι Χριστιανοί Σιωνιστές της Βρετανίας στα τέλη του 19^{ου} αι.

Πράξη 3: Ο ανανεωμένος Χριστιανικός Σιωνισμός

Είναι πολύ ενδιαφέρον και διαφωτιστικό να παρατηρήσουμε πως οι πιο δραστηριοποιημένοι πολιτικά Αμερικανοί χριστιανοί, οι οποίοι υποστήριξαν τη δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη κατά την περίοδο της εφαρμογής του Σχεδίου Διανομής του Ο.Η.Ε. το 1947, δεν ήταν οι Χριστιανοί Σιωνιστές αλλά φιλελεύθεροι Προτεστάντες θεολόγοι και εκκλησιαστικοί ηγέτες, που δεν έτρεφαν καμία συμπάθεια για την εσχάτολογία της θεολογίας των οικονομικών: Η Χριστιανική Διάσκεψη για την Παλαιστίνη πραγ-

ματοποιήθηκε το 1942 με τη συμμετοχή διάσημων εκπροσώπων της επίσημης θεολογικής σκέψης, όπως ο Reinhold Niebuhr, ο Paul Tillich, ο Daniel Polling και ο William Albright, οι οποίοι χρησιμοποίησαν το γεγονός ως όχημα για να προωθήσουν τον εβραϊκό εποικισμό της Παλαιστίνης.³⁶ Η στάση τους αυτή υπαγορευόταν κυρίως από ανθρωπιστικά κίνητρα. Με δεδομένες τις αποκαλύψεις για τα τρομερά συμβάντα του εβραϊκού ολοκαυτώματος και με την αποφασιστική εκστρατεία της Παγκόσμιας Σιωνιστικής Οργάνωσης για την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη ως μόνη εναλλακτική λύση απέναντι στον αντισημιτισμό που προκάλεσε το ολοκαύτωμα, η στάση τους αυτή δεν εκπλήσσει κανένα. Αυτό που εκπλήσσει, ωστόσο, είναι μια δήλωση που απηύθυνε ο Niebuhr, ως εκπρόσωπος της Χριστιανικής Διάσκεψης, προς την Αγγλοαμερικανική Επιτροπή Διερεύνησης το 1946, δήλωση που προδίδει μια έλλειψη παρόμοιου ανθρωπιστικού ενδιαφέροντος για τους Παλαιστίνιους Άραβες. Τα λεγόμενά του επρόκειτο αργότερα να αποτελέσουν τον σταθερό ισχυρισμό των Χριστιανών Σιωνιστών:

Το γεγονός ότι οι Άραβες κατέχουν μίαν απέραντη ενδοχώρα στη Μέση Ανατολή και το γεγονός ότι οι Εβραίοι δεν έχουν πού αλλού να πάνε [κυρίως λόγω του ότι οι δυτικές χώρες συμπεριλαμβανομένων των Η.Π.Α. περιόρισαν τη μετανάστευση των Εβραίων κατά τη διάρκεια του Β'ΠΠ και στη συνέχεια (Σημείωση του συγγραφέα)] αποδεικνύει το δίκαιο των αιτημάτων και του ζητήματός τους ... Η κυριαρχία των Αράβων επάνω σε ένα μικρό τμήμα της εν λόγω επικράτειας πρέπει χωρίς αμφιβολία να θυσιαστεί, προκειμένου να δημιουργηθεί μια πατρίδα για τους Εβραίους ανά τον κόσμο.³⁷

Οι θιασώτες της θεολογίας των οικονομιών παρέμειναν σιωπηλοί όσον αφορά το Ισραήλ κατά την περίοδο της κατανομής της γης³⁸, παρά το γεγονός ότι η Διακήρυξη του Balfour και στη συνέχεια η βρετανική διοίκηση παρείχε τα απαραίτητα μέσα για την ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους. Ο Sizer αποδίδει αυτή τη στάση στο γεγονός ότι οι συντηρητικοί χριστιανοί της Αμερικής ήταν εκείνη την περίοδο απασχολημένοι με τις μεγάλες διαμάχες ανάμεσα στους φονταμενταλιστές και τους φιλελεύθερους θεολόγους των αρχών του 20ού αι., με τις καυτές αντιπαράθεσεις τους σχετικά με τη φύση της θεοπνευστίας της Αγίας Γραφής.³⁹ Όποια και αν ήταν η αιτία, η στάση τους επρόκειτο σύντομα να αλλάξει, εν μέρει εξαιτίας της ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ το 1948, πολύ περισσότερο όμως εξαιτίας της «θαυματουργικής» -κατά τους Χριστιανούς Σιωνιστές- νίκης των Ισραηλινών έναντι των Αράβων εχθρών στον πόλεμο του 1967, νίκη που χάρισε στους Ισραηλινούς τον έλεγχο της Ιερουσαλήμ για πρώτη φορά ύστερα από 2000 χρόνια.

Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι μια αναθεώρηση της Βίβλου του Scofield που εκδόθηκε το 1967 από μια ομάδα Αμερικανών θεολόγων της θεολογίας των οικονομιών, συμπεριέλαβε έναν μελετητή, ο οποίος επρόκειτο να γίνει ένας από τους πιο θερμούς υποστηρικτές του «νέου Χριστιανικού Σιωνισμού»⁴⁰, τον John F. Walvoord από το Σεμινάριο του Ντάλλας. Η αναθεωρημένη Βίβλος του Scofield προσήλκυσε την προσοχή των πιστών και πάλι στο πρόγραμμα της θεολογίας των οικονομιών, μάλιστα σε μια εποχή κατά την οποία οι θιασώτες αυτής της θεολογίας πίστευαν πλέον ότι τα

παγκόσμια γεγονότα επικύρωναν μια από τις βασικότερες διδασκαλίες του θεολογικού τους συστήματος.

Ο πεθερός του Μπίλλυ Γκράχαμ, ο Nelson Bell, ο οποίος την εποχή εκείνη ήταν εκδότης του περιοδικού *Χριστιανισμός Σήμερα* (*Christianity Today*), συνόψισε τα αισθήματα των ευαγγελικών που ασπάζονταν την θεολογία των οικονομιών κατά την περίοδο αυτή:

Το γεγονός ότι για πρώτη φορά μετά από 2000 χρόνια η Ιερουσαλήμ βρίσκεται για πρώτη φορά ολοκληρωτικά στα χέρια των Εβραίων συγκινεί τον μελετητή της Βίβλου και του χαρίζει μια ανανεωμένη πίστη στην ακρίβεια και την αξιοπιστία της Αγίας Γραφής.⁴¹

Ο Hal Lindsey και ο «Ανανεωμένος» Χριστιανικός Σιωνισμός

Το 1969 ένας κατά τα άλλα άσημος απόφοιτος του Θεολογικού Σεμιναρίου του Dallas, ο Hal Lindsey, εξέδωσε το βιβλίο *The Late Great Planet Earth* («Οι τελευταίες ημέρες του μεγάλου πλανήτη Γη»), με το οποίο διέδωσε την εσχατολογία της θεολογίας των οικονομιών με έναν τρόπο που προκάλεσε αίσθηση. Δεν θα μπορούσε να διαλέξει καλύτερη εποχή για την έκδοση του βιβλίου του, όχι μόνο λόγω της πρόσφατης ισραηλινής νίκης κατά των Αράβων, αλλά και εξαιτίας των σύγχρονων εξελίξεων στην Αμερική.

Οι κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές στη Βρετανία του 19^{ου} αι. είχαν δημιουργήσει ένα πρόσφορο έδαφος για τη διδασκαλία του Darby. Παρόμοιο κλίμα επικρατούσε και στην Αμερική, όταν εμφανίστηκε το βιβλίο του Lindsey. Τα καθημερινά τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων παρουσίαζαν μια εικόνα της Αμερικής που ενοχλούσε, την παρουσιάζαν να γονατίζει μπροστά στις επιθέσεις των [Βιενναμέζων] ανταρτών, οι οποίες κόστιζαν τη ζωή χιλιάδων Αμερικανών νέων. Υπήρχαν εξεγέρσεις σε διάφορες πόλεις και μια πολιτιστική επανάσταση στα Αμερικανικά πανεπιστήμια. Οι νέοι άνθρωποι αμφισβητούσαν την παραδοσιακή ηθική και τη θρησκευτική πίστη. Όλα αυτά δημιουργούσαν μια ανησυχία ανάμεσα στους Αμερικανούς, γεγονός που έκανε τις προφητείες του Lindsey για τα έσχατα να φαντάζουν πιθανές. Ιδιαίτερα οι πιστοί στη Βίβλο χριστιανοί δύσκολα μπορούσαν να αντισταθούν στη λογική του Lindsey, μολονότι οι περισσότεροι δεν γνώριζαν απολύτως τίποτε για τη θεολογία των οικονομιών που είχε διαμορφώσει τη σκέψη του. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συνέβαλαν ώστε το «*The Late Great Planet Earth*» να γίνει το μεγαλύτερο μη-μυθιστορηματικό best seller της δεκαετίας.⁴²

Το βιβλίο του Lindsey ήταν μια εκλαϊκευμένη παρουσίαση των τυπικών θεμάτων της θεολογίας των οικονομιών, ξεκινώντας με όσα έλεγε για τον Ισραήλ:

Οι ίδιοι προφήτες που προφήτευσαν τη διασπορά των Εβραίων ανά τον κόσμο προφήτευσαν και την επανασύσταση του έθνους τους. Είναι εκπληκτικό ότι πολλοί δεν μπορούσαν να δουν αυτό που είναι ολοφάνερο: Αφού το πρώτο μέρος των προφητειών πραγματοποιήθηκε, θα έπρεπε να περιμένουμε και την πραγματοποίηση του δεύτερου μέρους.⁴³

Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία του Lindsey, από τη στιγμή που είχε ιδρυθεί πια εβραϊκό κράτος, θα έπρεπε να περιμένουμε να πραγματοποιηθεί και μια ολόκληρη σειρά από προφητείες της Αγίας

Γραφής. Ο ναός θα ξανακτιζόταν στην Ιερουσαλήμ. Θα υπήρχε ευρεία αποστασία στη θεομοθετημένη εκκλησία. Σεισμοί και λιμοί και κοινωνική αποσύνθεση θα συνόδευαν τον ερχομό του Αντιχρίστου, ο οποίος θα παρουσιαζόταν έντεχνα ως ο χαρισματικός ηγέτης ενός συνασπισμού δέκα εθνών, που θα δρούσε ως όργανο του διαβόλου. Όλα αυτά θα οδηγούσαν σε εκείνη την ημέρα κατά την οποία οι αναγεννημένοι χριστιανοί θα αρπάζονταν στον ουρανό, για να προετοιμαστεί έτσι η Δεύτερη Έλευση του Χριστού. Ο Μεσσίας θα επέστρεφε ως πολεμιστής βασιλιάς, ο οποίος θα οδηγούσε τους Εβραίους που πίστεψαν σ' αυτόν στην τελική νίκη κατά τη μητέρα όλων των μαχών: τον Αρμαγεδδώνα. Με βέβαιη τη νίκη, η χιλιετής βασιλεία θα ξεκινούσε. Ο Ιησούς θα βασίλευε σε μια μεσσιανική εβραϊκή βασιλεία ειρήνης και ευημερίας, τέτοια που ο κόσμος δεν έχει ποτέ γνωρίσει.

Αυτό που ήταν μοναδικό στον τρόπο που ο Lindsey παρουσίαζε τη θεολογία των οικονομικών ήταν η βέβαιη σύνδεση των βιβλικών προφητειών με τα γεγονότα και τις πολιτικές ισορροπίες της σύγχρονης εποχής, μια τάση που αποτελεί πλέον σήμερα σήμα κατατεθέν του Χριστιανικού Σιωνισμού. Αυτή την τάση μπορεί να την παρατηρήσει κανείς στα πολυάριθμα εσχολογικά βιβλία που γεμίζουν τα ράφια των χριστιανικών βιβλιοπωλείων, για να μην αναφέρουμε τη σειρά των μυθιστορημάτων που έδωσαν τις τελευταίες υπερπαραγωγές της θεολογίας αυτής, τη σειρά *Left Behind*. Όλα αυτά βασίζονται σε μια αντικειμενική πραγματικότητα που καθένας μπορεί να παρατηρήσει: ο εκλεκτός λαός του Θεού, ο Ισραήλ, έχει πια εγκατασταθεί ύστερα από χιλιάδες χρόνια εξορίας, στη γη που ο Θεός τους έχει δώσει ως αιώνια κληρονομιά.

Το βιβλίο *The Late Great Planet Earth* και το «θαύμα» του πολέμου του 1967 επρόκειτο να σηματοδοτήσει την επάνοδο των Χριστιανών Σιωνιστών στην πολιτική αρένα, ως ένα αναπόφευκτο επακόλουθο των πεποιθήσεών τους για την κεντρική θέση που κατέχει το Ισραήλ στα σωτηριακά σχέδια του Θεού. Ο Jerry Falwell επρόκειτο να δραστηριοποιηθεί πολιτικά σε σχέση με το ζήτημα αυτό αυτή τη φορά, και σύντομα τον ακολούθησαν και πολλοί άλλοι.⁴⁴ Μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια χριστιανικές σιωνιστικές οργανώσεις που είχαν ως βάση την Αμερική έμελλαν να αποτελέσουν σημαντική πηγή οικονομικής και πολιτικής υποστήριξης για την κυβέρνηση του Ισραήλ, μια κατάσταση που συνεχίζεται με πολύ πιο έκδηλο τρόπο σήμερα.⁴⁵

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΥΣ;

Αυτό που εκπλήσσει σε όλα τα γραπτά και σε όλη τη δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη του Χριστιανικού Σιωνισμού είναι το πόσο λίγα λέγονται για αυτούς που επλήγησαν περισσότερο από την εγκαθίδρυση του ισραηλινού κράτους, τους Άραβες κατοίκους της γης που θα γινόταν του Ισραήλ. Πολλοί από αυτούς αναγκάστηκαν διά της βίας να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τις περιουσίες τους κατά τη διάρκεια εκείνων των πολέμων, που οι Χριστιανοί Σιωνιστές τους εξυμνούν ως θαυματουργική εκπλήρωση των σχεδίων του Θεού. Αν και είναι δύσκολο να μιλήσει κανείς με ακριβείς αριθμούς, μια και οτιδήποτε έχει σχέση με τη σύγκρουση αυτή λαμβάνει πολιτική σημασία, οι περισσότερες βάσιμες πηγές συγκλίνουν στο

ότι εξακόσιες με επτακόσιες χιλιάδες άνθρωποι έγιναν πρόσφυγες κατά τον πόλεμο του 1948.⁴⁶ Τετρακόσια δεκατρία από τα χωριά που αποκαλούσαν σπίτια τους ισοπεδώθηκαν από τον ισραηλινό στρατό, για να εξασφαλιστεί ότι οι Παλαιστίνιοι δεν θα μπορούσαν ποτέ να επιστρέψουν. Κατοικίες σε αστικές συνοικίες που ανήκαν σε Παλαιστίνιους Άραβες δημεύτηκαν και αποδόθηκαν σε εβραϊκές οικογένειες. Η τραγωδία αυτή έγινε πιο σύνθετη όταν και πάλι εκατοντάδες χιλιάδες Παλαιστίνιοι έγιναν πρόσφυγες μετά τον πόλεμο του 1967. Οι Παλαιστίνιοι που παρέμειναν ζουν τώρα υπό βαριά κατοχή, κλεισμένοι σε διοικητικές περιφέρειες που τους παρέχουν μικρές μόνο ευκαιρίες για κανονική διαβίωση.⁴⁷

Με δεδομένη αυτή την αναταραχή και την ανθρώπινη τραγωδία, θα περίμενε κανείς από ακόλουθους του Χριστού, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην περιοχή, να ασχοληθούν σε κάποιο βαθμό με τη δυσχερή θέση των Παλαιστίνιων. Ωστόσο, σχετικά λίγα πράγματα αναφέρει η χριστιανική σιωνιστική φιλολογία όσον αφορά το ανθρώπινο κόστος αυτής της επιχείρησης να ιδρυθεί ένα νέο έθνος. Όταν γίνεται αναφορά στους Παλαιστίνιους, αυτή έχει πρωταρχικά ως στόχο να καταρρίψει τις διεκδικήσεις τους επάνω στη γη. Σύμφωνα με τη λογική των Χριστιανών Σιωνιστών, η απόφαση του Θεού να επιστρέψει τη γη στους Εβραίους, ακυρώνει κάθε επιθυμία των Παλαιστίνιων να ζήσουν στη γη όπου γεννήθηκαν.

Σε μια σειρά μελετών στο βιβλίο του Δανιήλ, που ετοιμάστηκε για το κοινό της παγκόσμιας ευαγγελιστικής ραδιοφωνίας Radio Bible Class (RBC) το 1947, ο ιδρυτής της Dr. M.R. DeHaan, προχωρεί τόσο πολύ, ώστε να προτείνει πως οι Παλαιστίνιοι Άραβες, πολλές από τις οικογένειες των οποίων ζούσαν στη γη για αιώνες, δεν είχαν καν το δικαίωμα να βρίσκονται εκεί:

η Διακήρυξη του Balfour έδωσε στη Βρετανία τον έλεγχο σε ολόκληρη τη γη της Παλαιστίνης, στους Αγίους Τόπους. Αυτή πιστεύουμε ήταν η χρυσή ευκαιρία. Ήταν στην εξουσία της και είχε το δικαίωμα να εκκαθάρει τη γη από τους παράνομους κατόχους της και να την καταστήσει πατρίδα για τον διασκορπισμένο λαό του Θεού.⁴⁸ [η έμφαση ανήκει στον αρθρογράφο]

Βέβαια δεν προχωρούσαν όλοι οι Χριστιανοί Σιωνιστές τόσο πολύ. Οι περισσότεροι, ωστόσο, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, αψηφούσαν τις διεκδικήσεις των Παλαιστίνιων για τη γη, καθώς επέρριπταν τις κατηγορίες για οποιαδήποτε σύγκρουση λάμβανε χώρα, στην πείσμονα και αδικαιολόγητη άρνηση των Αράβων να εγκαταλείψουν τις αβάσιμες διεκδικήσεις τους στη γη.

Η πιο συχνή οπτική που υιοθετούσαν οι Χριστιανοί Σιωνιστές επάνω στο ζήτημα αυτό είναι αυτή του Reinhold Niebuhr: «οι Άραβες διαθέτουν μια απέραντη ενδοχώρα στη Μέση Ανατολή», όπου οι Παλαιστίνιοι μπορούν να εγκατασταθούν, υποβαθμίζοντας έτσι το όλο ζήτημα σε θέμα μεταφοράς πληθυσμών από ένα τμήμα του αραβικού κόσμου σε ένα άλλο. Με άλλα λόγια, είναι έλασσον ζήτημα για τους Παλαιστίνιους Άραβες να εγκαταλείψουν τις διεκδικήσεις τους επάνω στη γη. Υπάρχουν πολλές περιοχές όπου μπορούν να πάνε. Οι Χριστιανοί Σιωνιστές σπεύδουν να επισημάνουν σχετικά πως δεν υπήρχε κάποια ιδιαίτερη παλαιστινιακή ταυτότητα ή έθνος πριν να συσταθεί

το κράτος του Ισραήλ. Το πολυαναφερμένο ρητό του Herzl, «μια γη χωρίς λαό για έναν λαό χωρίς γη», υπογραμμίζει το γεγονός πως αυτός υπήρξε για πολλά χρόνια και ο ισχυρισμός των Ισραηλινών.

Η ακόλουθη δήλωση του Dr. James Hutchens, προέδρου της κίνησης Christians for Israel (Χριστιανοί υπέρ του Ισραήλ), μιας από τις πολλές εκατοντάδες χριστιανικές σιωνιστικές οργανώσεις που προπαγανδίζουν τις απόψεις τους στο διαδίκτυο, είναι τυπική για αυτή την οπτική γωνία. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί εδώ δεν είναι μόνο η άρνησή του να δεχθεί ότι υπάρχει παλαιστινιακή ταυτότητα, αλλά η περιφρόνηση που δείχνει για τους Παλαιστίνιους και τους Άραβες γενικότερα, ένα ιδιαίτερα ενοχλητικό στοιχείο στη χριστιανική σιωνιστική φιλολογία. Υπογραμμίζουμε ακόμη την εμφανή άγνοιά του για την ύπαρξη μιας μικρής αλλά σημαντικής χριστιανικής παρουσίας μέσα στην παλαιστινιακή κοινότητα:

Ας ξεκαθαρίσουμε πρώτα απ' όλα ποιοι είναι στην πραγματικότητα οι «Παλαιστίνιοι». Η εντύπωση που υπάρχει ότι πρόκειται για έναν ιδιαίτερο «παλαιστινιακό λαό» με δική του γλώσσα, πολιτισμό και θρησκεία είναι ένα δημιούργημα του Γιάσερ Αραφάτ και προωθήθηκε από τα τριγύρω αραβικά έθνη μετά την ατιμωτική ήττα τους από το Ισραήλ στον πόλεμο του 1967. Οι λεγόμενοι «Παλαιστίνιοι» είναι στην πραγματικότητα Άραβες που έχουν μητρική τους γλώσσα τα αραβικά, θρησκεία τους το Ισλάμ, και ο πολιτισμός τους είναι κοινός με τις περισσότερες από τις 22 αραβικές χώρες που περιβάλλουν την περιοχή. Με απλά λόγια, δεν υπάρχει ιδιαίτερη παλαιστινιακή εθνότητα.⁴⁹

Στο σημείο αυτό υπάρχει ένας μικρός πυρήνας αλήθειας. Η γη που έγινε Ισραήλ/Παλαιστίνη υπήρξε κομμάτι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά τον πόλεμο οι νικήτριες ευρωπαϊκές δυνάμεις διαμέλισαν την αυτοκρατορία και δημιούργησαν από τα κομμάτια της τα εθνικά κράτη του Ιράκ, του Λιβάνου, της Συρίας και της Ιορδανίας/Παλαιστίνης.

Για να μιλήσουμε κυριολεκτικά, είναι αλήθεια αν πούμε πως δεν υπήρχε παλαιστινιακό κράτος πριν από τη βρετανική διοίκηση με την ίδια έννοια που υπήρχε ένα γερμανικό ή γαλλικό κράτος. Αυτό που είναι ψευδές είναι ο ισχυρισμός πως η παλαιστινιακή ταυτότητα είναι ένα τεχνητά κατασκευασμένο φαινόμενο που σμιλεύτηκε με πανούργο τρόπο για την επίτευξη κάποιου πολιτικού στόχου. Οι άνθρωποι που ζουν, όπως οι Παλαιστίνιοι, σε έναν τόπο για αιώνες, ακόμη και για δεκαετίες, αναπτύσσουν μια ταυτότητα που τους δίνει με τη γη τους. Ρωτήστε οποιονδήποτε αγρότη της Αϊόβα των Η.Π.Α., η οικογένεια του οποίου καλλιεργεί την ίδια γη για τρεις ή τέσσερις γενιές, πόσο σημαντική είναι η γη αυτή για την ταυτότητά του και θα ανακαλύψετε το λάθος του επιχειρήματος των Χριστιανών Σιωνιστών. Το αν υπήρχε ή όχι ένα κράτος που ονομαζόταν Παλαιστίνη είναι λιγότερο σημαντικό από το γεγονός ότι αυτός ήταν ο τόπος που ονόμαζαν «σπίτι» τους για εκατοντάδες, και σε ορισμένες περιπτώσεις και χιλιάδες χρόνια.

Πάντοτε υπήρχαν ορισμένα μέλη της εβραϊκής κοινότητας που διαφωνούσαν με την αλαζονική απόρριψη των παλαιστινιακών διεκδικήσεων στη γη. Το ζήτημα αυτό παραμένει ανοιχτό μέσα στην ισραηλινή κοινω-

νία σήμερα. Ένας από τους ιδρυτές του Παγκόσμιου Ιουδαϊκού Συνεδρίου (World Jewish Congress) και πρόεδρος για πολλά χρόνια της Παγκόσμιας Σιωνιστικής Οργάνωσης, ο Dr. Nahum Goldman, παρουσιάζει το ζήτημα αυτό με τον ακόλουθο τρόπο:

Μια από τις μεγάλες παραλείψεις του Σιωνισμού είναι ότι, όταν ιδρύθηκε η εβραϊκή πατρίδα στην Παλαιστίνη, δεν δόθηκε αρκετή προσοχή στις σχέσεις με τους Άραβες. Φυσικά, πάντοτε υπήρχαν ορισμένοι Σιωνιστές ομιλητές και διανοητές που τόνιζαν αυτό το σημείο. Δυστυχώς οι απόψεις αυτές παρέμειναν στο επίπεδο της θεωρίας και δεν επηρέασαν σε κάποιο υπολογίσιμο βαθμό την πράξη του σιωνιστικού κινήματος. Ακόμη και η διατυπωμένη με έξοχη απλότητα φράση του Theodore Herzl, που παρουσιάζει το εβραϊκό ζήτημα απλώς ως ζήτημα μεταφοράς «ανθρώπων χωρίς σπίτι σε μια γη χωρίς ανθρώπους», προδίδει ενοχλητική εθελουφλία, όσον αφορά τις διεκδικήσεις που εγείρουν οι Άραβες για την Παλαιστίνη. Η Παλαιστίνη δεν ήταν μια γη χωρίς ανθρώπους, ακόμη και στην εποχή του Herzl· κατοικούσαν από εκατοντάδες χιλιάδες Άραβες, οι οποίοι, στην πορεία των γεγονότων, επρόκειτο νωρίτερα ή αργότερα να επιτύχουν την ίδρυση ενός ανεξάρτητου κράτους, είτε μόνοι είτε ως τμήμα ενός ευρύτερου αραβικού συνόλου.⁵⁰

Οι ίδιοι οι Εβραίοι έχουν αναγνωρίσει το ηθικό δίλημμα που δημιουργείται, καθώς δύο λαοί εγείρουν διεκδικήσεις για την ίδια γη. Δυστυχώς το δίλημμα αυτό σπάνια αναγνωρίζεται από τους Χριστιανούς Σιωνιστές, οι οποίοι συνεχίζουν να χρησιμοποιούν την απλή ρήση του Herzl ή τις συνέπειές της, προκειμένου να αρνηθούν τη νομιμότητα της παλαιστινιακής ταυτότητας και των διεκδικήσεων.

Μια «μαξιμαλιστική» προσέγγιση

Αυτή η προσέγγιση γίνεται ακόμη πιο προβληματική και τραγική για τους Παλαιστίνιους - ιδιαίτερα για τους χριστιανούς Παλαιστίνιους, οι οποίοι περιμένουν από τους υπόλοιπους χριστιανούς περισσότερη συμπάθεια - καθώς οι Χριστιανοί Σιωνιστές στην πλειοψηφία τους κρατούν μια «μαξιμαλιστική» στάση στο ζήτημα της ιδιοκτησίας της γης. Οι μαξιμαλιστές επιμένουν ότι τα σύνορα του εβραϊκού κράτους πρέπει να ακολουθήσουν έναν βιβλικό χάρτη που περιλαμβάνει όχι μόνο το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ, αλλά ολόκληρη την κατεχόμενη Δυτική όχθη και τη λωρίδα της Γάζας, καθώς επίσης και τις περιοχές που εκείνοι ονομάζουν «Ιουδαία και Σαμάρεια». Όπως δήλωσε στην τηλεοπτική εκπομπή *60 Minutes* ο συνιδρυτής της κίνησης *Ηθική Πλειοψηφία* (Moral Majority) και διευθυντής της χριστιανικής σιωνιστικής οργάνωσης *Θρησκευτική Στρογγυλή Τράπεζα* (Religious Roundtable), ο Αιδ. Ed McAteer: «Κάθε κόκκος άμμου ανάμεσα στη Νεκρά θάλασσα, τον ποταμό Ιορδάνη και τη Μεσόγειο ανήκει στους Εβραίους.»⁵¹

Στο ζήτημα αυτό οι Χριστιανοί Σιωνιστές έχουν υιοθετήσει μια θέση που θεωρείται ακόμη και από πολλούς Ισραηλινούς ως η πιο ακραία και προβληματική, όσον αφορά την κατοχή της γης- τη θέση υπέρ του μαχητικού εποικισμού.⁵²

Το κίνημα του μαχητικού εποικισμού αντλεί τα μέλη του κυρίως από τους φονταμενταλιστές ορθόδοξους

θηρσκειόμενοι Ιουδαίους, οι οποίοι συνδέουν την έλευση του Μεσσία (όχι του Ιησού, αλλά ενός Μεσσία που πρόκειται να αποκαλυφθεί στο μέλλον) με την εδραίωση και την επέκταση του Ισραηλινού κράτους. Αυτοί, όπως και οι Χριστιανοί Σιωνιστές, πιστεύουν πως ο Θεός έδωσε ολόκληρη τη γη στους Εβραίους ως αιώνια ιδιοκτησία, κάτι που σημαίνει πως αυτοί έχουν το δικαίωμα να εγκατασταθούν όπου θελήσουν, ανεξάρτητα από το τι λένε ο Ο.Η.Ε., οι Η.Π.Α. ή ακόμη και η ίδια τους η κυβέρνηση. Αν αυτό σημαίνει πως θα χρειαστεί να εκδιώξουν διά της βίας τους Παλαιστίνιους και τις οικογένειές τους από τη γη που καλλιεργούσαν επί γενεές, αυτό δεν έχει σημασία. Όλη η γη είναι δική τους. Αν κανείς έχει αντίθετη άποψη, απλώς έρχεται σε αντίθεση με το θέλημα του Θεού.

«Ο ζωντανός Θεός, ο δημιουργός του σύμπαντος έχει εξουσιοδοτήσει τους Εβραίους να είναι ένας νόμιμος, αιώνιος λαός με αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα σε ολόκληρη τη γη του Ισραήλ» λέει πολύ χαρακτηριστικά εκφράζοντας τις απόψεις τους ο Ian Lustick. «Οι Παλαιστίνιοι δεν έχουν κανένα νόμιμο δικαίωμα να αποτελούν έθνος ή να κατέχουν οποιοδήποτε τμήμα της χώρας.»⁵³

Ότι αυτή είναι επίσης η οπτική των Χριστιανών Σιωνιστών γίνεται ξεκάθαρο σε μια δήλωση που διατυπώθηκε ως επίσημη διακήρυξη του 4^{ου} Διεθνούς Χριστιανικού Συνεδρίου με θέμα τον Βιβλικό Σιωνισμό, που πραγματοποιήθηκε στην Ιερουσαλήμ τον Φεβρουάριο του 2001, όπου συγκεντρώθηκε ένα ευρύ φάσμα από εκπροσώπους του Χριστιανικού Σιωνισμού. Παραθέτουμε ορισμένα αποσπάσματα:

Ο Βιβλικός Σιωνισμός είναι η σταθερή πεποίθηση πως ο Θεός εξέλεξε τον λαό των Εβραίων και τους κληροδότησε ως αιώνια ιδιοκτησία τη γη της Χαναάν. Οι χριστιανοί θα πρέπει να αναλάβουν γενναία δράση, προκειμένου να υποστηρίξουν την επάνοδο των Εβραίων στη γη του Ισραήλ σε όλες της τις περιοχές ... [η έμφαση προστέθηκε από τον συγγραφέα του κειμένου]

Η Βίβλος με όλη της την εξουσία μιλά για την Επάνοδο των Εβραίων εξοριστών στη γη του Ισραήλ. Για τον λόγο αυτό οι χριστιανοί δεν έχουν καμιά βιβλική βάση για την υποστήριξη του παλαιστινιακού εθνικισμού.⁵⁴

Τουλάχιστον μία χριστιανική σιωνιστική οργάνωση υποστηρίζει αποκάλυπτα τους ισραηλινούς εποικισμούς. Οι Χριστιανοί Φίλοι των Ισραηλινών Κοινοτήτων (Christian Friends of Israeli Communities) προτρέπουν αμερικανικές εκκλησίες να «υιοθετήσουν» έναν οικισμό, ώστε να εκφράσουν την υποστήριξή τους στους Εβραίους εποίκους. Τους τελευταίους τους περιγράφουν ως γενναίους πρωτοπόρους, που διεκδικούν τη γη που τους δόθηκε με απόφαση του Θεού:

Ιουδαία και Σαμάρεια είναι το βιβλικό όνομα για το κέντρο των Αγίων Τόπων, που ονομάζεται επίσης «τα όρη του Ισραήλ». Τα ΜΜΕ αναφέρονται στην περιοχή αυτή ως «Δυτική όχθη». Οι κάτοικοι των περιοχών αυτών, που είναι γνωστοί και ως έποικοι, εκπληρώνουν τις προφητείες και δείχνουν στους υπόλοιπους Εβραίους τον δρόμο προς τις ρίζες τους. . . Η βιβλική περιοχή της Ιουδαίας και Σαμάρειας δόθηκε στον Αβραάμ, τον Ισαάκ, τον Ιακώβ και τους απογόνους τους, για πάντα, 4000 χρόνια πριν.⁵⁵ [η έμφαση προ-

στέθηκε από τον συγγραφέα του κειμένου]

Αυτή η σκληροπυρηνική θέση έχει φέρι τους Χριστιανούς Σιωνιστές σε σύγκρουση όχι μόνο με τους «φιλελεύθερους», αλλά πρόσφατα και με ανθρώπους του ίδιου χώρου, τους πολιτικά συντηρητικούς στο Ισραήλ και στην Αμερική. Ο «Οδικός Χάρτης της ειρήνης» που προτάθηκε από μια τετράδα χωρών με πολύ θετικές συστάσεις από την κυβέρνηση Μπους, βρίσκει αντίθετους τους Χριστιανούς Σιωνιστές. Εκτός αυτού οι Χριστιανοί Σιωνιστές φοβούνται ότι οι πειραματικές και μη δοκιμασμένες κινήσεις που γίνονται τώρα από την ισραηλινή κυβέρνηση προς την κατεύθυνση του συμβιβασμού ως προς τις ζώνες κατοχής μπορεί να οδηγήσουν στη δημιουργία ενός παλαιστινιακού κράτους.

Σε μια άνευ προηγουμένου συνάντηση που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στην Ιερουσαλήμ, ένας ρεπουμπλικανός, που κάποτε έτρεφε ελπίδες για την προεδρία, και συχνός προσκεκλημένος σε συζητήσεις της χριστιανικής τηλεόρασης, ο Pat Robertson, έδειξε πόσο ακραίοι μπορεί να γίνουν οι Χριστιανοί Σιωνιστές, όταν εκφράζουν τις πεποιθήσεις τους επάνω στο ζήτημα αυτό. Ο Robertson χρησιμοποίησε την ευκαιρία για να προτρέψει το ισραηλινό κοινό να πιέσει την κυβέρνησή του να μην κάνει κανένα συμβιβασμό με τους Παλαιστίνιους, όσον αφορά τη γη, αφού κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι έρχονται σε αντίθεση με το θέλημα του Θεού για τη χώρα τους:

Κυρίες και κύριοι, προσέξτε καλά – ολόκληρος ο κόσμος κατατράχεται από μια θρησκευτική σύγκρουση. Η σύγκρουση αυτή δεν αφορά το χρήμα ή τη γη, δεν έχει να κάνει με την αντίθεση των φτωχών ενάντια στους πλουσίους, δεν αφορά την αντίθεση ανάμεσα στην παράδοση και τον μοντερνισμό. Όχι – η σύγκρουση αυτή έχει να κάνει με το ποιος είναι ο Ύψιστος Θεός: ο Χουμπάλ, ο Θεός της Σελήνης της Μέκκας, που είναι γνωστός ως Αλλάχ, ή ο ιουδαιο-χριστιανικός Ιεχωβά της Βίβλου;

Αν ο εκλεκτός λαός του Θεού παραχωρήσει στον Αλλάχ τον έλεγχο των πιο ιερών τόπων τους· αν παραδώσουν στους βάνδαλους μουσουλμάνους τους τάφους της Ραχίλ, του Ιωσήφ, των Πατριαρχών, των αρχαίων προφητών· αν πιστεύουν ότι τα δικαιώματά τους στους Αγίους Τόπους οφείλονται μόνο στον λόρδο Balfour της Αγγλίας και τον ευμετάβλητο Ο.Η.Ε. και όχι στις υποσχέσεις του Παντοδύναμου Θεού, σε αυτή την περίπτωση το Ισλάμ θα έχει κερδίσει τη μάχη. Σε ολόκληρο τον μουσουλμανικό κόσμο θα διαδοθεί το μήνυμα: «Ο Αλλάχ είναι μεγαλύτερος από τον Ιεχωβά. Οι υποσχέσεις του Ιεχωβά προς τους Εβραίους είναι χωρίς σημασία. Μπορούμε τώρα, στο όνομα του Αλλάχ, να συντρίψουμε τους Εβραίους και να τους διώξουμε από τη γη που ανήκει στον Αλλάχ.»⁵⁶

ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι Χριστιανοί Σιωνιστές παίρνουν την αυθεντία των Γραφών στα σοβαρά. Όσον αφορά αυτό το σημείο βεβαίως συμφωνούμε, καθώς η ανώτατη αυθεντία για ό,τι πιστεύουμε και για το πώς ζούμε, ως Αναμορφωμένοι Χριστιανοί, είναι η θεόπνευστη βιβλική Αλήθεια. Αν, πράγματι, η Αγία Γραφή είναι τόσο ομόφωνη στη μαρτυρία της όσο θα ήθελαν οι Χριστιανοί

Σιωνιστές να πιστέψουμε, όσον αφορά τη θέση του σύγχρονου κράτους του Ισραήλ στα σωτηριακά σχέδια του Θεού, τότε δεν θα είχαμε άλλη επιλογή παρά να ενωθούμε μαζί τους, όποιες και αν ήταν οι συνέπειες για τους Παλαιστίνιους Άραβες. Όμως δεν πιστεύουμε ότι έχουν έτσι τα πράγματα. Η κριτική μας προς τις θέσεις των Χριστιανών Σιωνιστών είναι πρώτα και κύρια μια βιβλική κριτική.

Αυτό που κατεξοχήν αμφισβητούμε είναι αν όσα γνωρίζουμε σχετικά με τους σκοπούς του Θεού, όπως αυτοί έχουν αποκαλυφθεί σε εμάς διαμέσου της πληρέστερης αποκάλυψης του θελήματός Του διαμέσου του Υιού Του, του Ιησού Χριστού, επιβεβαιώνουν τη διδασκαλία των Χριστιανών Σιωνιστών. Αυτό που οι Χριστιανοί Σιωνιστές διατείνονται είναι πως το όραμα του Herzl για ένα εβραϊκό κράτος στην Παλαιστίνη – αν και έγινε πραγματικότητα με διαδοχικούς πολέμους που οδήγησαν στον εκτοπισμό εκατοντάδων χιλιάδων χριστιανών και μουσουλμάνων Αράβων – αυτό το κράτος, που δημιουργήθηκε με αυτόν τον τρόπο και είχε αυτές τις συνέπειες, βρισκόταν και βρίσκεται στο κέντρο των απολυτρωτικών σχεδίων του Θεού. Άραγε ο Ιησούς τα εγκρίνει όλα αυτά ή τα έχει καν προβλέψει; Και τι θα έλεγαν ο Παύλος ή οι άλλοι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης, των οποίων η θεόπνευστη διδασκαλία είναι μια προέκταση της αποκάλυψης των σχεδίων του Θεού εν Χριστώ;

Αυτή είναι το πρωταρχικό ερώτημα που πρέπει να θέσουμε ως πιστοί στην Βίβλο χριστιανοί. Αυτό είναι το σημείο εκκίνησής μας, καθώς η ίδια Αγία Γραφή επιμένει ότι έτσι πρέπει να κάνουμε:

«Αφού ο Θεός τα παλιά χρόνια μίλησε στους προπάτορες πολλές φορές και με ποικίλους τρόπους διά των προφητών, σ' αυτούς τους έσχατους καιρούς μίλησε σ' εμάς μέσω του Υιού του. Δι' αυτού ο Θεός δημιούργησε το σύμπαν και τον όρισε κληρονόμο των πάντων. Αυτός είναι η ακτινοβολία του θείκου μεγαλείου και η τέλεια έκφραση της θεικής υπόστασης, κι αυτός συγκρατεί το σύμπαν με τη δύναμη του λόγου του.» (Εβραίους 1:1-3).

Δύο απολυτρωτικά σχέδια

Οι Χριστιανοί Σιωνιστές, ακολουθώντας τη θεολογία των οικονομιών, μιλούν για δύο απολυτρωτικά σχέδια στη σωτηριακή οικονομία του Θεού:

1) Το πρώτο είναι αυτό που ο Θεός επιδιώκει διαμέσου του λαού των Εβραίων και για τον λαό των Εβραίων, και βρίσκει την πληρέστερη έκφρασή του στην αποκατάστασή τους στη γη, την οποία τους έδωσε ο Θεός ως «αιώνια κληρονομιά», και

2) το δεύτερο, αυτό που ο Θεός επιδιώκει διαμέσου του Υιού Του, Ιησού Χριστού. Το δεύτερο σχέδιο κυριαρχούσε πάντοτε στη χριστιανική διδασκαλία και το κήρυγμα της εκκλησίας, ήταν το κεντρικό θέμα της μοναδικής χριστιανικής μαρτυρίας. Ωστόσο, στη χριστιανική σιωνιστική φιλολογία, αυτό που κυριαρχεί είναι το πρώτο σχέδιο:

Ναι, οδηγώντας τον φυσικό Ισραήλ πίσω στην πατρίδα του, ο Θεός κάνει μια αναγγελία, υψώνει σημαία προς τα έθνη – ένα μήνυμα που δεν μπορούν να το αγνοήσουν όσο και αν δεν είναι δημοφιλές – και φέρνει τον κόσμο αντιμέτωπο με την πραγματικότητα της αιώνιας ύπαρξης, της ολοκληρωτικής

κυριαρχίας, της απεριόριστης ισχύος και εξουσίας του Θεού.⁵⁷

Εάν όπως ισχυρίζονται οι Χριστιανοί Σιωνιστές, αυτή η διδασκαλία, ότι δηλαδή ο Θεός έχει δύο σκοπούς, τους οποίους τους εκπληρώνει με δύο διαφορετικούς τρόπους, δεν είναι δευτερεύουσα, αλλά η κατεξοχήν διδασκαλία της Αγίας Γραφής, τότε θα περιμέναμε να κατέχει κυρίαρχη θέση στη διδασκαλία του Ιησού. Όμως δεν είναι έτσι. Αυτό που βρίσκουμε, αντίθετα, είναι ένα μήνυμα ολότελα διαφορετικό – ένα μήνυμα συμφιλίωσης.

Η μαρτυρία του Χριστού

Ο Ιησούς διακόνησε σε μια εποχή πολύ όμοια με τη δική μας, από την άποψη ότι οι άνθρωποι έδιναν έμφαση πολύ περισσότερο σε αυτό που τους χώριζε παρά σε αυτό που τους έωνε. Υπήρχαν την εποχή εκείνη σχίσματα εντός της Ιουδαϊκής κοινότητας, ανάμεσα στους Φαρισαίους και τους Σαδδουκαίους, ανάμεσα στους Ζηλωτές και σε εκείνους που ζούσαν μοναστική ζωή μέσα στην έρημο. Αυστηρότερος ήταν ο διαχωρισμός ανάμεσα στους Ιουδαίους και σε όλους τους άλλους λαούς: δεν είχαν καμιά σχέση με τους Σαμαρείτες· οι εθνικοί ήταν «ακάθαρτοι» και οι περισσότεροι μισούσαν τους Ρωμαίους.

Ο Χριστός, μέσα στην ατμόσφαιρα αυτή του διαχωρισμού, έφερε τους ανθρώπους κοντά τον ένα στον άλλο. Σκόπιμα διάλεξε για μαθητές του ανθρώπους μέσα από την Ιουδαϊκή κοινότητα, οι οποίοι διαφορετικά δεν θα είχαν καμιά σχέση ο ένας με τον άλλο. Αγκάλιασε τα «μιάσματα» της κοινωνίας και με πολλούς τρόπους αμφισβήτησε τη νοοτροπία της αποκλειστικότητας, που όρθωνε θρησκευτικούς και κοινωνικούς φραγμούς ανάμεσα στους Ιουδαίους και τους εθνικούς, στους Ιουδαίους και τους Σαμαρείτες, στους Ιουδαίους και τους Ρωμαίους. Πουθενά δεν τον ακούμε να μιλά για έναν σκοπό του Θεού για τους Ιουδαίους και έναν άλλο σκοπό του Θεού που θα αφορούσε μια σε μεγάλο μέρος εθνική εκκλησία. Συμπεριέλαβε όλους μέσα σε μια διακονία αγάπης και συμφιλίωσης.

Ο απόστολος Παύλος, μιλώντας ως Ιουδαίος ο οποίος στο παρελθόν είχε επιδείξει μια φανατική αποκλειστικότητα αλλά βρήκε ειρήνη με τον Θεό και με τους πλησίον του εν Χριστώ, έγραψε για αυτόν τον κεντρικό σκοπό του Χριστού:

«Αυτός πραγματικά είναι για μας η ειρήνη. Αυτός έκανε τους δύο αντιμαχόμενους κόσμους [Ιουδαίους και εθνικούς] ένα λαό και γκρέμισε με το σταυρικό του θάνατο ό,τι σαν τείχος τούς χώριζε και προκάλούσε έχθρα μεταξύ τους ... διά του Χριστού μπορούμε μ' ένα πνεύμα και οι δύο, εθνικοί και Ιουδαίοι να πλησιάσουμε τον Πατέρα.» (Εφεσίους 2:14 and 18).

Δεν είστε, λοιπόν, [οι εθνικοί] πια ξένοι και χωρίς δικαιώματα, αλλά ανήκετε στο λαό του Θεού, στην οικογένεια του Θεού. Προσπεθήκατε κι εσείς στο οικοδόμημα που έχει θεμέλιο τους αποστόλους και τους προφήτες, κι ακρογωνιαίο λίθο αυτόν τον ίδιο τον Χριστό. Μ' αυτόν ολόκληρο το οικοδόμημα δένεται και μεγαλώνει, ώστε να γίνει ναός άγιος για τον Κύριο.» (Εφεσίους 2:19-21).

Η καρδιά της διακονίας και του σκοπού του Χριστού

ήταν η συμφιλίωση. Εν Χριστώ μαθαίνουμε ότι ο ύψιστος σκοπός του Θεού είναι να ενώσει αυτό που εμείς με την αμαρτία μας έχουμε διαχωρίσει. Στο φως αυτής της αποκάλυψης είναι αδιανόητο ένα εθνικό κράτος, που προβάλλει θρησκευτική αποκλειστικότητα και έχει φτάσει σήμερα κυριολεκτικά να κτίζει ένα πραγματικό διαχωριστικό τείχος εχθρότητας, να βρίσκεται στο κέντρο του απολυτρωτικού σχεδίου του Θεού.

Δεν αμφισβητούμε ότι το Ισραήλ είναι ένα βιώσιμο εθνικό κράτος, το οποίο, όπως κάθε άλλο εθνικό κράτος μπορεί να αποτελεί πηγή ολέθρου ή ευλογίας για τους πολίτες του, τους γείτονές του και τον κόσμο. Αυτό που αμφισβητούμε είναι η θέση που δίνεται στο Ισραήλ από εκείνους που θέλουν να το βλέπουν ως το κέντρο των απολυτρωτικών σχεδίων του Θεού. Δεν υπάρχει κανένα βιβλικό έρεισμα για κάτι τέτοιο, και σίγουρα όχι στο φως της αποκάλυψης που έχουμε λάβει διά του Κυρίου Ιησού Χριστού. Εν Χριστώ αυτό που βρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος του Θεού είναι η συμφιλίωση των άλλοτε εχθρών:

«Γιατί μέσα σ' εκείνον η θεότητα έστερξε ολάκερη να κατοικήσει, κι όλα όσα στη γη κι όλα στον ουρανό μαζί της να συμφιλιώσει δι' αυτού, που την ειρήνη έφερε με του σταυρού του το αίμα.» (Κολοσσαείς 1:19-20).

Τι γίνεται με τις υποσχέσεις;

Τι σημαίνει αυτό, λοιπόν, όσον αφορά τις προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης για την αποκατάσταση του Ισραήλ, προφητείες στις οποίες αρέσκονται να αναφέρονται οι Χριστιανοί Σιωνιστές για να υποστηρίξουν τις θέσεις τους; Εκ πρώτης όψεως, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι προφητείες αυτές μιλούν για μια φυσική αποκατάσταση του λαού του Θεού στη γη που τους χάρισε ο Θεός. Είναι δύσκολο να διαβάσει κανείς μια περικοπή όπως του Ιερεμιά 16:14-15, όπου ο Θεός λέει: *«θα τους φέρω πάλι πίσω στη χώρα τους, που την είχα δώσει στους προγόνους τους»* και να μην σκεφτεί σοβαρά την πιθανότητα οι Χριστιανοί Σιωνιστές να έχουν δίκιο στην ερμηνεία τους. Και αυτή είναι μόνο μία από τις πολλές περικοπές που επιβεβαιώνουν αυτή την υπόσχεση. Πώς λοιπόν ερμηνεύουμε αυτές τις υποσχέσεις;

Και πάλι στρεφόμεστε στον Χριστό ως τον ερμηνευτή όλων των υποσχέσεων που διαβάζουμε στις Γραφές. Αυτό που έχουμε να παρατηρήσουμε είναι η σιωπή του. Ως Ιουδαίος που μεγάλωνε στην Παλαιστίνη κάτω από ξένη κατοχή, ο Ιησούς γνώριζε πολύ καλά τη σημασία και τη δύναμη αυτών των περικοπών για την ιουδαϊκή ταυτότητα. Αποτελούσαν κομμάτι και της δικής του ταυτότητας. Οι απόγονοι του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ ήταν και είναι, όπως επισημαίνει ο Παύλος στην προς Ρωμαίους επιστολή, στα κεφάλαια 9-11, ένας λαός υποσχέσεων, κοντά στην καρδιά του Θεού, αυτοί διαμέσου των οποίων ο Θεός διάλεξε να κάνει το θέλημά Του γνωστό σε όλο τον κόσμο: *«Είναι οι απόγονοι του Ισραήλ, που ο Θεός τους έκανε παιδιά του, τους φανέρωσε τη δόξα του, ανανέωσε επανειλημμένα τη διαθήκη του μ' αυτούς, τους έδωσε τον νόμο, τη λατρεία και τις υποσχέσεις του.»* (Ρωμαίους 9:4).

Βεβαίως μία από τις υποσχέσεις στις οποίες αναφέρεται ο απόστολος Παύλος είναι η υπόσχεση της αποκατάστασης του λαού του Θεού. Ο Ιησούς τα

γνώριζε όλα αυτά. Παρ' όλα αυτά, όπως είπαμε και προηγουμένως, ποτέ στη διακονία του δεν έκανε λόγο για τις υποσχέσεις αυτές, για να τις συσχετίσει με τους σκοπούς του Θεού που εκπληρώνονταν στη διακονία και στη ζωή του. Θα περιμέναμε, αφού αυτός ήταν ο Μεσσίας, να αναφερθεί σ' αυτές τις υποσχέσεις. Όμως δεν το έκανε. Το θέμα για το οποίο μίλησε ήταν η *βασιλεία του Θεού*, η οποία από τη μια πλευρά ήταν ήδη παρούσα εν Αυτώ ως η εκπλήρωση των εντολών του *«η βασιλεία του Θεού είναι κίβλας ανάμεσά σας»* (Λουκάς 17:20) – και από την άλλη ήταν ένας στόχος στον οποίο προέτρεπε τους μαθητές του να αφιερώσουν τη ζωή τους, προσευχόμενοι και εργαζόμενοι, έτσι ώστε η χάρη του Θεού να επεκταθεί σε ολόκληρο τον κόσμο – *«... να έρθει η βασιλεία σου, να γίνει το θέλημά σου και από τους ανθρώπους, όπως γίνεται από τις ουράνιες δυνάμεις»* (Κατά Ματθαίον 6:9). [η έμφαση προστέθηκε από τον συγγραφέα του κειμένου]

Ο λόγος για τον οποίο κατά τη διακονία του Ιησού δεν γίνεται λόγος για μια κυριολεκτική εκπλήρωση των υποσχέσεων της αποκατάστασης είναι ο εξής: ο Ιησούς αναγνώριζε ότι η επλήρωσή τους απαιτούσε πολύ ευρύτερα όρια. Με άλλα λόγια, μέσω της επέκτασης της διακονίας του Χριστού ολόκληρος ο κόσμος πλέον γίνεται το πεδίο δράσης της χάρις του Θεού. Αυτό που κάποτε ήταν περιορισμένο σε έναν μόνο λαό και σε έναν μόνο τόπο, τώρα γίνεται διαθέσιμο σε όλους. Η βασιλεία του Θεού έρχεται οπουδήποτε στη γη το θέλημα του Θεού πραγματοποιείται έτσι όπως και στον ουρανό.

Θα πρέπει να έχει γίνει ξεκάθαρο από τα παραπάνω ότι η βασιλεία του Θεού επί γης μπορεί να εκπληρωθεί μόνον εφήμερα και εν μέρει. Καμιά κοινότητα πίστης, σε καμιά χώρα δεν μπορεί ποτέ να ειπωθεί ότι βίωσε τέλεια το όραμα της *shalom*, της θεϊκής ειρήνης, η οποία αποτελεί συστατικό στοιχείο της προφητικής όρασης της αποκατάστασης του λαού του Θεού. Αυτός είναι ένας δεύτερος λόγος για τον οποίο πρέπει να αρνηθούμε την άποψη που θεωρεί το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ ως την εκπλήρωση των υποσχέσεων της αποκατάστασης.

Το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ, όπως κάθε άλλο έθνος, βασίζεται στην εξαναγκασμό και τους συμβιβασμούς, προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του. Όσα καλά και αν επιτύχει υπό την έννοια των εθνικών επιτυχιών, ποτέ δεν θα μπορέσει να επιτύχει αυτά που προβλέπουν οι βιβλικές προφητείες – ούτε αυτό το εθνικό κράτος ούτε κανένα άλλο.

Ο Ιησούς μας ζητά να προσευχόμαστε ώστε η βασιλεία του Θεού να έρθει εδώ και τώρα. Όμως κατανούσε και αυτό που επιβεβαιώνει ο συγγραφέας της προς Εβραίους επιστολής: ότι η εκπλήρωση των βιβλικών υποσχέσεων για την αποκατάσταση του λαού του Θεού μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον στον «νέο ουρανό και τη νέα γη», που θα φανερωθούν στο τέλος των αιώνων.

«Όλοι αυτοί πέθαναν μ' εμπιστοσύνη στο Θεό, χωρίς να έχουν μπει στη γη της επαγγελίας· απλώς την είδαν από μακριά, τη χαίρετησαν και διακήρυξαν ότι είναι ξένοι και περαστικοί πάνω στη γη. Ασφαλώς, όσοι εκφράζονται έτσι, δείχνουν πως επιζητούν μια μόνιμη πατρίδα. Γιατί, αν είχαν το νου τους πίσω, στη χώρα απ' όπου είχαν φύγει, θα είχαν βρει μια ευκαιρία να ξαναγυρίσουν. Τώρα όμως λαχταρούν

μια καλύτερη πατρίδα, δηλαδή την επουράνια. Γι' αυτό και δεν ντρέπεται ο Θεός να λέγεται Θεός τους· γιατί τους έχει ετοιμάσει μια μόνιμη πολιτεία.» (Εβραίους 11:13-16).

Ανακεφαλαιωτικές παρατηρήσεις

Οι Χριστιανοί Σιωνιστές συνηθίζουν να εκφράζουν τις απόψεις τους με μεγάλη αυτοπεποίθηση, αφήνοντας λίγα μόνο περιθώρια για συζήτηση. Με άλλα λόγια, είτε είσαι με το μέρος τους είτε έρχεσαι σε αντίθεση με τον Θεό. Συχνά τις δηλώσεις τους τις συνοδεύουν οι φράσεις «η Βίβλος λέει» ή «ο Θεός λέει», και πρόκειται για δηλώσεις θεωρητικής φύσεως, βασισμένες σε ένα αποκαλυπτικό ερμηνευτικό σχήμα, το οποίο ακόμη και όταν το συνέλαβε ο John Darby τον 19^ο αι., αντιμετώπιστηκε ως αμφισβητούμενη παρέκκλιση από την παραδοσιακή χριστιανική διδασκαλία. Ο γεμάτος πεποίθηση αυτός τρόπος έκφρασης οδήγησε πολλούς ειλικρινείς χριστιανούς, που επιθυμούν να κάνουν το θέλημα του Θεού, να ακολουθήσουν τους Χριστιανούς Σιωνιστές δίνοντας άκριτη υποστήριξη στο κράτος του Ισραήλ, αν και πιθανόν δεν κατανοούν ή δεν αποδέχονται τη θεολογία που βρίσκεται πίσω από τη διδασκαλία των Χριστιανών Σιωνιστών.

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι χριστιανοί δεν πρέπει να υποστηρίζουν το κράτος του Ισραήλ. Πρέπει να το υποστηρίζουν. Το Ισραήλ είναι ένα νόμιμο εθνικό κράτος, οι πολίτες του οποίου έχουν το δικαίωμα να ζουν ειρηνικά με τους γείτονές τους μέσα σε αναγνωρισμένα και από κοινού συμφωνημένα όρια. Με κανένα τρόπο δεν πρέπει να εκληφθούν όσα γράφονται εδώ ως μια προσπάθεια να θεωρηθεί μη νόμιμη η ύπαρξη του ισραηλινού κράτους. Μάλλον ο στόχος είναι να αμφισβητήσουμε τη βάση επάνω στην οποία οι Χριστιανοί Σιωνιστές παρέχουν στην κυβέρνηση του Ισραήλ άνευ όρων υποστήριξη, ακόμη και στις πιο επεκτατικές της κινήσεις. Οι Χριστιανοί Σιωνιστές επιμένουν ότι η άνευ όρων υποστήριξη για το σύγχρονο κράτος του Ισραήλ αποτελεί ιερό καθήκον που επιβάλλεται από το θέλημα του Θεού. Αυτόν τον ισχυρισμό τον αμφισβητούμε από πολλές πλευρές, ξεκινώντας με όσα παρατηρήσαμε για το πώς παρερμηνεύουν οι Χριστιανοί Σιωνιστές το σχέδιο του Θεού εν Χριστώ.

Επιπλέον, αμφισβητούμε τη διδασκαλία των Χριστιανών Σιωνιστών και από την άποψη ότι αρνείται τη δικαιοσύνη στον παλαιστινιακό λαό. Σκεπτόμενοι Ισραηλινοί και Παλαιστίνιοι εργάζονται σκληρά προκειμένου να βρουν κάποια διέξοδο από τη σύγκρουση, αναζητώντας έναν ειρηνικό συμβιβαστικό σχέδιο που θα επιτρέψει και στις δυο πλευρές να ζήσουν με αξιοπρέπεια και ειρήνη στη δική τους γη. Οι Χριστιανοί Σιωνιστές μέσα στον ζήλο τους να προωθήσουν ένα όραμα του στίλ «ή όλα ή τίποτε» για τη «Γη της Επαγγελίας» έχουν κάνει ό,τι μπορούν για να μπλοκάρουν τις διαπραγματεύσεις.

Σε αυτό το σημείο, τελικά, βρίσκεται και η μεγαλύτερη απόκλιση των Χριστιανών Σιωνιστών από τον πυρήνα του μηνύματος του ευαγγελίου. Ο Ιησούς, σχολιάζοντας δημιουργικά περικοπές της Εβραϊκής Βίβλου, κήρυξε και βίωσε το μήνυμα της συμφιλίωσης: συμφιλίωση ανάμεσα στον Θεό και την επαναστατημένη ανθρώπινη οικογένειά Του και συμφιλίωση ανάμεσα στα διάφορα μέλη της οικογένειας αυτής. Σε συνθήκες σκληρής αντιπαράθεσης, όπως αυτές στο σύγχρονο Ισραήλ/Παλαιστίνη, της οποίας γινόμαστε μάρτυρες, οφείλουμε ως λαός του Θεού να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ώστε να ενθαρρύνουμε τη συμφιλίωση. Πρέπει να προσευχόμαστε, να διδάσκουμε και να εργαζόμαστε για μια ειρήνη που να αντανakλά τον ζήλο του Θεού για την επικράτηση της δικαιοσύνης. Αυτός είναι ο σημαντικότερος προφητικός λόγος για το Ισραήλ και τους Παλαιστίνιους, όπως άλλωστε και για κάθε λαό σε κάθε χώρα: Ο Θεός επιθυμεί δικαιοσύνη. Αν κάποιος θέλει να εργάζεται το έργο του Θεού στο Ισραήλ και στις κατεχόμενες παλαιστινιακές περιοχές, τότε πρέπει να σταθεί στο πλευρό αυτών που ζητούν δικαιοσύνη και εργάζονται για τη συμφιλίωση. Η Βίβλος σύσσωμη δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφιβολίας στο ζήτημα αυτό:

«Το δίκιο προστατέψτε το κι ασκείτε τη δικαιοσύνη, γιατί σύντομα θα 'ρθει η σωτηρία μου, η δικαιοσύνη μου θα φανερωθεί.» (Ησαΐας 56:1).

Το παρόν κείμενο έχει εγκριθεί και προωθηθεί από τη Γενική Σύνοδο της Αναμορφωμένης Εκκλησίας στην Αμερική (Reformed Church in America ή RCA). Η «Αναμορφωμένη Εκκλησία στην Αμερική» είναι μια αναμορφωμένη διαμαρτυρόμενη απόχρωση, που στο παρελθόν ήταν γνωστή ως «Ολλανδική Αναμορφωμένη Εκκλησία» («Dutch Reformed Church»). Η απόχρωση αυτή αριθμεί 300,000 μέλη και έχει συναθροίσεις τόσο στις Η.Π.Α. όσο και στον Καναδά. Είναι η αρχαιότερη διαμαρτυρόμενη εκκλησία με διαρκή διακονία – και επιπλέον ο αρχαιότερος οργανισμός – στη Βόρεια Αμερική. (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. την ιστοσελίδα της στο διαδίκτυο: www.rca.org). Η Γενική Σύνοδος της Αναμορφωμένης Εκκλησίας στην Αμερική έχει διακηρύξει πως θεωρεί την ιδεολογία του Χριστιανικού Σιωνισμού και το θεολογικό θεμέλιό της, δηλαδή την ακραία μορφή της θεολογίας των οικονομιών, ως διαστρέβλωση του βιβλικού μηνύματος, επισημαίνοντας επιπλέον πως αυτή η ιδεολογία εμποδίζει την επίτευξη μιας δίκαιης ειρήνης στο Ισραήλ/Παλαιστίνη.

Ο συγγραφέας του κειμένου, ο John Hubers, αποφοίτησε από το New Brunswick Theological Seminary το 1982. Τον Απρίλιο του 2001 ξεκίνησε να διακονεί ως επόπτης της Αναμορφωμένης Εκκλησίας στην Αμερική σε ιεραποστολικά προγράμματα στη Μέση Ανατολή και τη Νότια Ασία.

Υποσημειώσεις

- 1 Bob Simon, June 8, 2003, Zion's Christian Soldiers, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.cbsnews.com/stories/2002/10/03/60minutes/printable524268.shtml> (12/13/2003)
- 2 Simon, 1
- 3 Simon, 2
- 4 Simon, 1 and Gary Burge, Christian Zionism, Evangelicals and Israel, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.hcef.org/hcef/index.cfm/ID/159> (12/13/2003). Βλ. επίσης Donald Wagner, October 2003, A Heavenly Match: Bush and the Christian Zionists, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.informationclearinghouse.info/article4960.htm> για μια πιο λεπτομερή περιγραφή της εκστρατείας.
- 5 Burge, 1
- 6 Jim Lobe, October 2002, Conservative Christians in U.S. Biggest Bakers of War on Iraq, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.twn-side.org.sg/title/2414.htm> (12/20/2003).
- 7 Lobe, 1
- 8 Βλ. ιδιαίτερα MGS 1980, σελ. 64, R-5; MGS 1981, σελ. 101-119, R-1, -2, -3, -4, -5, -6, -7, -8, -9; MGS 1989, σελ. 68-72, R-12, -13, -14, -15, -16, -17, -18, -19, -20,- 21.
- 9 Τα παραθέματα από την Αγία Γραφή προέρχονται από τη μετάφραση στη δημοτική της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρείας.
- 10 Gary Burge, Christian Zionism, Evangelicals and Israel, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.hcef.org/hcef/index.cfm/ID/159> (12/13/2003).
- 11 Burge, 1.
- 12 Rosemary Radford Ruether and Herman J. Ruether, 2002. The Wrath of Jonah, Minneapolis: Fortress Press, 69-70.
- 13 Clarence H. Wagner, The Error of Replacement Theology, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.bridgesforpeace.com/publications/teaching/Article-18.html> (12/21/2003).
- 14 Ruether, 70.
- 15 Ruether, 73-74.
- 16 Ruether, 74.
- 17 Donald E. Wagner, "The Alliance between Fundamentalist Christians and the Pro-Israel Lobby: Christian Zionism in US Middle East Policy," Holy Land Studies 2.2 (March 2004), σελ. 169.
- 18 Steven Sizer, August 31, 1998, Christian Zionism: Its History, Theology, and Politics, Chapter 4: "John Nelson Darby", διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://virginiawater.org.uk/christchurch/> (12/13/03).
- 19 Ο μεταχλιασμός ως ερμηνευτική προσέγγιση αντιλαμβάνεται τη χιλιετία συμβολικά, ως μια περίοδο που εγκαινιάζεται με την πρώτη έλευση του Χριστού: δηλαδή ως την περίοδο στην οποία ζούμε τώρα. Οι μεταχλιαστές εκείνης της εποχής πίστευαν ότι η βασιλεία του Θεού επρόκειτο να εκπληρωθεί στη γη μέσω της διάδοσης του μηνύματος του ευαγγελίου και μέσω των ευλογιών που συνεπάγεται ο χριστιανικός πολιτισμός.
- 20 Wagner, 2004. 169.
- 21 Froom 1954: 137 – αναφέρεται στο: Wagner, 2004. 169.
- 22 Wagner, 2004. 171.
- 23 Ruether, 77,
- 24 Don Wagner, 1995. Anxious for Armageddon, Scottdale: Herald Press, 92.
- 25 Ruether, 83
- 26 Rafael Patai, 1960. The Complete Diaries of Theodore Herzl, τόμος. I, Herzl Press.
- 27 Ruether, 46-47.
- 28 Wagner, 1995. 93.
- 29 Wagner, 1995. 93.
- 30 Wagner, 1995. 94.
- 31 John Gerstner, 1991. Wrongly Dividing the Word of Truth, Brentwood, Tennessee: Wolgemuth and Hyatt, 38.
- 32 Ian S. Rennie, 1977. Nineteenth Century Roots in Handbook of Biblical Prophecy, εκδ. Carl E. Armerding and W. Ward Gasque, Grand Rapids: Baker, 57.
- 33 Burge, 1.
- 34 Sizer, 1.
- 35 Το πλήρες κείμενο με τις υπογραφές διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: www.amfi.org/blackmem.html.
- 36 Ruether, 84.
- 37 Sizer, 1.
- 38 Sizer, 1 (παραθέτει το έργο του Erling Jorstad).
- 39 Sizer, 1.
- 40 Paul Charles Merkley, 1973. Christian Attitudes towards the State of Israel. Montreal & Kingston: McGill-Queen's University Press, 163.
- 41 Sizer, 1.
- 42 Sizer, 1.
- 43 Hal Lindsey, 1970. The Late Great Planet Earth, Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 48.
- 44 Sizer, 1.
- 45 Βλ. Wagner, 2004, 178- 187, για μια έξοχη σύνοψη και ανάλυση των σχέσεων ανάμεσα στους Χριστιανούς Σιωνιστές και το ισραηλινό λόμπυ στην Αμερική μετά το 1967.
- 46 Βλ. <http://www.freemiddleeast.com/refugeezone/factsandfigures.asp>.
- 47 Alan Epp Weaver, Constantinianism, Zionism, Diaspora: Toward a Political Theology of Exile and Return available at: <http://www.mcc.org/respub/occasional/28.html> (12/21/03).
- 48 Sizer, 1.
- 49 Dr. James M. Hutchens, What About the Palestinians?, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://christiansforisrael.org/articles/whatabout.htm> (12/21/2003).
- 50 Nahum Goldmann, quoted in Wolterstorff, 1983. Until Justice and Peace Embrace, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 117.
- 51 Simon, 1.
- 52 Radical Messianic Zionism, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.ucalgary.ca/~elsegal/363_Transp/Orthodoxy/Gush.html (12/21/03).
- 53 Ian Lustick, May 1998. For the Land and the Lord: Jewish Fundamentalism in Israel, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.ssc.upenn.edu/polisci/faculty/data/lustick/for_the_land/lustick14.html (12/13/03).
- 54 February 22, 2001. Proclamation of the Fourth International Christian Congress on Biblical Zionism, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://christianactionforisrael.org/4thcongress3_pf.html (12/13/03).
- 55 Christian Friends of Israeli Communities. What Are Israeli Communities?, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.cfoic.com/index.asp?mainpage=settlement (12/21/03).
- 56 Για το πλήρες κείμενο βλ. Why Evangelical Christians Support Israel στην ιστοσελίδα του Robertson: www.patroberson.com/Speeches/IsraelLauder.asp.
- 57 Alan Lazerte, Christian Zionism, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://christianactionforisrael.org/judeochr/radio.html> (12/21/03).

ΙΣΡΑΗΛ – ΑΡΑΒΕΣ: ΜΕ ΠΟΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΔΙΕΝΕΞΗΣ ΚΑΛΕΙΤΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ;¹

του Αιδ. Μ. Μελετιάδη

Η πρόσφατη πολεμική επίθεση του Ισραήλ στο νότιο Λίβανο έχει οδηγήσει την Ευαγγελική κοινότητα σε μια ζωντανή συζήτηση και αντιπαράθεση σχετικά με το αν ο φυσικός Ισραήλ συνεχίζει να είναι ο εκλεκτός λαός του Θεού, στον οποίο ανήκει όλη η Παλαιστίνη την οποία καλείται ο Ισραήλ σιγά-σιγά να ανακτήσει από τους σημερινούς ιδιοκτήτες, δηλαδή τους Άραβες ή όχι. Για μια μερίδα Ευαγγελικών, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ο φυσικός λαός Ισραήλ ήταν, είναι και θα είναι ο Εκλεκτός Λαός του Θεού. Αυτή η θέση εξηγεί και την αμέριστη υποστήριξη της Ουάσιγκτον προς το Ισραήλ, καθώς το ισχυρότερο λόμπι που επηρεάζει την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, Κογκρέσσο και Γερουσία, δεν είναι το Εβραϊκό αλλά των Χριστιανών Σιωνιστών. Ένα γεγονός το οποίο ομολογείται ακόμη και από Εβραίους διανοούμενους όπως, Michelle Goldberg, «Αυτές οι ομάδες έχουν μεγαλύτερη επιρροή απ' ότι η Αίρας ή αυτό που ονομάζεται εβραϊκό λόμπι»². Ο Noam Chomsky, στο βιβλίο του ΜΟΙΡΑΙΟ ΤΡΙΓΩΝΟ - Οι Η.Π.Α., το Ισραήλ και οι Παλαιστίνιοι (FATEFUL TRIANGLE - The U.S., Israel and the Palestinians, London 1999) ισχυρίζεται ακριβώς τα παραπάνω. Καταχωρώντας ένα κείμενο με τίτλο "Φύλοι στην Ανάγκη" από την Jerusalem Post (20/1/1983) λέει, "το ίδρυμα 'the Temple Mount Fund' το οποίο δημιουργήθηκε στο Ισραήλ και στις Η.Π.Α και χρηματοδοτείται από Χριστιανούς Φονταμενταλιστές σκοπό έχει να δωρίσει δεκάδες εκατομμύρια δολάρια για τη δημιουργία εβραϊκών οικισμών στη δυτική όχθη". Στη διάρκεια του πρόσφατου πολέμου στο Λίβανο Χριστιανοί Σιωνιστές συγκεντρώθηκαν στην Ουάσιγκτον για να διαδηλώσουν υπέρ του Ισραήλ και να πιέσουν την κυβέρνηση Μπους να προσφέρει πλήρη και αμέριστη ηθική, οικονομική και στρατιωτική υποστήριξη στο Ισραήλ³. Γι' αυτό δεν προκαλεί καμία απορία η αποκάλυψη του Ted Haggard (Προέδρου του Αμερικανικού Ευαγγελικού Συνδέσμου) ότι στη διάρκεια των πρώτων δύο εβδομάδων της εισβολής στο Λίβανο του τηλεφώνουσαν αρκετές φορές την ημέρα άνθρωποι της Πρεσβείας του Ισραήλ στην Ουάσιγκτον για να του ζητήσουν να κινητοποιήσει τους ευαγγελικούς να υποστηρίξουν με μεγαλύτερο ζήλο τον πόλεμο που η κυβέρνηση του Ισραήλ είχε ξεκινήσει⁴.

Αυτή η θεολογική θέση διαμορφώνει και την εσχάτολογία πολλών ευαγγελικών στις ΗΠΑ οι οποίοι θεωρούν ότι η αιχμή του δόρατος στην εκπλήρωση των προφητειών περί του τέλους θα είναι όχι η

Εκκλησία αλλά ο φυσικός Ισραήλ. Τον Αύγουστο του 2002 το περιοδικό TIME αφιέρωσε αρκετές σελίδες στο θέμα, εξ αιτίας μια σειράς βιβλίων με τίτλο Left Behind, μυθιστορηματικού χαρακτήρα, στα οποία οι συγγραφείς τους (Χριστιανοί Σιωνιστές) πραγματεύονται σενάρια του τέλους, όπως εκείνοι τα φαντάζονται. Τα βιβλία έχουν σπάσει ρεκόρ πωλήσεων με 36.000.000 πωλήσεις με σκληρό εξώφυλλο. Μέσα στα πολύ ενδιαφέροντα η αρθρογράφος λέει σχετικά, "... ο αντίκτυπος [των συγκεκριμένων βιβλίων] ενδεχομένως γίνει αισθητός πολύ πιο μακριά από τους συλλόγους των βιβλίων και των Βιβλικών Συμμελετών. Για κάποιους αναγνώστες, η σειρά των βιβλίων Left Behind προσφέρει περισσότερα από μια απλή πνευματική οδηγία: είναι πολιτική ατζέντα. Όταν διαβάζουν στις εφημερίδες για απειλές εναντίον του Ισραήλ, δεν δείχνουν ενδιαφέρον απλώς για έναν σύμμαχο εναντίον της τρομοκρατίας, αλλά στενοχωριούνται για τον εκλεκτό λαό του Θεού και την τύχη της γης όπου γεγονότα θα διαδραματιστούν με ένα συγκεκριμένο τρόπο για τον ερχομό του Ιησού Χριστού. Αυτό εξηγεί γιατί κάποιοι χριστιανοί ηγέτες όχι μόνο έχουν συνδεθεί με τους Ιουδαίους όσο ποτέ άλλοτε, αλλά επίσης πιέζουν το Λευκό Οίκο του Μπους λες και η σωτηρία τους να εξαρτάται απ' αυτό."⁵.

Η πεποίθησή τους ότι η Παλαιστίνη ανήκει στο Λαό Ισραήλ την οποία πρέπει να επανακτήσει το σημερινό κράτος του Ισραήλ και η Χριστιανική Εκκλησία πρέπει να έρθει αρωγός στην προσπάθεια αυτή ώστε να επιταχυνθεί το τέλος της ιστορίας και να προκληθεί η Δεύτερη Έλευση του Χριστού,⁶ πηγάζει ακριβώς απ' αυτήν την θέση τους περί Εκλεκτού Λαού του Θεού και βασίζεται στα Παλαιό-Διαθηκικά κείμενα ιδιαίτερα της Γένεσης, του Δευτερονομίου και του Ιησού του Ναυή. Έτσι το βιβλίο του Ιησού του Ναυή λειτουργεί ως πρότυπο για την επανάληψη της ιστορίας και την πραγματοποίηση της Μεγάλης Ιδέας για ένα Μεγάλο γεωγραφικά Ισραήλ, που όταν αυτό επιτευχθεί θα έρθει το τέλος, σύμφωνα με την αντίληψή τους. Γι' αυτό δικαιολογούν κάθε πράξη του στρατού του Ισραήλ εναντίων των Παλαιστίνιων (π.χ. κατεδάφιση σπιτιών που ανήκουν σε Παλαιστίνιους με σκοπό να δημιουργηθούν Εβραϊκοί οικισμοί, βιαιοπραγίες, εισβολή στο Λίβανο κι επακόλουθη καταστροφή, βόμβες δι-ασποράς κλπ). Βέβαια, δεν θα το ομολογούσαν ότι κάτι τέτοιο επιθυμούν, αλλά επανάληψη της ιστορίας του Ιησού του Ναυή και κατάκτηση όλων εκείνων των εδαφών θα σήμαινε απόλυτη γενοκτονία και αφανισμό των Παλαιστίνιων.

Τα Βιβλικά κείμενα που δίνουν το πλαίσιο μέσα

στο οποίο, σύμφωνα με τους Χριστιανούς Σιωνιστές, πρέπει να κινηθεί η κυβέρνηση του Ισραήλ είναι:
"Όταν Κύριος ο Θεός σου σε φέρη εις την γην, εις την οποίαν υπάγεις δια να κληρονομήσης αυτήν, και εκδιώξη έθνη πολλά απ' έμπροσθέν σου, τους Χετταίους, και τους Γεργεσαίους, και τους Αμορραίους, και τους Χανααίους, και τους Φερεζαίους, και τους Ευαίους, και τους Ιεβουσαίους, επτά έθνη μεγαλύτερα και δυνατότερα σου και όταν ο Κύριος ο Θεός σου παραδώση αυτούς έμπροσθέν σου, θέλεις πατάξει αυτούς κατακράτος θέλεις εξολοθρεύσει αυτούς· δεν θέλεις κάμει συνθήκην μετ' αυτών, ουδέ θέλεις δείξει έλεος προς αυτούς" (Δευτ. 7.1-2). "... εκ των πόλεων όμως των λαών τούτων, τας οποίας Κύριος ο Θεός σου δίδει εις σε κληρονομίαν, δεν θέλεις αφήσει ζων ουδέν έχον πνοήν" (Δευτ. 20.16). "... Ούτως επάταξεν ο Ιησούς πάσαν την γην ... δεν αφήκεν υπόλοιπον, αλλ' εξωλόθρευσε παν το έχον πνοήν, καθώς προσέταξε Κύριος ο Θεός του Ισραήλ" (ΙτΝ. 10.40).

Αδιαμφισβήτητα, το Βιβλίο του Ιησού του Ναυή αφηγείται την ιστορία της κατάκτησης της Χαναάν από τον Ισραήλ μέσα σ' ένα πλαίσιο άπιστευτης βαρβαρότητας, αποκρουστικής σε ποσότητα αιματοχυσίας και εθνικών εκκαθαρίσεων ολόκληρων λαών, καθώς παρουσιάζει τον Ιερό Πόλεμο του Λαού Ισραήλ απέναντι στους "άπιστους" της Χαναάν. Είναι ένα βιβλίο, που ίσως περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο μέσα στην ΠΔ μνημονεύει με ιδιαίτερα έντονη και αποκρουστική σκληρότητα το ιστορικό αφανισμό ολόκληρων λαών και πολιτισμών. Κάποια κεφάλαια, όπως το 10 και το 11 θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν "Ακατάλληλα για Ανηλίκους". Όμως, εάν αυτά τα Παλαιδιαθηκικά κείμενα εκληφθούν ως η θεολογική βάση για μια επανάληψη της ιστορίας τότε τίθενται σοβαρά ηθικά, θεολογικά κι ερμηνευτικά ερωτήματα.

A. Ηθικά Ερωτήματα

Μήπως το γεγονός ότι ο Ιησούς του Ναυή εκτελώντας την εντολή του Θεού Του για ολοκληρωτικό αφανισμό λαών και πολιτισμών ενθαρρύνει έναν τυφλό φανατισμό που δεν γνωρίζει άλλο τρόπο να αντιμετωπίσει τη διαφορετικότητα (εθνική, φυλετική, θρησκευτική, γλωσσική, πολιτική, κλπ) από του να εξαφανίζει τον αντίπαλο και να τον οδηγεί σε γενοκτονία;

Στην άκρως πολωτική εποχή που ζούμε κείμενα σαν κι αυτά δεν είναι επικίνδυνα; Θα ήσαν ικανά να τροφοδοτήσουν εθνικιστικούς μεγαλοϊδεατισμούς. Το έκαναν στο παρελθόν. Ήταν η ιστορία του Ιησού του Ναυή και της Ιεριχώ που ενέπνευσε τον Ιούδα τον Μακκαβαίο να επιτεθεί εναντίον της πόλης Κάσπιν, "Οι άντρες του Ιούδα, όμως, επικαλέστηκαν το μεγάλο κυβερνήτη του κόσμου, αυτόν που τον καιρό του Ιησού του Ναυή είχε γκρεμίσει τα τείχη της Ιεριχώ χωρίς πολεμικούς κριούς ή πολιορκητικές μηχανές, και όρμησαν σαν θηρία εναντίον του τείχους της Κάσπιν. Με το θέλημα του Θεού κυρίεψαν την πόλη και ήταν τέτοια η σφαγή που έκαναν, ώστε μια λίμνη εκεί κοντά, δύο στάδια πλατιά, φαινόταν να έχει πλημμυρίσει από το αίμα" (Β' Μακκαβαίων 12.15-16). Μήπως οι ιστορίες αυτές θέτουν ένα παράδειγμα σε ανθρώπους και εκλαμβάνονται ως πρότυπο συμπεριφοράς για την

υλοποίηση κάποιων Μεγάλων Ιδεών;

B. Θεολογικά Ερωτήματα

Ερωτήματα σχετικά με:

1. Το Πρόσωπο και το Χαρακτήρα του Θεού

α. Ποιος και τι είδους Θεός είναι Αυτός ο Θεός; Που είναι το έλεός Του; Πώς μπορούμε να συμβιβασουμε τον Θεό αυτών των Κειμένων από τον Οποίο απουσιάζει παντελώς το έλεος, με τον Θεό της αγάπης και του ελέους τον Οποίο κηρύττει η Χριστιανική Εκκλησία εδώ και 2000 χρόνια; Ή μήπως η αγάπη Του αναιρείται για τους μη Εβραίους κατοίκους της Παλαιστίνης;

β. Τότε, μήπως τελικά είναι προσωπολήπτης σε αντίθεση με τις διακηρύξεις Του διότι, σύμφωνα με τη λογική των Χριστιανών Σιωνιστών, έχει έναν Εκλεκτό Φυσικό Λαό κι έχει κάποιους άλλους ως αναλώσιμη ύλη.

2. Σωτηριολογικά Ερωτήματα

Είναι στην ΠΔ που ο Θεός διακηρύττει, "Δεν θέλω το θάνατο του αμαρτωλού, αλλά να επιστρέψει και να σωθεί!". Εάν αυτός είναι ο κανόνας, τότε πότε δίνεται η ευκαιρία στους Μουσουλμάνους της Παλαιστίνης να ακούσουν το σωτήριο μήνυμα της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού; Ή μήπως το μήνυμα που μόνο ακούν από τους "Χριστιανούς" της Δύσης είναι ένα μήνυμα μίσους ότι είναι καταδικασμένοι να είναι η αναλώσιμη ύλη; Μήπως, η συμπεριφορά της "Χριστιανικής Δύσης" τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα μετά την 11/9, αντί να δημιουργήσει ένα κλίμα όπου το Ευαγγέλιο να κηρυχτεί στον Μουσουλμανικό κόσμο αντίθετα έχει καταστήσει την οποιαδήποτε Χριστιανική μαρτυρία, σ' αυτόν τον όντως δύσκολο γεωγραφικό χώρο, ουσιαστικά αδύνατη;

Γ. Ερμηνευτικά Ερωτήματα

Θεωρώ ότι ίσως το βασικότερο θέμα που κείμενα σαν κι αυτά θέτουν είναι το ερμηνευτικό. Διότι από την απάντηση που θα δοθεί εξαρτώνται και οι απαντήσεις στα υπόλοιπα ερωτήματα. Έτσι, το κυρίαρχο ερμηνευτικό ερώτημα είναι εάν κείμενα σαν κι αυτά πρέπει να προσεγγιστούν ως Προγραμματικά (άρα δεσμευτικά για το μέλλον του λαού του Ισραήλ και βέβαια για τους Χριστιανούς) ή Παραδειγματικά; Την απάντηση στο βασικό αυτό ερώτημα την δίνει ο απ. Παύλος όταν γράφει, "Ταύτα έγειναν παραδείγματα ημών δια να μη ήμεθα ημείς επιθυμηταί κακών, καθώς εκείνοι επεθύμησαν... και εγράφησαν προς νουθεσίαν ημών, εις τους οποίους τα τέλη των αιώνων έφθασαν" (Α' Κορ. 10.6, 11). Μόνο όταν κείμενα σαν κι αυτά προσεγγιστούν "ως παραδείγματα" (όπως τα προσέγγισε η Εκκλησία για 18 αιώνες) έχουν σωτηριακό ρόλο και σκοπό. Διαφορετικά μια κυριολεκτική ερμηνευτική προσέγγιση τα καθιστά Προγραμματικά κείμενα για την πολιτεία του σημερινού Ισραήλ και την υποστήριξη που η Χριστιανική Εκκλησία πρέπει να του παρέχει, με αποτέλεσμα να είναι επικίνδυνα για την

παγκόσμια ειρήνη, τον σεβασμό προς τον άνθρωπο και τους λυτρωτικούς σκοπούς της Εκκλησίας.⁷

Ένα προσφιλέσ χωρίο των Χριστιανών Σιωνιστών βρίσκεται στους Ψαλμούς 122,6, "Ζητείτε την ειρήνην της Ιερουσαλήμ. Ας ευτυχώσιν οι αγαπώντες σε". Αποτελεί την Βιβλική βάση για να επιζητούν την ειρήνη της Ιερουσαλήμ (Ισραήλ) η οποία όμως δεν θα έρθει όσο βρίσκονται εκεί οι Παλαιστίνιοι. Μόνο εάν εξαλειφθούν αυτοί η Ιερουσαλήμ θα γνωρίσει την ειρήνη της. Δυστυχώς, την Γραφή την ερμηνεύουν μονόπλευρα και επιλεκτικά διότι ο Ίδιος Θεός που εμπνέει τον Δαυίδ να γράψει αυτά τα λόγια καλεί τον Λαό Ισραήλ που βρίσκεται αιχμάλωτος στην Βαβυλώνα να προσεύχεται για την ειρήνη της Βαβυλώνας αυτής που καταδυνάστευσε τον Λαό Ισραήλ και τον οδήγησε στην καταστροφή, "Και ζητήσατε την ειρήνην της πόλεως, όπου εγώ σας έκαμον να φερθήτε αιχμάλωτοι, και προσεύχεσθε υπέρ αυτής προς τον Κύριον. Διότι εν τη ειρήνη αυτής θέλετε έχει ειρήνην" (Ιερεμίας 29,7). Μήπως εάν οι Χριστιανοί της δύσης προσέγγιζαν το όντως ακανθώδες θέμα των σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων με μια πιο υπεύθυνη και ισορροπημένη στάση που ενδιαφέρεται για την ειρήνη όχι μόνο της "Ιερουσαλήμ αλλά και της έστω Μουσουλμανικής "Βαβυλώνας" τα πράγματα θα ήσαν καλύτερα και για τις δύο πλευρές; Μήπως μια τέτοια προσέγγιση αντί να ενθαρρύνει τον

πόλεμο που οδηγεί και τις δυο πλευρές στον πόνο⁸ και στην καταστροφή θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις εκείνες για μια έστω υποφερτή συμβίωση; Και ταυτόχρονα θα έδινε στον Μουσουλμανικό κόσμο τη βάση για να κηρυχτεί το Ευαγγέλιο της Αγάπης και της Ελευθερίας του Ιησού Χριστού μέσα στο τρομερά σκοτεινό πνευματικό περιβάλλον στο οποίο ζουν οι λαοί του Ισλαμικού κόσμου; Μήπως, αντί για ένα πολεμοκάπηλο μήνυμα που ενθαρρύνει τον ισραηλινό μιλιταρισμό και τον οποίο ευχαρίστως υποδέχονται οι Μουσουλμάνοι εξτρεμιστές⁹, οι Χριστιανοί της Δύσης έδειχναν αγάπη, τα πράγματα θα ήσαν καλύτερα; Διότι "η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει"! Δυστυχώς, όμως αντί οι Χριστιανοί της Δύσης να διακηρύξουν την αγάπη τους και για τις δυο πλευρές της διαίρεσης αντίθετα ωθούμενοι από μια λανθασμένη ερμηνεία Παλαιδιαθηκικών κειμένων σύμφωνα με την οποία εξαγιάζουν την μια πλευρά και δαιμονοποιούν την άλλη ενώ ταυτόχρονα κηρύττουν και πιέζουν υπέρ του πολέμου στέλνοντας και τις δύο πλευρές στη δίνη του πόνου, του θανάτου και του χάους που η καταστροφική mania του πολέμου οδηγεί. Δυστυχώς, η αλήθεια είναι ότι κάποιοι Ευαγγελικοί Σιωνιστές στη Δύση έχουν τα χέρια τους βαμμένα κόκκινα, βουτηγμένα στο αίμα αθών Εβραίων και Αράβων.

Ο αιδ. Μ. Μελετιάδης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βόλου.

Υποσημειώσεις

¹ Επειδή σε μια μερίδα του δυτικού ευαγγελικού κόσμου είναι παράτολμο η οποιαδήποτε, έστω και ελαφριάς μορφής κριτική της πολιτικής του κράτους του Ισραήλ, θα ήθελα να επαναλάβω για πολλοστή φορά ότι ο γράφων δεν αμφισβητεί το δικαίωμα του Ισραήλ στην εδαφική του ακεραιότητα και την προστασία των πολιτών του από εχθρικές επιβουλές και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων του. Ένα τρίπτυχο που κάθε κράτος δικαιωματικά έχει. Ο σκοπός του άρθρου δεν είναι πολιτικός αλλά καθαρά θεολογικός. Είναι μια κριτική θέση της μονόπλευρης πολιτικής στάσης πολλών Ευαγγελικών στο κρίσιμο θέμα της διένεξης μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του, που στην ουσία χρησιμοποιούν το Ισραήλ για την εκπλήρωση κάποιων προφητειών ωθώντας το όλο και περισσότερο σ' ένα ακραίο μιλιταρισμό που στο τέλος βλάπτει τα ίδια τα συμφέροντα του Ισραήλ που από κράτος «θαύμα» μετατρέπεται σε κράτος παρία.

² < <http://news.bbc.co.uk/go/em/fr/-/2/hi/americas/5193092.stm> >

³ < <http://news.bbc.co.uk/go/em/fr/-/2/hi/americas/5193092.stm> >

⁴ By RACHEL ZOLL The Associated Press Friday, August 11, 2006; 9:33 PM <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/08/11/AR2006081100537.html>

⁵ Gibbs Nancy. "Apocalypse Now", *TIME* Vol. 160, No. 8, 19 Αυγούστου 2002, σελ. 42. Επίσης ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να αναζητήσει στο διαδίκτυο το όνομα του John Hagee (πάστορα μιας μεγάλης εκκλησίας χριστιανών Σιωνιστών στο Σαν Αντόνιο του Τέξας και ο οποίος ηγείται του κινήματος Christians United for Israel – Χριστιανοί Ενωμένοι για το Ισραήλ) και να διαβάσει το σκεπτικό και του στόχους των Χριστιανών Σιωνιστών.

⁶ Είναι μέσα σ' αυτό το πλαίσιο κατανόησης της ιστορίας (ότι ο φυσικός Ισραήλ είναι ο ρυθμιστής της ιστορίας) που ο περίφημος "ευαγγελικός" ιεροκήρυκας Pat Robertson ερμήνευσε την πρόσφατη περιπέτεια υγείας του πρωθυπουργού του Ισραήλ κ. Αριέλ Σαρόν ως θεία τιμωρία για την προδοσία του να παραχωρήσει γη του "εκλεκτού λαού" στους Παλαιστίνιους. Είπε ο "προφήτης" του Θεού πάνω στη γη κ. Robertson για τον κ. Σαρόν, "Αυτός διαιρούσε την γη του Θεού. Κι εγώ του λέω, Όυαι στον οποιοδήποτε Πρωθυπουργό του Ισραήλ που πορεύεται έναν ανάλογο δρόμο για να καθισχυράσει την Ε.Ε., τα Ηνωμένα Έθνη ή τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής." Ο Θεός λέει, 'Αυτή η γη μου ανήκει. Και καλά θα κάνεις να την αφήσεις ήσυχη.'" *TIME*, 16 Ιανουαρίου 2006, σελ. 11. Ακόμη, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο κατανόησης της ιστορίας είχε γράψει το 1970 ο γκουρού των σεναρίων του τέλους Hal Lindsey, "Ο Ιουδαίος αποτελεί το σημαντικότερο σημείο αυτής της γενιάς." *The Late Great Planet Earth*. New York, NY: Bantam Books, 1974. Δεύτερη εσλίδα του βιβλίου.

⁷ Η κυριολεκτική ερμηνευτική προσέγγιση αυτών των κειμένων που τα καθιστά προγραμματικά για την σύγχρονη πολιτική του Ισραήλ στις σχέσεις του με τους Άραβες γείτονές του αποτελεί πρόσφατη ερμηνευτική προσέγγιση καθώς ταυτίζεται με την εμφάνιση του Χριστιανικού Σιωνισμού που ξεκινάει τουλάχιστον εν δυνάμει με τον ιδρυτή του Ερυθρού Σταυρού τον Ελβετό φιλόanthropo Ερρίκο Ντυνάν. Sizer Stephen. *Christian Zionism*. Leicester, EN: Intervarsity Press, 2004.

⁸ Χαρακτηριστική είναι η μαρτυρία του γνωστού Εβραίου δημοσιογράφου Νταβίντ Γκρόσμαν ο οποίος λίγες ημέρες πριν την παύση των όπλων κήδευε τον 20χρονο στρατιώτη γιό του Ούρι που είχε πέσει από τα πυρά των ανταρτών της Χεζμπολάχ. Στην κηδεία του γιου του είπε, "Δεν θα πω τίποτα για τον πόλεμο πια. Εμείς, η οικογένειά μας, χάσαμε ήδη αυτήν τη μάχη". Ξένια Κουναλάκη. Περιοδικό *Κ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 27 Αυγούστου 2006, Τεύχος 168, σελ. 12

⁹ Γι' αυτό ο ηγέτης της Χεζμπολάχ Χασάν Νασράλα καλωσόρισε τον πόλεμο που κήρυξε το Ισραήλ εναντίον της οργάνωσής του. Ακόμη, σε κοινή συνέντευξη με τον Άμους Οζ και τον Α.Μ. Γέοσσο τον Αύγουστο του 2006 ο Γκρόσμαν είπε, "... Η Χεζμπολάχ θέλει να εισέλθουμε όλο και βαθύτερα στο λιβανέζικο βούρκο, έτσι ώστε σε περίπτωση που συνεχιστή η σύρραξη ο Λίβανος θα καταρρεύσει, θα ακολουθήσει χάος και θα αναλάβει η Χεζμπολάχ. Το καταστροφικό σενάριο μπορεί να προληφθεί τώρα. Μου φαίνεται ότι είμαστε σε ολισθηρό δρόμο. Είναι η ύστατη ευκαιρία να πετύχουμε κάτι προτού φτάσουμε στο βυθό, για να μην πω στην άβυσσο". (Κουναλάκη, ο.π. σελ. 15).

Η θέση του Χριστιανού στην εκπλήρωση των βιβλικών προφητειών των "εσχάτων ημερών"

του Αιδ. Στέλιου Καλοτεράκη

Η ιστορία του κόσμου προχωρεί. Καταπληκτικά γεγονότα συμβαίνουν σε παγκόσμια κλίμακα. Η ξαφνική εναλλαγή τους ή η παράλληλη πραγματοποίησή τους, μας αφήνουν έκθαμβους και εκστατικούς. Προφητείες της Αγίας Γραφής βρίσκουν στην εποχή μας την εκπλήρωσή τους, τόσο που δύσκολα μπορεί ν' αμφιβάλλει κανείς πως βρισκόμαστε στους έσχατους καιρούς. Όσα συμβαίνουν στο χώρο της Παλαιστίνης - Λιβάνου - Συρίας είναι καταπληκτικά.

Στο άρθρο αυτό, δε θα ασχοληθούμε με την ερμηνεία των γεγονότων αυτών. Αλλά με κάτι άλλο που, πιστεύω, έχει μεγαλύτερη σημασία για τη ζωή των πιστών και της Εκκλησίας. Είναι η θέση του πιστού και της Εκκλησίας του μπροστά σ' αυτά τα γεγονότα που προφητεύονται άμεσα ή έμμεσα μέσα στο Λόγο του Θεού. Κι αυτό γιατί υπάρχει μεγάλη σύγχυση ανάμεσα στους πιστούς είτε από άγνοια, είτε από υποκρισία λόγω συμφερόντων οικονομικών, εθνικών, γοήτρου κλπ. Κανένας δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει πως η Παλαιά Διαθήκη παρουσιάζει δύσκολα προβλήματα σχετικά με την ουσία του Θεού. Και μόνο το φως της Καινής Διαθήκης με το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, μας δίνει απαντήσεις που είναι ικανοποιητικές. Χωρίς την Κ. Διαθήκη που μας παρουσιάζει το Θεό Αγάπη, δύσκολα κανείς στην εποχή μας ιδίως, θα λάτρευε το Θεό της Π. Διαθήκης.

Θα δώσω δύο παραδείγματα από την Παλαιά Διαθήκη. Το πρώτο αναφέρεται στον τρόπο που ο Γεδεών τιμώρησε τους κατοίκους της Σοκχώθ και της Φανουήλ, επειδή δεν τον βοήθησαν. Διαβάζουμε: «Τότε πήρε αγκάθια και τριβόλια από την έρημο και τα χρησιμοποίησε για να τιμωρήσει μ' αυτά τους πρεσβυτέρους της πόλης. Επίσης κατέστρεψε το φρούριο της Φανουήλ και σκότωσε τους κατοίκους της πόλης». (Κριτές 8:16,17) Εδώ ο πολύς Γεδεών παρουσιάζεται πρότυπο βασανιστή, ακόμα και για τους βασανιστές της εποχής μας! Ποιος τολμά να πει πως ο Θεός μπορούσε να εγκρίνει τις πράξεις αυτές του Γεδεών;

Το δεύτερο είναι ένα παρόμοιο επεισόδιο με πρωταγωνιστή το βασιλιά Δαβίδ. Το βρίσκουμε στο Β' Σαμουήλ 12:31 και Α' Χρονικών 20:3. Και παρά την ύπαρξη διαφορετικής ερμηνείας του Εβραϊκού κειμένου των εδαφίων αυτών, η ουσία παραμένει η ίδια. Άλλωστε οι

Ο' συμφωνούν απόλυτα με τη μετάφραση του Βάμβα. Λένε λοιπόν τα εδάφια αυτά: «...και τον λαόν τον εν αυτή (της Ραββά) εξήγαγε, και έβαλεν υπό πριόνας, και υπό τριβόλους σιδηρούς, και επέρασεν αυτούς δια της καμίνου των πλίνθων. Και ούτως έκαμεν εις πάσας τας πόλεις των υιών Αμμών». Κι εδώ βασανιστήρια φρικτά με φαντασία Ιουδαϊκή! Είναι δυνατόν να σκεφθεί κανείς πως ο εκλεκτός Δαβίδ είχε τη συγκατάθεση του Θεού ή την επιδοκιμασία του στις τρομερές αυτές πράξεις;

Αν η απάντηση είναι καταφατική, τότε σίγουρα λίγοι θα 'ναι εκείνοι που θα 'θελαν να λατρεύουν ένα τέτοιο θεό οπισθηχτή, αν όχι εμπνευστή, των βασανιστών!

Οι ερμηνείες των γεγονότων της Παλαιάς Διαθήκης με το πνεύμα της Παλαιάς Διαθήκης, ενώ έχουμε και ζούμε στην περίοδο της Καινής Διαθήκης, είναι βλαστήμια και κάκιση μαρτυρία της ουσίας και του χαρακτήρα του αληθινού Θεού που γνωρίσαμε στο άγιο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Και ο τρόπος αυτός της ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης με την Παλαιά Διαθήκη, αρεστός και συμφεροντολογικός σε αρκετούς χριστιανούς ιδίως όμως στο σύγχρονο λαό του Ισραήλ, δημιουργεί νέα τεράστια θεολογικά προβλήματα για τον δίκαιο και άγιο και στοργικό Ουράνιο Πατέρα μας που είναι η αγάπη.

Είναι ο Δημιουργός του Σύμπαντος, ο ζωντανός και αληθινός Θεός που κρατάει στα χέρια Του την ιστορία του κόσμου ολόκληρου και του ανθρώπινου γένους. Γράφει ο Ψαλμωδός: «Με του Κυρίου το λόγο έγιναν οι ουρανοί. Με την ψοή απ' το στόμα του οι αμέτρητες δυνάμεις τους... Γιατί αυτός είπε και έγιναν. Πρόσταξε αυτός και θεμελιώθηκαν. Ο Κύριος ματαιώνει τις προθέσεις των ειδωλολατρών των λαών τα σχέδια τ' ανατρέπει. Του Κυρίου οι προθέσεις διαρκούν αιώνια, τα σχέδια της βούλησής του σ' όλες τις γενιές». (Ψαλ. 33:6,9-11).

Η ανθρώπινη ιστορία υπηρετεί τον τελικό σκοπό του Θεού, και οι προφητείες για τους έσχατους καιρούς μας λένε τι θα γίνει, τα γεγονότα που θα συμβούν. Αλλά ο Θεός δεν είναι υπεύθυνος για τα μέσα που χρησιμοποιούνται. Οι πόλεμοι, η απανθρωπιά, η καταπίεση του ανθρώπου από το συνάνθρωπο του, όλα τα φρικτά γεγονότα που συμβαίνουν στις μέρες μας στη Μέση Ανατολή και τελικά η καταστροφή του κόσμου με τα διαβολικά μέσα που η σκοτεινισμένη διάνοια και η πωρωμένη καρδιά του ανθρώπου επινοούν, δεν έχουν σχέση, δεν μπορούν να

έχουν, με τον Ύψιστο θεό τον Πατέρα του Ιησού Χριστού και των πιστών Του. Δεν είναι υπεύθυνος ο Θεός γι' αυτές τις ελεεινότητες του ξεπεσμένου ανθρώπου, όσο κι αν όλα αυτά συντελούν στην εκπλήρωση των εσχατολογικών σκοπών του Θεού. Όλα τα παραπάνω προέρχονται από τον άνθρωπο χωρίς Θεό, την αμαρτία, το Διάβολο με όλες τις δυνάμεις του σκότους που υπηρετούν άμεσα, αλλ' όχι τελολογικά, τους δικούς τους σκοτεινούς σκοπούς.

Και ερχόμαστε τώρα στις προφητείες των έσχατων καιρών. Δύο είναι τα στοιχεία που συνθέτουν την προφητεία σε σχέση με μας. Η ερμηνεία της προφητείας. Τι ακριβώς προλέγει. Ποιο το βαθύτερο νόημα της. Τι φανατισμός επικρατεί στις μέρες μας - αν και σ' όλη την περίοδο της ιστορίας της Εκκλησίας συναντάς φανατικούς ερμηνευτές, λες και έχουν μερικοί την αποκλειστικότητα από το Θεό να ερμηνεύουν μόνο αυτοί τις προφητείες! Τέτοιος φανατισμός υπάρχει κάποτε, που η διαφωνία σου στην ερμηνεία τους, σημαίνει γι' αυτούς απιστία δική σου ή και ξεπεσμό!

Κι όμως, το γεγονός πως υπάρχουν αναμφισβήτητα πιστοί που ερμήνευαν τις προφητείες διαφορετικά από άλλους εξίσου πιστούς, πρέπει να βάζει σε σκέψη κάθε αληθινό πιστό πως ο φανατισμός στα θέματα αυτά και το αποκαλυπτικό μονοπώλιο δεν έχουν θέση στην καρδιά του.

Βέβαια θα δώσεις ή θ' ακολουθήσεις κάποια ερμηνεία που με βάση τη Γραφή τη βρίσκεις πιο σωστή, αλλά χωρίς φανατισμούς και αφορισμούς και αναθεματισμούς των άλλων αδελφών σου που διαφέρουν στην ερμηνεία των προφητειών. Άλλωστε αν ο Θεός ήθελε να 'ναι ξεκάθαρα τα πράγματα ώστε να μην υπάρχουν παρερμηνείες, θα έδιδε τις προφητείες πολύ απλά και όχι παραβολικά και αλληγορικά και αποκαλυπτικά (δηλ. συγκαλυπτικά!).

Μετά έχουμε το χρόνο εκπλήρωσης της προφητείας: Κι εδώ υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις των πιστών ερμηνευτών. Και μάλιστα κάποτε, ενώ συμφωνούν στο περιεχόμενο της προφητείας και στην ερμηνεία της, διαφωνούν στο χρόνο της εκπλήρωσης της. Και πόσες φορές δεν έχουν πέσει έξω εκείνοι που σε διάφορες εποχές όριζαν ακριβή, ή σχεδόν ακριβή χρόνο που θα γινόταν η προφητεία! Πόσες ακόμη φορές δεν υπεισέρχονται στις ερμηνείες και στους χρόνους, αθέλητα ή ηθελημένα, στοιχεία εθνικά, παραδοσιακά, συμφεροντολογικά, εκκλησιαστικών κατεστημένων και πολιτικών συστημάτων. Πρέπει, βέβαια, να υπάρχει η αποδοχή ενός γενικού πλαισίου των εσχατολογικών προφητειών, χωρίς όμως εμμονή και φανατισμό στις λεπτομέρειες στο νόημα της και το χρόνο που θα γίνει.

«Προφητεία, γράφει ένας πιστός, είναι πολύ περισσότερο από πρόγνωση των μελλοντικών γεγονότων. Μάλλον η προφητεία περιγράφει πώς θα περπατήσεις στον κόσμο του Θεού, και τι βοηθάει ή εμποδίζει την προσαρμογή μας στο θέλημα Του. Πόσο χρειαζόμαστε να συσχετιζόμαστε με τον Παντοδύναμο στις σχέσεις μας του ενός με τον άλλον και με το έργο που έχουμε να κάνουμε».

«Εσείς δεν μπορείτε να γνωρίζετε τον ακριβή χρόνο. Αυτόν τον κρατάει ο Πατέρας στην αποκλειστική του εξουσία». (Πράξεις 1:7)

«Όποιος είναι σοφός και μυαλωμένος ας δώσει προσοχή σ' αυτά που είναι γραμμένα σ' αυτό εδώ το βιβλίο, ώστε να τα κατανοήσει. Πράγματι, ο δρόμος του Κυρίου είναι ίσος· οι δίκαιοι σ' αυτόν βαδίζουν, ενώ οι ασεβείς σκοτίζονται σ' αυτόν». (Ωσηέ 14:14)

Με αυτό, το δεύτερο άρθρο, ας στραφούμε σ' ένα

πιο συγκεκριμένο χώρο, το Λίβανο και Παλαιστίνη. Και γιατί είμαστε μάρτυρες τρομερών γεγονότων που συμβαίνουν στις μέρες μας, και γιατί υπάρχει κάποια ευαισθησία στους πιστούς (όχι αδικαιολόγητη) σχετικά με το κράτος του Ισραήλ, θα πρέπει να ξεχάσουμε τις πολιτικές πεποιθήσεις και τοποθετήσεις μας, που γεννούν πολλές φορές προκαταλήψεις και διακρίσεις ακόμα και ανάμεσα στους πιστούς. Να δούμε ποια πρέπει να είναι, λέει ο Λόγος του Θεού, να είναι η θέση μας ως Λυτρωμένοι του Κυρίου σε όσα συμβαίνουν σήμερα στον ευαίσθητο, βιβλικό και προφητικό χώρο που λέγεται Παλαιστίνη και περιοχή της.

Πολλοί είναι οι χριστιανοί του Δυτικού κόσμου που, σε αντίθεση με πιστούς Αφρικανούς και Άραβες, ισχυρίζονται πως έχουν την υποχρέωση όλοι οι πιστοί σ' όλο τον κόσμο να υποστηρίξουν με κάθε μέσο (προσευχές, προσωπική παρουσία, χρήματα ακόμη και όπλα!) τον Ισραήλ που αγωνίζεται για τη γη του και εκπληρώνει έτσι το προφητικό σχέδιο του Θεού. Αφού, όπως λένε, η Βίβλος μας αναφέρει πως θα συμβούν τέτοια γεγονότα, εγώ ο πιστός θα εναντιωθώ στο θέλημα του Θεού και δε θα βοηθήσω να εκπληρωθούν οι προφητείες; Κι αυτό σημαίνει στην πράξη, ότι μπορώ να βοηθήσω τους Ισραηλινούς να σφάζουν και να βασανίζουν τους Παλαιστίνιους και άλλους Άραβες, να στερούν το φως και το νερό σε 600 χιλιάδες Λιβανέζους της Βηρυτού ακόμη και από τα νοσοκομεία, όπως συνέβηκε πριν από καιρό στην πολιορκημένη Βηρυτό. Να επιτρέπουν ή και να συνεργούν - όπως αποδείχτηκε από την ανάκριση που οι ίδιοι οι Εβραίοι έκαναν - στο να γίνεται το μακελειό στα στρατόπεδα των Παλαιστινίων προσφύγων και χιλιάδες γυναίκοπαιδα να κατακρεουργούνται από τους «χριστιανούς» και άλλους του Λιβάνου! Και νομίζω πως θα υπάρχουν πιστοί που ούτε υγειονομική βοήθεια δε θα 'διναν στα θύματα της ανθρώπινης μανίας και αμαρτίας, από φόβο.... μήπως εμποδίσουν την εκπλήρωση προφητειών!

Θα μπορούσαμε άραγε να πούμε, όχι στους άπιστους Άραβες και Παλαιστίνιους, αλλά σ' εκείνους τους λίγους έστω που ο Κύριος μας έχει λυτρώσει και αναγεννήσει και είναι δικό Του πιστοί, πως πρέπει να κάνουν υπομονή και να υποφέρουν τα πάνδεινα χωρίς γογγυσμό και διαμαρτυρίες γιατί έτσι όχι μόνον εκπληρώνονται οι προφητείες της Γραφής, αλλά με τη στάση τους βοηθούν και οι ίδιοι στην εκπλήρωση τους; Ποιος τολμά να σκεφθεί σοβαρά τέτοια αντιβιβλική στάση; Αφού ακόμα και μερικοί εβραίοι στρατιωτικοί δυσανασχέτησαν και αγανάκτησαν για την εισβολή στο Λίβανο. Ένας μάλιστα Εβραίος συνταγματάρχης αρχηγός μιας επίλεκτης τεθωρακισμένης ταξιαρχίας είχε τη δύναμη και τον ανδρισμό να παραιτηθεί κατακρίνοντας την Κυβέρνηση του Κράτους του. 'Η για να το παρουσιάσω πιο προσωπικά: τι θα λέγατε αν μια Ισραηλινή βόμβα κατέστρεφε το σπίτι σου και σκότωνε μερικά απ' τα αγαπητά σου πρόσωπα; Τι θα λέγατε, αν με την παραπάνω νοοτροπία ερχόταν κάποιος πιστός να σας «παρηγορήσει» με τα λόγια: «μη στενοχωριέστε, εκπληρώνετε την προφητεία του Θεού!»...

Οι πιστοί που σκέπτονται έτσι φέρνουν και ένα εδάφιο από την Αγία Γραφή για να υποστηρίξουν τις απαράδεχτες αυτές θέσεις τους. Ίδιως όμως καταφεύγουν στα λόγια που είπε ο Κύριος στον Άβραμ όταν τον διέταξε να εξέλθει από τη γη Χαρράν: «θα ευλογώ όποιον σε ευλογεί και καταριέμαι όποιον σε καταριέται. Μ' εσένα θα ευλογηθούν όλα τα έθνη της γης». (Γεν. 12:3 και Γεν. 22:16-18, όπως επίσης και Ψαλ. 122:6).

Και πρώτα απ' όλα, είναι σωστή, Βιβλική θεολογία να

δεχόμαστε πως όλες οι υποσχέσεις και όλες οι εντολές της Παλαιάς Διαθήκης ισχύουν στη ζωή των πιστών της Καινής Διαθήκης; Και αν ναι, τότε γιατί όσοι παραδέχονται τέτοια γραμμή δε βάζουν σε εφαρμογή στη ζωή τους και στη ζωή της Εκκλησίας τους όλες τις εντολές της Παλαιάς Διαθήκης, αλλά παίρνουν μονάχα όσες θέλουν και όσες ταιριάζουν και δικαιολογούν τις πεποιθήσεις και προθέσεις που ήδη έχουν;

Αλλά και αν ακόμα ισχύουν τα λόγια του Θεού στον Άβραμ στο πνεύμα και το γράμμα της Καινής Διαθήκης, σημαίνουν πως πρέπει να ευλογούμε τους Εβραίους δίνοντας τους όπλα και βόμβες και όλα τ' άλλα μέσα καταστροφής για να σκοτώνουν και να ρημάζουν τα γύρω στο Ισραήλ έθνη; Δεν αναφέρομαι στο νόμιμο δικαίωμα τους να έχουν τη χώρα τους και να αμύνονται για την ακεραιότητα της. Αλλά στις πράξεις βίας και καταστροφής αθών γυναικόπαιδων και άλλων ανθρώπων, όπως έγινε τελευταία στο Λίβανο. Δεν εννοεί ο Θεός της αγάπης, λέγοντας «τους ευλογώντας σε», κάθε χριστιανική και ανθρωπιστική υλική βοήθεια και, προπαντός με το πνεύμα της Καινής Διαθήκης, να τους δώσουμε τη μεγαλύτερη ευλογία που και αυτοί έχουν ανάγκη, τον Κύριο Ιησού Χριστό;

Και μπορεί να θεωρείται κανείς πιστός πως «καταράται» τον Ισραήλ, όταν υψώνει φωνή διαμαρτυρίας για τα τρομερά εγκλήματα που κάνουν, διαφωνώντας κυρίως για την πολιτεία και πολιτική του Κράτους και της Κυβέρνησης του Ισραήλ; Κατάρα είναι να ταυτιστείς μαζί τους στις τρομερές αυτές πράξεις, αφήνοντας τους έτσι να εξακολουθούν να ζουν στην κατάρα της αμαρτίας και μη κατακρίνοντας τους, δείχνοντας σ' αυτούς το απολυτρωτικό έργο του Ιησού Χριστού (Εφσ. 1:3)

Στην Καινή Διαθήκη είναι τόσο ξεκάθαρη η υποχρέωση ή καλύτερα, η οφειλή του πιστού για αμερόληπτη προς όλους αγάπη, ακόμα και στους εχθρούς (Ματθ. 5:43-48, Λουκ. 6:28, Ρωμ. 12:14, Ιακ. 2:9 κ.α.)

Και όμως, υπάρχουν, όπως γράφω και παραπάνω, και σήμερα πιστοί χριστιανοί που είναι έτοιμοι να επιδοκιμάσουν και να βοηθήσουν τους Ισραηλίτες σε εγκληματικές δραστηριότητες. Παράδειγμα ο γνωστός και πολύς Αμερικανός Jerry Falwell, πάστορας σε μια μεγάλη Βαπτιστική Εκκλησία στη Βιργινία (Η.Π.Α.) και πρόεδρος της περίφημης Κίνησης στις Η.Π.Α. «Ηθική Πλειοψηφία» (MORAL MAJORITY), που εμφανίστηκε στην τηλεόραση αγκαλιά με τον Μεναχέμ Μπέγκιν και που με δηλώσεις του υποστήριξε ανεπιφύλακτα τη δράση των Ισραηλινών και ταυτίστηκε μαζί τους. Και το χειρότερο, φυσικά, ήταν ότι προσπάθησε να βασίσει Βιβλικά τις ενέργειες αυτές! Πόσο ταλαιπωρείται ο Λόγος του Θεού και πόσο αμαυρώνεται η προσωπικότητα του Θεού που γνωρίζουμε δια του Ιησού Χριστού, ώστε πλήθος ανθρώπων και στο Δυτικό κόσμο και στον Αραβικό και στον «τρίτο Κόσμο» να μη θέλουν ν' ακούσουν για το Ευαγγέλιο της χάριτος και αγάπης του Θεού. Αλλά κι αυτοί ακόμα οι Εβραίοι, και ιδίως μέσα στο κράτος τους, είναι από τους φανατικότερους μαχητές και διώχτες του αγίου και λυτρωτικού προσώπου του Κυρίου Ιησού Χριστού, άσχετα αν πολύ έξυπνα εκμεταλλεύονται την αφέλεια-την άγνοια ή την ενσυνείδητη συμφεροντολογία χριστιανών του Δυτικού κόσμου. Ένας Χριστιανός Εβραίος αποτελεί μια ανωμαλία στα μάτια του Κράτους του Ισραήλ και δεν αναγνωρίζεται σαν καλός και πιστός Ισραηλινός πολίτης.

Κι ας θυμηθούμε πως αυτοί στη Δύση (χριστιανοί και

μη) που σήμερα υποστηρίζουν εγκληματικές ενέργειες του Μπέγκιν, πριν από 35 χρόνια τον θεωρούσαν τρομοκράτη όταν ανήκε και δρούσε με τις τρομερές εκείνες Εβραϊκές Οργανώσεις (Στερν, μέλος της οποίας ήταν οι Χαγκάνα, Ιργκούιν κ.λ.π.). Όταν ανατίνασαν το ξενοδοχείο «Βασιλιάς Δαβίδ» και δεκάδες αθώοι Δυτικοί βρήκαν το θάνατο. Όταν δολοφονούσαν στη Μέση Ανατολή το Λόρδο Μουν (6-11-1944) και σκότωναν τον μεσολαβητή του Ο.Η.Ε. κόμη Μπερναντόττε. Κι όμως, νομίζουν πιστοί πως υποστηρίζοντας σήμερα, το τονίζω, τις εγκληματικές τους ενέργειες, θα τους κερδίσουν... στο Χριστό!

Από την άλλη, ποιος αληθινά πιστός δεν καταδικάζει και φωνάζει για τα εγκλήματα των Αράβων και των Παλαιστινίων (σήμερα αυτοί θεωρούνται τρομοκράτες!) σε αθώους πολίτες και γυναικόπαιδα. Ποιος πιστός δεν στάθηκε με αποτροπιασμό στο έγκλημα των Παλαιστινίων όταν πριν χρόνια ανατίναξαν μέσα στο Ισραήλ ένα σχολικό λεωφορείο και κατακομμάτιασαν τα Εβραίοπουλα;

Αλλά ας πάρουμε και μια άλλη περίπτωση: Τον μανιακό Χίτλερ που εξολόθρευσε εκατομμύρια αθών Εβραίων χωρίς καμιά διάκριση. Υπήρξαν δυστυχώς, χριστιανοί που είπαν ότι καλά τους έγινε, γιατί σταύρωσαν τον Χριστό! Και μερικοί πιστοί εξήγησαν το φαινόμενο στηριζόμενοι στα λόγια των Εβραίων, όταν ο Πιλάτος προσπάθησε να μεταθέσει την ευθύνη του. Είπαν οι Εβραίοι: «Το αίμα του (Χριστού) πάνω μας και πάνω στα παιδιά μας» (Ματθ. 27:25). Και αν δεχθούμε πως είναι σωστή η εξήγηση αυτή, θα τολμούσε κανένας αληθινά πιστός χριστιανός να συνεργαστεί με τους Ναζιστές στο ολοκαύτωμα των Εβραίων, γιατί έτσι θα βοηθούσε να βγουν αληθινά τα λόγια της Γραφής; (Δευτ. 19:10, Πραξ. 5:28). Μόνο και στη σκέψη μιας τέτοιας στάσης, τρέμει όποιος ζει μέσα στο πνεύμα της Καινής Διαθήκης του Ιησού Χριστού!

Ένας μεγάλος διανοούμενος Γάλλος Εβραίος, ο Μαλίμ Ροντενσόν, σ' ένα δυνατό άρθρο του στη Γαλλική εφημερίδα «Μοντ», τον περασμένο Ιούνιο, γράφει ανάμεσα στ' άλλα:

«Για μια άλλη φορά, η Ισραηλινή ηγεσία εκμεταλλεύεται το όνομα και τα πάθη του παρελθόντος όλων των Εβραίων, για να καλύψει μια κτηνώδη επιχείρηση, που δεν μπορεί να φέρει την ειρήνη, ούτε στη Γαλιλαία, ούτε στο Ισραήλ, ούτε πουθενά... Είναι καιρός πια να εγκαταλείψουμε τη συνένοχη εφησύχηση και τα σύννεφα των μύθων. Είναι καιρός πια οι μη Εβραίοι να σπρώχνουν τους Εβραίους βαθύτερα μέσα στα λάθη τους, στο όνομα δικών τους θρησκευτικών, ρατσιστικών ή άλλων φαντασμάτων. Και για τους Εβραίους κάθε κατηγορίας, θα ήταν τιμητικό αν εμπόδιζαν με κάθε δυνατό τρόπο τη χρησιμοποίηση του ονόματος τους και τη συμμετοχή τους σε μια συλλογική συμφορά, για να ευλογούνται στο δικό τους χώρο, όσοι καταδικάζονται σε άλλους. Δεν είχαν αντιληφθεί έτσι την εβραϊκότητά τους οι πραγματικά μεγάλοι Εβραίοι του παρελθόντος, από την εποχή ακόμα των προφητών. Όλα τ' άλλα είναι υποκριτικός φανατισμός, κακή λογοτεχνία, κακή φιλοσοφία, κακή πίστη, κακή καρδιά».

Άλλο πράγμα είναι να καταδικάζεις ένα πολιτικό σύστημα ενός έθνους ή πράξεις της κυβέρνησης του, κι άλλο να μισείς ένα έθνος. Άλλο ν' αγαπάς ένα λαό κι άλλο να διαφωνείς με τη διακυβέρνηση της χώρας του. Το ότι καταδικάζει κανείς εγκληματικές πράξεις μιας κυβέρνησης, δε σημαίνει ότι δεν αγαπά το λαό της χώρας αυτής. Αντίθετα, επειδή τον αγαπά τις καταδικάζει, για το καλό

του ίδιου του λαού! Ένας αληθινός πιστός δεν μπορεί ποτέ να είναι αντι-Εβραίος, αντι- Άραβας ή ο,τιδήποτε άλλο αντί. Είναι φιλο-Εβραίος, φίλο-Άραβας, φιλο-άνθρωπος.

Η αγάπη που τον γέμισε ο Χριστός που δεν κάνει διακρίσεις («όστις θέλει να σωθῶσι πάντες οι άνθρωποι» και «... μακροθυμεί εις ημάς, μη θέλων να απολεσθῶσι τινές, αλλά πάντες να ἔλθωσιν εις μετάνοιαν» (Α' Τιμ. 2:4, Β' Πέτρ. 3:9), τον κάνει να είναι οφειλέτης της αγάπης προς όλους. «Χρωστής εἶμαι προς Ἴλληνας τε και βαρβάρους, σοφούς τε και ασαφούς» (Ρωμ. 1:14) διακήρυττε ο Απ. Παύλος.

*****

Στο τρομερό ναζιστικό στρατόπεδο του Νταχάου, είναι γραμμένο στο μνημείο των Εβραίων που θυσιάστηκαν εκεί μέσα, τα λόγια του ψαλμωδού: «...ας γνωρίσωσι τα ἔθνη, ὅτι εἶναι ἄνθρωποι» (Ψαλμός 9:20) Τι ειρωνεία με τη σημερινή κατάσταση σχεδόν, σε όλα τα ἔθνη! Κι ὁμως μονάχα ὅταν οι ἄνθρωποι αναγνωρίσουν την αδυναμία τους και την ανθρωπίνη αμαρτωλή φύση τους, και δοθούν στον Ἰησοῦ Χριστό που εἶναι ἡ δύναμη, ἡ ζωὴ και ἡ λύτρωση, θα χαροῦν και θα αγαπηθῶν και θα ευλογηθῶν.

Κλείνοντας δίνω ἀπὸ γνωστὴ παράφραση των Ψαλμῶν, τα δύο τελευταία εἰσαγωγικά του 9ου Ψαλμοῦ (εἰδ. 19-20): «Ὁ Θεὸς να κρίνει, ὁ ἄνθρωπος ὁ κακὸς και ἀσεβής, ὁ καταπιεστὴς και σκληρὸς, να μὴ υπερισχῶσει. Να φανεῖ ἔτσι ὁ Θεός, ὥστε ὁ ἄνθρωπος να καταλάβει και να ομολογήσει την ἀνθρωπίνη ἀδυναμία του και την ἐφήμερη φύση του».

Ύστερα ἀπ' ὅσα γράψαμε προηγουμένως, εἶναι σωστό να θεμελιώσουμε Βιβλικά, με παραδείγματα της Γραφῆς, τη θέση που θέλει ὁ Πατέρας Θεός να πάρουν τα παιδιά Του, οι πιστοὶ Του, στην ἐκπλήρωση των προφητειῶν των ἔσχατων καιρῶν που ζοῦμε, θα ἀναφέρω δύο περιπτώσεις ἀπὸ την Παλαιὰ Διαθήκη, για να δούμε καθαρά ποια ἔπρεπε να εἶναι ἡ ἔγερση των πιστῶν της Παλαιᾶς Οικονομίας στην ἐκπλήρωση του θελήματος του Θεοῦ με την προφητεία.

Στο βιβλίο του Ἰησοῦ του Ναυὴ διαβάζουμε πως ὁ Ἰησοῦς, μετὰ την καταστροφή της Ιεριχῶ, πρόφερε μια κατάρα για κείνον που θα τολμούσε να την ξαναχτίσει. «Και ὠμοσεν ὁ Ἰησοῦς κατ' ἐκεῖνον τον καιρόν, λέγων, κατηραμένος ἐνώπιον του Κυρίου ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀναστήσει και κτίσει την πόλιν ταύτην την Ιεριχῶ. Με τον θάνατον του πρωτοτόκου υιοῦ αὐτοῦ θέλει βάλει τα

θεμέλια αὐτῆς, και με τον θάνατον του νεωτάτου υιοῦ αὐτοῦ θέλει στήσει τα πύλας αὐτῆς» (Ἰησοῦς του Ναυὴ 6:26). Στο Α' Βασιλέων 16:34, βλέπουμε πως ἐκπληρώθηκε κατὰ γράμμα ὁ προφητικὸς λόγος του Ἰησοῦ του Ναυὴ: «Στις ἡμέρες του Ἀχαάβ, ὁ Χιέλ ἀπὸ τη Βαιθὴλ ανοικοδόμησε την Ιεριχῶ, κάπι που εἶχε ἀπαγορεύσει ὁ Ἰησοῦς γιος του Ναυὴ ἐκ μέρους του Κυρίου. Στα θεμέλια της θυσίασε τον πρωτότοκο γιο του, τον Ἀβιράμ, και κάτω ἀπὸ τις πύλας της θυσίασε το νεότερο γιο του, τον Σελήβ».

Θα μπορούσε κανεὶς να ισχυριστεῖ πως καλὰ ἔκαμε ὁ Χιέλ και θυσίασε τα παιδιά του για να ἐκπληρωθεῖ «ὁ λόγος του Κυρίου» που ἄληθε δια του Ἰησοῦ του Ναυὴ; Ὅταν μάλιστα γνωρίζουμε πως ὁ Θεός καταδικάζει ξεκάθαρα τις ἀνθρωποθυσίες; (Δευτ. 12:31,32. 18:10) και καταδικασμένες περιπτώσεις με τον Ἄχαζ - Β' Βασ. 16:3, και με τον Μανασσή - Β' Βασ. 21:6). Θα μπορούσε να δικαιολογηθεῖ ὁ Χιέλ πως ἔτσι ἔπρεπε να γίνει, ἔστω και με πόνο πολὺ δικό του, ἀφοῦ το εἶπε ὁ Κύριος και πως κι αὐτὸς βοήθησε

στην ἐκπλήρωση της προφητείας και του θελήματος του Θεοῦ!...

Ἡ δεύτερη περίπτωση εἶναι παρμένη ἀπὸ τη ζωὴ του Δαβὶδ και εἶναι ἀκόμα πιο ξεκάθαρη. Ὁ Δαβὶδ κυνηγημένος ἀπὸ τον Σαοὺλ κρυβόταν μαζί με τους ἀντρες του σε διάφορα σπήλαια. Ἦταν στους «οχυροὺς τόπους της Ἐν - γαδδί», ὅταν τον πρόφτασε ἐκεῖ ὁ Σαοὺλ με τρεις χιλιάδες στρατό. Ὁ Σαοὺλ μπήκε σ' ἕνα σπήλαιο για να ξεκουραστεῖ χωρὶς να ξέρει πως στο βάθος του σπηλαίου ἦταν ὁ Δαβὶδ με τους συντρόφους του. Ἦταν θαυμάσια ευκαιρία να ξεπαστρέψει τον Σαοὺλ και να ἐκπληρωθεῖ ἡ ὑπόσχεση του Κυρίου πως αὐτὸς θα γίνει βασιλιάς. Κι ὁμως δεν το κάμε: «Ὁ Κύριος να με τιμωρήσει», εἶπε στους ἀντρες του, «αν κάνω στον ἐκλεκτό του Κυρίου αὐτὰ που μου λέτε και ν' ἀπλώσω χέρι πάνω του. Εἶναι ὁ ἐκλεκτός του Κυρίου». (Α' Σαμ. 24:7).

Παρόμοια περίπτωση ἦρθε λίγο ἀργότερα, ὅταν πάλι ὁ Σαοὺλ κυνήγησε τον Δαβὶδ στην ἐρημο Ζιφ και στρατοπέδευσε στο βουνὸ Ἐχελά ἀπέναντι του ὄρους Γεσιμῶν. Κατέβηκε ὁ Δαβὶδ μαζί με τον Ἀβισαί στο στρατόπεδο του Σαοὺλ, στο μέσο του ὁποῖο κοιμητὰν βαθιά ὁ Σαοὺλ και δίπλα του ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀβενήρ, και διαβάζουμε στο Α' Σαμουὴλ κεφάλαιο 26:8 - «Τότε εἶπε ὁ Ἀβισαί στο Δαβὶδ: Ἀκόμα ὁ Θεός παρέδωσε τον ἐχθρό σου στα χέρια σου. Ἄσε με τώρα να τον καρφώσω στη γη με το ἀκόντιο μ' ἕνα χτύπημα. Δεν θα χρειαστεῖ να τον χτυπήσω δεύτερη φορὰ».

Να λοιπόν, μια ευκαιρία να ἐκπληρωθεῖ το θελημα του Θεοῦ που προφητικὰ εἶχε δοθεῖ στον Δαβὶδ: «Ἀπόψε ὁ Θεός παρέδωσε τον ἐχθρό σου στα χέρια σου», με ἔμφαση και ξεκάθαρα λέει ὁ Ἀβισαί στον Δαβὶδ. Και στο κάτω-κάτω, ἄλλος θα ἐκτελοῦσε το Σαοὺλ, με τη συγκατάθεση βέβαια και την ἠθικὴ αὐτοουργία του Δαβὶδ.

Ἡ ἀπάντηση του Δαβὶδ ὑπῆρξε ἐπίσης ξεκάθαρη και δυνατὴ: «Μὴν τον σκοτώσεις· γιατί ποιος θ' ἀπλώσει χέρι ἐναντίον των ἐκλεκτῶν του Κυρίου και θα μείνει ἀτιμώρητος; Σε βεβαιώνω στο ὄνομα του ἀληθινοῦ Θεοῦ πως ὁ Κύριος, ὁ ἴδιος θα θέσει τέρμα στη ζωὴ του Σαοὺλ, εἴτε πεθάνει ἀπὸ φυσικὸ θάνατο, εἴτε σκοτωθεῖ στο πεδίο της μάχης. Ὁ Κύριος να με φυλάξει να μὴ ἀπλώσω το χέρι μου ἐναντίον του ἐκλεκτοῦ Του». (εἰδ. 9-11 α)

Ἀκόμα και με το λιγοστό φως της ἀποκάλυψης του Θεοῦ που εἶχε ὁ Δαβὶδ, σε σύγκριση με τη δικὴ μας περίοδο της χάριτος και της τέλειως φώτισης του Ἁγίου Πνεύματος, ἀπαντὰ με καταπληκτικὴ συνέπεια και πίστη στην οὐσία της ὑπόστασης της αγιότητας του Θεοῦ και του θελήματος Του. Το θελημα του Κυρίου θα γίνει, ἡ ὑπόσχεση Του θα πραγματοποιηθεῖ, ὁ προφητικὸς Του λόγος θα ἐκπληρωθεῖ, ὅποτε θέλει ὁ Κύριος, ὅπως θέλει ὁ Κύριος, ὅπου θέλει ὁ Κύριος. Ἀλλὰ ἐκεῖνος, ὁ Δαβὶδ, δε θα χρησιμοποιοῦσε μέσα και τρόπους που ξέρει καλὰ πως εἶναι ἔξω ἀπὸ το θελημα Του. Γιατί ὁ σκοπός δεν ἀγιάζει τα μέσα, ἀντίθετα τα μέσα προσδιορίζουν την ἠθικότητα του σκοποῦ. Ὁ Δαβὶδ θα γίνει βασιλιάς ἀφοῦ ὁ Κύριος του το προεἶπε, ἀλλὰ ὅταν θέλει Αὐτός, Ὁ Δαβὶδ δεν ἔχει κανένα δικαίωμα, παραβαίνοντας γνωστὸ θελημα του Θεοῦ, να «βοηθήσει» και να «σπρώξει» τα γεγονότα, ὥστε πιο «γρήγορα» να ἐκπληρωθεῖ ἡ προφητεία!

Και τώρα ἀς ἐρθοῦμε στην Καινὴ Διαθήκη με το πλήρες φως της ἀποκάλυψης του Θεοῦ, που ἔχουμε στο πρόσωπο του Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, δια του Ἁγίου Πνεύματος. Ὅσα ἀναφέραμε παραπάνω, ἐδὼ ξεκαθαρίζονται τέλεια χωρὶς να σηκώνει συζήτηση για διαφορετικὲς ἐρμηνείες:

Περίπτωση 1η: Ματθαῖος 18:7,8. «Ἀλίμονο στον κόσμο

για τα σκάνδαλα. Είναι βέβαια ανάγκη να έρθουν τα σκάνδαλα. Αλλά αλίμονο στον άνθρωπο δια του οποίου έρχεται το σκάνδαλον. Εάν το χέρι σου ή το πόδι σου σε σκανδαλίζει, κόψε το και ρίξε το μακριά. Είναι καλύτερα για σένα να μπεις στη ζωή κούλος ή κουτσός, παρά να έχεις δύο χέρια ή δύο πόδια και να σε ρίξουν στην αιώνια φωτιά», θα 'ρθουν τα σκάνδαλα, προφητεύει ο Κύριος μας. Ακόμα και μέσα στην Εκκλησία θα υπάρξουν σκάνδαλα. Να γίνουμε, λοιπόν, σκανδαλοποιοί, ώστε ο λόγος του Χριστού να γίνει πραγματικότητα; Αλίμονο!

Περίπτωση 2η: Ματθαίος κεφάλαιο 24:10-13. «Και τότε θα σκανδαλισθούν πολλοί και θα παραδώσει ο ένας τον άλλο και θα μισεί ο ένας τον άλλο. Θα εμφανιστούν πολλοί ψευδοπροφήτες και θα πλανήσουν πολλούς. Και επειδή θα πληθύνει η ανομία, θα ψυχρανθεί η αγάπη των πολλών. Εκείνος που θα υπομείνει ως το τέλος, αυτός θα σωθεί». Είναι μια προφητεία των έσχατων καιρών, θα γίνει, πρέπει να γίνει, θα μπορούσαμε να πούμε πως για την εκπλήρωση τους εμείς οι πιστοί ν' αρχίσουμε να προδίνουμε ο ένας τον άλλο, να μισούμε ο ένας τον άλλο και να ψυχραίνουμε τη μεταξύ μας αγάπη; Δεν είναι και παράλογα και έξω τελείως από το θέλημα του Θεού κάθε τέτοια σκέψη;

Περίπτωση 3η: Ματθαίος 26:24. Πρόκειται για τον Ιούδα και την προδοσία του. Οι Γραφές είχαν προφητέψει τη στάση του: Ψαλμοί 41:9, 109:4-8, 69:25. Το λέει άλλωστε, καθαρά και η Καινή Διαθήκη: «... και ο υιός του ανθρώπου πηγαίνει καθώς είναι γραμμένο γι' αυτόν, αλίμονο όμως στον άνθρωπο εκείνο, δια του οποίου ο υιός του ανθρώπου παραδίδεται.

Θα ήταν καλύτερα για τον άνθρωπο εκείνο αν δεν είχε γεννηθεί» (Ματθ. 26:24). Στο ευαγγέλιο του Ιωάννη διαβάζουμε (13:18,19): «Δε μιλώ για σας όλους, εγώ ξέρω ποιους διάλεξα, αλλά για να εκπληρωθεί η Γραφή, εκείνος που τρώγει μαζί μου ψωμί, σήκωσε τη φτέρνα εναντίον μου. Από τώρα σας τα λέω, πριν γίνουν, ώστε όταν γίνουν να πιστέψετε ότι εγώ είμαι ο Χριστός».

Και Ιωάννης 17:12 «... εκείνους που μου έδωσες τους φύλαξα και κανένας απ' αυτούς δε χάθηκε παρά ο υιός της απώλειας, δια να εκπληρωθεί η Γραφή». Ποιος θα δεχόταν να πάρει τη θέση του Ιούδα για να εκπληρωθούν προφητείες της Γραφής και ο Χριστός να οδηγηθεί στο Γολγοθά για να σωθούν οι άνθρωποι; Και η σκέψη ακόμα μιας τέτοιας υπόθεσης είναι φρίκη και βλαστήμια.

Για τον Θεό, ο σκοπός και τα μέσα που χρησιμοποιεί κανείς για να πετύχει ένα άγιο έστω σκοπό, έχουν την ίδια ηθική αξία. Και όπως ανέφερα και παραπάνω, τα μέσα φανερώνουν ξεκάθαρα αν πραγματικά ο σκοπός είναι άγιος και καθαρός. Στο επόμενο άρθρο μας θα βγάλουμε τα τελικά συμπεράσματα της σύντομης τούτης μελέτης.

Αν και στο προηγούμενο άρθρο έγραψα πως στο επόμενο, τούτο εδώ το 4ο θα βγάλαμε τα τελικά συμπεράσματα της μικρής μελέτης μας, νομίζω πως είναι σκόπιμο και διαφωτιστικό να παραθέσω πρώτα σε τούτο το άρθρο τις απόψεις του MARK M. HANNA, καθηγητή της φιλοσοφίας της θρησκείας στο TALBOT THEOLOGICAL SEMINARY της Καλιφόρνιας. Είναι παρμένες από το γνωστό περιοδικό «CHRISTIANITY TODAY» (22 Ιαν. 1982), στο οποίο και τις δημοσίευσε και από τις οποίες παραθέτω ένα μέρος μόνο, που θεωρώ πολύ βοηθητικό για την καλύτερη κατανόηση του θέματος μας. Γράφει, λοιπόν, ο καθηγητής MARK HANNA:

«Συντηρητικοί Ευαγγελικοί πέφτουν σε ένα κύριο ερμηνευτικό λάθος όταν, στην προσπάθειά τους

να δικαιολογήσουν τις απόψεις τους, αναφέρονται σε βιβλικές περικοπές, που μιλάνε για το μέλλον του Ισραήλ. Και αυτό το λάθος είναι τριπλό:

Πρώτα, εφαρμόζουν λαθεμένα Γραφικές περικοπές που προφητεύουν ένα ένδοξο μέλλον για το Ισραήλ. Αν και δεν αρνούμαι πως το Ισραήλ θα έχει ένα ξεχωριστό ρόλο στη μεσσιανική βασιλεία εδώ στη γη, δε θα πρέπει περικοπές που αναφέρονται σ' αυτά τα γεγονότα να ξεχωρίζονται από το πλαίσιο μέσα στο οποίο βρίσκονται, για να υποστηρίξουν τις σύγχρονες απαιτήσεις του Ισραήλ. Μερικές απ' αυτές τις περικοπές που συχνά κακομεταχειρίζονται με αυτό τον τρόπο, είναι: Δευτ. 30:3-5, Ησαΐας 11:11,12. 35:1,2,6,7 Ιερ.23:3.

Δεύτερο, πολύ συχνά ξεχνιέται πως η προφητεία ενός γεγονότος από τους βιβλικούς συγγραφείς, δεν έχει υποχρεωτικά τη σφραγίδα της επιδοκμασίας του Θεού, για το γεγονός ή για κείνους που παίρνουν μέρος. Έτσι, ακόμα και σε Γραφικές περικοπές που προϋποθέτουν ή συνεπάγονται την ύπαρξη Ισραηλινού Κράτους πριν από την έλευση του Χριστού στη γη (Ιεζ. Κεφάλαιο 36-37 Σοφ. 2:1, Ματθ. 24:15-21 Αποκ. 11:1,2), δε θα πρέπει να προσθέσουμε ένα άλλο παράγοντα, δηλαδή την αξίωση πως τέτοια γεγονότα είναι σύμφωνα με την κατευθυντήρια θέληση του Θεού. Άλλωστε βιβλικοί προφήτες προείπαν την εμφάνιση και τις δραστηριότητες αλαζονικών ειδωλολατρικών εθνών και διεφθαρμένων κυβερνητικών (Δαν. 2:7,8, 11 Αββακ. 1:6), απιστία στο Μεσσία (Ης. 53:1-3), και τον ερχομό του Αντίχριστου (Δαν. 11:36-45 Β' θεσ. 2:8,9 Αποκ. Κεφ. 13). Αν και η σταύρωση του Μεσσία είχε προφητευθεί στην Παλαιά Διαθήκη (Ψαλ. 22, Ησ. κεφ. 53, Δαν. 9:26 Λουκ. 24:25-27), αυτό δεν απάλλασε τους φονιάδες του από την ενοχή (Πράξ. 2:23).

Ούτε επίσης η διαθήκη που ο Θεός υποσχέθηκε στον Ιακώβ απάλλασε αυτόν και τη Ρεβέκκα από την απάτη που χρησιμοποίησαν για ν' αποκτήσουν την ευλογία (Γεν. κεφ.27). Καμιά πρόρρηση και καμιά υπόσχεση δε δίνει τη βάση για να δικαιωθούν όλες οι ανθρώπινες πράξεις που σχετίζονται με την πραγματοποίησή της. Οι προοπτικές μου για τη θεία οικονομία με οδηγούν να πιστεύω, πως πρέπει να υπάρξει ένα Ισραηλινό Κράτος στη Μέση Ανατολή για να εκπληρωθούν ορισμένες προφητείες των έσχατων καιρών (Δαν. 9:27 Ζαχ. 12:2,3 13:8 14:1-4 Ματθ. 24:15-20). Αλλά η ύπαρξη ενός τέτοιου Κράτους δε σημαίνει πως έχει τη θεία σφραγίδα, περισσότερο από την κατοχή της ευλογίας από τον Ιακώβ που πήρε από τον πατέρα του την ενέργεια.

Μερικοί, για να δικαιολογήσουν των Σιωνιστών τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, ρωτούν: «Ο Μωυσής και ο Ιησούς του Ναυή δε χρησιμοποίησαν βία για να πάρουν τη χώρα της Χαναάν από τους κατοίκους των χρόνων εκείνων;» Και βέβαια. Αλλά έχουμε ξεχάσει μια αποφασιστική διαφορά; Η θεία αποκάλυψη έδωσε στο Μωυσή και τον Ιησού του Ναυή ξεκάθαρες οδηγίες να μπου κανικά καταλάβουν τη χώρα, εκτελώντας κεφαλική ποινή σε διεφθαρμένους και αμετανόητους λαούς, των οποίων η αμαρτία ήταν ένας κίνδυνος στην επιβίωση του ανθρώπινου γένους (Λευιτ. 18:24,25).

Ο Θεόδωρος Χερτζλ δεν είχε τέτοια αποκάλυψη. Ούτε ο Χάϊμ Βάϊζμαν, ούτε ο Δαβίδ Μπεν Γκουριόν, ούτε η Γκόλντα Μέγιερ, ούτε ο Μεναχέμ Μπέγκιν. Και όλες οι μαρτυρίες δείχνουν πως οι Παλαιστίνιοι Άραβες δεν ήταν ηθικά ή πνευματικά χειρότεροι από τους Εβραίους που κατέλαβαν τη χώρα τους, με παράνομες μεταναστεύσεις και πράξεις τρομοκρατικής βίας (όπως έγιναν από τις Οργανώσεις 'Ιργκουν και Στερν, για παράδειγμα). Και

βέβαια η ιστορία αναφέρει φρικαλεότητες που διαιωνίζονταν και από τους Εβραίους και από τους Άραβες στην περίοδο της μακράς διαμάχης που άρχισε σχεδόν αμέσως μετά το 1917.

Τρίτο, οι προφητείες των έσχατων καιρών που αναφέρονται στο Ισραήλ παρερμηνεύονται όταν ξεχνιέται η βιβλική διδασκαλία του «υπόλοιπου» (το «λείμμα» - Ρωμ. 11:5). Από τον καιρό της εξόδου των Εβραίων από την Αίγυπτο, το έθνος ήταν ένα ανάμιχτο πλήθος. Και παρ' όλο που ο θεός μεταχειρίστηκε το λαό σαν μια κοινωνιοπολιτικοθηρησκευτική οντότητα, αυτοί αποστάτησαν ξανά και ξανά (Εξοδ. κεφ. 32, Α' Βασ. κεφ. 18, Ησ. 1:9-6:13, 29:13, 14). Οι Γραφές δείχνουν πως στην περίοδο της θλίψης, τα δύο τρίτα των Εβραίων που ζουν στην Παλαιστίνη, θα χαθούν (Ζαχ. 13:8). Εκείνοι που θα επιζήσουν δε θα ανήκουν όλοι στο πιστό «υπόλοιπο», γιατί στην έναρξη της Μεσσιανικής Βασιλείας, άπιστοι Εβραίοι και ειδωλολάτρες θα εκβληθούν από τη γη με θεία κρίση! (Ιεζ. 20:33,34 Ματθ. 8:11,12 13:41,43) Έτσι ένα λυτρωμένο «υπόλοιπο» από τους Εβραίους θ' αποτελέσει τον πυρήνα ενός καινούργιου έθνους του Ισραήλ στην περίοδο της βασιλείας (Ησ. 60:21,22).

Το Ισραήλ σήμερα δεν είναι ο λαός του Θεού, ούτε πρέπει να γίνεται σύγχυση του σημερινού έθνους με εκείνο το λυτρωμένο έθνος που θα ξεπηδήσει από το μικρό «υπόλοιπο» στην περίοδο της Μεσσιανικής βασιλείας. Ίσως κανένα άλλο έθνος στον κόσμο σήμερα δεν είναι πιο πολύ ενάντια στη χριστιανική πίστη και τους ιεραποστόλους (από το Ισραήλ). Ένας χριστιανός Εβραίος είναι μια τέτοια ανωμαλία στα μάτια του κράτους του Ισραήλ, ώστε αυτός ή αυτή να μη θεωρείται ένας καλός και πιστός Ιουδαίος.

Βιβλικά, όταν ένας Εβραίος γίνεται ένας πιστός χριστιανός εν Χριστώ, γίνεται ταυτόχρονα ένα μέλος του σώματος του Χριστού, στο οποίο δεν υπάρχει Ιουδαίος ή εθνικός (Ρωμ. 11:1-5, Γαλ. 3:28). Και στο μέλλον θα είναι μονάχα πιστοί εθνικοί και αληθινοί Ιουδαίοι, εκείνοι που εμπιστεύονται στον Ιησού ως Μεσσία και Σωτήρα και θα 'ναι αυτοί που θα εισέλθουν στη βασιλεία: «Αν ο Κύριος μας ευλογήσει, θα μας οδηγήσει σ' αυτή και θα μας τη δώσει. Είναι χώρα όπου ρέει γάλα και μέλι». (Αριθ. 14:8-Ρωμ. 9:4-8 10:21 11:25-27).

Ποιος είναι ο λαός του Θεού σήμερα; Όχι οι Ισραηλίτες, ή οι Ιουδαίοι, ή οι Εθνικοί, αλλά οι αναγεννημένοι και πιστοί στο ευαγγέλιο του Χριστού (Α' Κορ. 15:1-4 Ρωμ. 1:16 Α' Πέτρ. 2:9,10). Δε θα πρέπει να ξεχνούμε επίσης, τις πολλές χιλιάδες των Αράβων χριστιανών που είναι μέρος του σώματος του Χριστού, και έτσι σχετίζονται με μας, με ένα πνευματικό δεσμό που ποτέ δεν μπορεί να ξεπεραστεί από τους ιστορικούς δεσμούς του Ισραήλ με τη Δύση και την Εκκλησία.

Όταν με ρωτάνε με τίνος το μέρος είμαι στη διαμάχη της Μέσης Ανατολής, βρίσκω τον εαυτό μου να ρωτά τον ερωτώντα: «νομίζεις πως υπάρχουν μονάχα δύο μέρη, η πλευρά των Αράβων και η πλευρά των Ισραηλιτών; Στην πραγματικότητα υπάρχει μία ποικιλία θέσεων μεταξύ και των δύο, Αράβων και Ισραηλιτών, σχετικά με τις διεκδικήσεις και αντιδιεκδικήσεις στη Μέση Ανατολή. Η μοναδική σωστή απάντηση για το χριστιανό, είναι: «δεν είμαι ούτε με το μέρος των Αράβων, ούτε με το μέρος των Ισραηλιτών. Αλλά ζητώ να είμαι με το μέρος του Θεού!»

Πώς ένα πρόσωπο αποφασίζει ποιο είναι αυτό; Ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας τις Γραφές με μεγάλη προσοχή και ακεραιότητα. Καθώς αναζητώ να το κάμω αυτό, βρίσκω πως βιβλικά, οι απαιτήσεις της αλήθειας, της δικαιοσύνης και της ευσπλαχνίας έχουν προτεραιό-

τητα πάνω από κάθε προτιμώμενη μεταχείριση για κάθε ομάδα ανθρώπων, χωρίς να εξαιρούνται οι Εβραίοι (Γαρ. 21:3 Ησ.59:14,Ιερ.23:5).

Αν θέλουμε να δούμε τους Ισραηλίτες να ευλογούνται, τότε ας τους βοηθήσουμε να ζήσουν τα λόγια που ο Θεός διάλεξε στον Αβραάμ: «Αυτόν διάλεξε για να διατάξει τους γιους του και τους απογόνους του ν' ακολουθούν το δρόμο του Κυρίου, να κάνουν το σωστό και το δίκαιο, ώστε ο Κύριος να πραγματοποιήσει όσα είχε υποσχεθεί στον Αβραάμ»(Γεν. 18:19). Καθώς αναφερόμαστε στους Άραβες και τους Ισραηλίτες και ζητάμε να αξιολογήσουμε την κρίση που συνεχίζεται στη Μέση Ανατολή, «ας εργαζώμεθα το καλόν προς πάντας» (Γαλ. 6:10), με πνεύμα ισότητος και ευσπλαχνίας στο όνομα του Χριστού, γιατί ο θρόνος Του θα εγκαθιδρυθεί και στερεωθεί με «κρίσιν και δικαιοσύνην... έως αιώνος» (Ησ. 9:6).

*****

Φτάσαμε στο τελευταίο τμήμα της μικρής αυτής μελέτης και θα 'θελα να βγάλουμε τα τελικά συμπεράσματα που έχουν σχέση με την όμορφη χριστιανική ζωή που μας χάρισε ο Ιησούς Χριστός.

1. Εμπιστοσύνη τέλεια, ολοκληρωτική, με όλη την καρδιά μας, όχι σε ανθρώπους (άπιστους ή πιστούς), αλλά στον θεό Πατέρα. Γράφει ο Ψαλμωδός, «Πνοή τ' ανέμου οι επιφανείς και σαν καπνός οι άσημοι, στις ζυγαριές το δίσκο όλοι μαζί λιγότερο θα ζυγίζαν απ' την πνοή του ανέμου. Στη βία μην εμπιστεύεστε, μάταια μην ελπίζετε στην αραγή. Και ο πλούτος αν πληθαίνει μην προσηλώνεστε σ' αυτόν». (Ψαλ. 62:10,11).

Και ο Ιερεμίας διακηρύττει: «Ο Κύριος λέει: Καταραμένος ο άνθρωπος και σε άνθρωπο ελπίζει, που από μένα απομακρύνεται και στηρίζεται σε ανθρώπινη δύναμη». (Ιερ. 17:5).

Αλήθεια, σε ποιους ανθρώπους να εμπιστευθεί τέλεια την ύπαρξη του ο άνθρωπος και να θυσιάσει και τη ζωή του ακόμα ακολουθώντας τους; Στον Στάλιν ή τον Χίτλερ, στον Ρούσβελτ ή τον Κένεντυ, στον Ρέιγκαν ή στον Αντρόπωφ, ή σε οποιονδήποτε άλλο άρχοντα αυτού κόσμου που ζούμε; Όσο καλές διαθέσεις κι αν είχαν και έχουν μερικοί απ' αυτούς, γίνονται και οι ίδιοι όργανα άλλων προσώπων ή ιδεολογιών που κυριαρχούν το οικονομικό συμφέρον ή ο στενόκαρδος εθνικισμός, ή η αγάπη στη δύναμη, την εξουσία και κυριαρχία, ή όλα μαζί!

Και όλα αυτά, γιατί η καρδιά του ανθρώπου: «Ανεξερεύνητα είναι τα βάθη της ανθρώπινης καρδιάς! Είναι τόσο απατηλή και αδιόρθωτη· ποιος μπορεί να τη γνωρίσει σε βάθος;» (Ιερ. 17:9)

Αμερικανοί και Ρώσοι, Άραβες και Εβραίοι, Έλληνες και Γάλλοι, όλοι οι άνθρωποι έχουν μια τέτοια καρδιά από την οποία βγαίνουν όλα εκείνα τα τρομερά που ο Χριστός μας είπε! «έσωθεν εκ της καρδιάς των ανθρώπων οι διολογισμοί οι κακοί εκπορεύονται, πορνεία, κλοπαί, φόνοι, μοιχεία, πλεονεξία, πονηρία, δόλος, ασέλγεια, οφθαλμός πονηρός, βλασφημία, υπερφανία, αφροσύνη· πάντα ταύτα τα πονηρά έσωθεν εκπορεύεται, και κοινοί τον άνθρωπον» (Μαρκ. 7:21-23).

Κι είναι ο Πλάστης Θεός που καλεί το πλάσμα του, τον άνθρωπο να τον αλλάξει, να τον λυτρώσει από το κακό που είναι μέσα του, να τον ξαναπλάσει, να τον κάνει σωστό και αληθινό άνθρωπο. Είναι ο Κύριος του Σύμπαντος που θέλει όλοι οι άνθρωποι να λυτρωθούν: «ός πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν

αληθείας ελθεῖν. Εἰς γὰρ Θεός, εἰς καὶ μεσότης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρώπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δους εαυτὸν ἀντὶλυτρον ὑπὲρ πάντων...» (Α' Τιμ. 2:4-6).

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀνοίγει ἐλεύθερα τὴν καρδίαν του στο Θεό, ποὺ δέχεται τὸ λυτρωτικὸ ἔργο του Χριστοῦ καὶ θεληματικὰ ἀποφασίζει νὰ ἐμπιστευθεῖ ολόκληρο τὸν εαυτὸ του, γιὰ ολόκληρη τὴ ζωὴ του στον Ἐπουράνιο Πατέρα, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς γίνετα «καινός» (καινούριος) ἄνθρωπος καὶ βγαίνει ἀπὸ τὴν κατάσταση ποὺ ἴταν πρὶν «κενού» (ἀδειοῦ, κούφιου) ἀνθρώπου.

Ἵστερα ἀπὸ τὸ θαῦμα αὐτό, δυνάμεις ἔξω ἀπ' αὐτόν, μπαίνουν μέσα σ' αὐτόν, ἐμπιστεύετα ἀπόλυτα, ολοκληρωτικὰ, ολόκληρη τὴ ζωὴ του σε Εκείνον ποὺ κρατᾶτε στα χέρια του τὸ Σύμπαν. Καὶ ἰδιαίτερα, φυσικὰ, σε τούτῃ τὴν τρομερὴ περίοδο τῶν ἐσχάτων καιρῶν ποὺ φαίνετα ν' ἄρχισε.

«Εὐλογημένος ὅμως εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐλπίζει σε μένα καὶ μ' ἐμπιστεύετα, θα εἶναι σαν τὸ δέντρο τὸ φυτεμένο κοντὰ στα νερά· ἀπλώνει τὶς ρίζες του πρὸς τὸ ποτάμι καὶ δε φοβάτα ὅταν ἔρχετα ὁ καύσωνας ἀλλὰ μένουν τα φύλλα του καταπράσινα· ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸν καιρὸ τῆς ξηρασίας καὶ ἀδιάκοπα καρποφορεῖ». (Ἰερ. 17:7,8).

Καὶ ὁ Ψαλμωδός: «Μονάχα στο θεὸ βρίσκει ἡ ψυχὴ μου τὴ γαλήνη. Μόνο ἀπὸ κείνον ἔρχετα ἡ σωτηρία μου» - «Σ' ἐκεῖνον ἐλπίζε κάθε στιγμὴ λαέ μου, μπροστὰ του ἀνοίξετε τὶς καρδιές σας. Τὸ καταφύγιο μας εἶν' ὁ θεός». (Ψαλ. 62:5,9).

- Γράφει ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» (16.6.82) (Ἑλληνικὸ ὀρθόδοξο περιοδικό).

«Με τὴν ἀνατριχιαστικὴ σε κακουργία εἰσβολὴ τῶν Ἰσραηλινῶν στο Λίβανο, κατάλαβε κι ὁ πιο ἀγρόμματος ἄνθρωπος πὼς τίποτε δὲν ὑπάρχει πια στον πλανήτη μας, ποὺ νὰ ἐμποδίζει τὴ βία στις ἐκδηλώσεις τῆς. Καταργοῦνται οἱ ἀδελφικὲς σχέσεις. Δὲν ὑπάρχουν συμμαχίες. Λαοὶ καὶ άτομα ἀδιαφοροῦν ἀσπλαχνα, ἀπ' ἀνθρώπα στις πιο ἀναμφισβήτητες ἀξίες. Τὶ ἀπομένει, λοιπόν, στὴν ἀνθρώπινη ἐλπίδα; Μόνο ὁ θεός. Γιὰ ὅλους τοὺς λαούς, ὅτι καὶ ἀν πιστεύουν, ἰσχύει αὐτός ὁ παρήγορος λόγος. Μόνο ἀν στρέψουμε τα μάτια μας στον Οὐρανὸ, θα βροῦμε φως καὶ δύναμη γιὰ νὰ πάψουμε νὰ εἶμαστε «θηρία» καὶ νὰ ξαναγίνουμε ἄνθρωποι». Καὶ εἶναι μονάχα ὁ θεός ποὺ μπορεῖ νὰ κάμει τὸν ἄνθρωπο, ἄνθρωπο, ὅταν, βέβαια, ἐμπιστευθεῖ τὴ ζωὴ του στα χέρια του Θεοῦ καὶ ἡ λυτρωτικὴ ἐνέργεια του Ἁγίου Πνεύματος πλάσει μέσα του τὸν «νέο» ἄνθρωπο καὶ ἀπὸ τότε, παραχώρηση τῆς ὑπαρξης του σε Κείνον ποὺ» εἶπε: «ἰδοῦ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμί πάσας τασημέρας ἕως τῆς συντέλειας του αἰῶνος» (Μαθ. 28:20).

2. Νὰ μὴν καπηλεύουμε τὸ Λόγο του Θεοῦ, οὔτε νὰ ἀφήνουμε ἄλλους νὰ το κάνουν, ὅσο βέβαια ἐξαρτᾶται ἀπὸ μας. Ἡ ἱστορία του κόσμου, καὶ μάλιστα του χριστιανικοῦ λεγόμενου κόσμου, εἶναι γεμάτη ἀπὸ κάθε μορφῆς καπηλίες του Λόγου του Θεοῦ, του ἁγίου προσώπου του Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν σχέσεων γενικὰ, του ἀνθρώπου με τὸν Θεό. Νὰ θυμηθοῦμε, ἐνδεικτικὰ, ὄχι καὶ πολὺ παλιά, τὶς προσευχές τῆς Θάτσερ (Ἀγγλικανικὲς) γιὰ νὰ νικήσουν τα Βρετανικὰ ὅπλα στα νησιά Φώκλαντ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὶς ἐπίσης προσευχές του δικτατορα Γκαλιτέρ (Καθολικὲς) καὶ του Ἑλληνικῆς καταγωγῆς ἰσχυροῦ ἀνδρα τῆς Ἀργεντινῆς Χούντας, στρατηγού Κριστίνο Νικολαΐδη (Ὀρθόδοξος) γιὰ νὰ κατατροπώσουν τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τα νησιά νὰ γίνουν ξανά δικὰ τους!

Πόση ἐκμετάλλευση τῶν ἀφελῶν γίνετα ἀπὸ Ἐκκλησίες

καὶ θρησκευόμενους ἄρχοντες γιὰ καθαρὰ υλικὰ συμπεριροντα ἢ δόξας ἢ κυριαρχίας! Ὁ ἀληθινὰ πιστός, ὅμως, με κανένα τρόπο καὶ σε καμιά περίπτωση δὲν μπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ καπηλεύετα τὸ Λόγο του Θεοῦ, οὔτε νὰ συμμετέχει στὴν καπηλεία ἄλλων. Ἀντίθετα, ὅσο μπορεῖ καὶ ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτόν πρέπει νὰ ἀντιπᾶσσετα καὶ νὰ ξεσκεπάσει κάθε καπηλεία ἀπὸ ὁποιοδήποτε κι ἀν γίνετα.

Γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος: «οὐ γὰρ ἐσμέν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον του Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρίνειας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλούμεν».

3. Συνεργοὶ του Θεοῦ ἐνσυνείδητα καὶ εὐσυνείδητα «Θεοῦ γὰρ ἐσμέν συνεργοί, Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε» (Α' Κορ. 3:9). Ὁ Θεός ζητᾶ καὶ τα δικὰ του ἀναγεννημένα πιστὰ παιδιὰ νὰ εἶναι συνεργοὶ Του, καθαρὸ ἐσωτερικὰ («ἐνώπιον του Θεοῦ») καὶ φανεροὶ ἐξωτερικὰ («συνιστάνοντες εαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων...») (Β' Κορ. 4:2), συνεπεῖς καὶ μέσα στο φανερωμένο θέλημα Του. «Τὰ πάντα ἐκ του Θεοῦ του καταλλάξαντος ἡμᾶς εαυτῷ δια Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς» (Β' Κορ. 5:18). Συνεπεῖς με κανένα τρόπο δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τὸ θέλημα του Θεοῦ καὶ νὰ γίνουμε «συνεργοί» στὴν ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν τῶν ἐσχάτων καιρῶν, με μέσα ἔξω ἀπὸ τὸ ἀποκαλυμμένο στις Γραφές θέλημα Του. Μόνο με τέτοια ὄργανα ἐνσυνείδητα ποὺ θέλουν νὰ υπηρετήσουν τὸν Θεὸ εὐσυνείδητα μπορεῖ ὁ Θεός νὰ συνεργασεῖ ἔχοντας κοινῶν ζωντανή μαζί τους: «ἀποσπῆτω ἀπὸ τῆς ἀδικίας πας ὁ ονομάζων τὸ ὄνομα του Κυρίου», καὶ «ἐάν οὖν τις ἐκκαθήρη εαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκευός εἰς τιμὴν, ἠγιασμένος, εὐχρηστον τῷ δεσποτῇ, εἰς παν ἔργον ἀγαθόν ἠτοιασμένον» (Β' Τιμ. 2:19,21).

4. Ζωντανέμα τῆς προσδοκίας τῆς δευτέρας ἐλευσης του Χριστοῦ στους ἐσχάτους καιρούς. Παραθέτω μερικὲς περικοπὲς γιὰ προσεχτικὴ μελέτη γιὰ πιστοὺς ποὺ ἀληθινὰ λαχταροῦν καὶ προσδοκοῦν τὴ μεγάλη μέρα του ἐρχομοῦ του Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Β' Πέτρου 3:8-18 Τίτον 2:11-14 3:8,9 Ἀποκ. 22:8-17).

Ἄς ξανακούσουμε, καὶ ἄς ἀκούμε καθημερινὰ, τα λόγια του ἐρχομένου Κυρίου μας: «πραγματεύσασθε ἐν ὧ ἐρχομαι» (Λουκ. 19:13). Πραγματεύομαι σημαίνει πὼς ἀσχολοῦμαι προσεχτικὰ καταβάλλοντας κόπους καὶ δαπανώντας τὸ χρόνο μου γιὰ νὰ κατορθώσω κάτι. Ὅπως οἱ ἔμποροι ποὺ δίνονται στο ἐμπόριο τους με τρομερὴ προσοχή, σοφία καὶ ἐξυπνάδα γιὰ νὰ κερδίσουν χρήματα. Ἐτσι κι οἱ πιστοὶ με τέτοιο καὶ μεγαλύτερο ζήλο Πνεύματος Ἁγίου, με «ἐπίγνωσιν» του τι κάνουν καὶ Ποιόν περιμένουν, δουλεύουν στο ἔργο του Κυρίου τους, ἐνῶ Εκείνος ἔρχετα νὰ τους παραλάβει.

«Ναι, ἐρχομαι ταχύ», ἀκούγετα καθαρὰ ἡ φωνὴ του Κυρίου στους δικούς του. Μακάρι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ ζεστάνει τὶς καρδιές ὅλων τῶν λυτρωμένων καὶ πιστῶν σ' ὅλο τὸν κόσμο γιὰ τὴ διατήρηση του Πνεύματος τῆς ἐνότητας καὶ του δεσμοῦ τῆς ἀγάπης, γιὰ νὰ μποροῦν ὅλοι μαζί νὰ κρᾶζουν: «Ἀμήν, ἐρχου, Κύριε Ἰησοῦ» (Ἀποκ. 22:20).

Ὁ αἰδ. Στ. Καλοτεράκης υπήρξε ποιμένας τῆς Ε.Ε.Ε. Θεσσαλονίκης καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς του περιοδικοῦ μας.

Τὸ κείμενο αὐτὸ δημοσιεύθηκε σε συνέχειες στον Ἀστέρα τῆς Ἀνατολῆς τὸ 1983.

ΑΚΟΙΜΗΤΟΣ ΠΟΘΟΣ

Κύριε, παντού ξεσπάνε οι μπόρες,
μα γοργοφτέρουγες οι ώρες
περνούν μ' Εσένανε κοντά,
στα πόδια Σου εκεί μπροστά.

Γυρνώ τα μάτια, Σε κοιτάζω,
μέρα και νύχτα 'γω Σε κράζω,
να ζήσω μόνη πώς μπορώ,
σ' αυτόν τον άστατο καιρό;

Κι αν έρδει της φωτιάς η ώρα,
κι αν με χτυπήσει κάποια μπόρα,
το έργο μου το ταπεινό
ας μείνει για τον ουρανό.

Διαμάντια θέλω να γεμίσω,
το σπίτι Σου να το στολίσω,
μην μπει το χόρτο το φθαρτό
και το καλάμι το φτωχό.

Της πυρκαγιάς κείνη την ώρα
ας είναι πλούσια τα δώρα,
ν' αντέξουνε στο χαλασμό·
δες της ψυχής μου τον καημό.

Ρέα Συλβία

